

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

Møteinnkalling

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Møtedato: 15.02.2018	Møtenr: 01/18	Utsendt dato: 07.02.18	Utsendt fra: Kirkevergen
--------------------------------	-------------------------	----------------------------------	------------------------------------

Møtedag: Torsdag
Kl: 1830 - 2100
Møtested: Møterom FFO, Aasegården

Forfall bes meldt: Bergen kirkelige fellesråd v/Siri Hoff Austgulen tlf: 55 59 32 09 eller e-post sa267@kirken.no

Spørsmål og saker som ønskes tatt opp i tillegg til oppsatt sakliste, meldes til Arne Tveit: at295@kirken.no innen 14.02.18

Medlemmer som har forfall må selv varsle varamedlem.

Varamedlemmer møter kun etter særskilt innkalling.

Bergen kirkelige fellesråd

Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Vedlegg:

Saker til behandling: 01/18 -12/18

Sak nr.	Sakstittel
01/18	Godkjenning av innkalling og sakliste til møte
02/18	Godkjenning av møtebok
03/18	BKF - Verdi- og måldokument 2018-19
04/18	Bergen kirkelige fellestråd - Kirkepartner AS - Aksjekjøp og ansvarlig lån
05/18	Bergen kirkelige fellestråd - Økonomireglement
06/18	Bergen kirkelige fellestråd - Revidert budsjett 2017, desember - administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt
07/18	Bergen kirkelige fellestråd - Årsregnskap 2017
08/18	Svar på høring på Bergen kommunes gravferdsplan. Verdig gravferd for alle.
09/18	Fyllingsdalen gravplass - Navnet minnelund - Minnesmerke - Godkjenning
10/18	Storetveit kirkegård - Navnet minnelund - Endelig godkjenning
11/18	Innspill fra Bergen kirkelige fellestråd til kommunens kulturarenaplan 2019-2028
12/18	Referat og orienteringssaker

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Godkjenning av innkalling og saksliste til møte

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
01/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Siri Hoff Austgulen

Arkiv: Arkivsaknr: 18/47

Saksbeh.: Siri Hoff Austgulen

Bakgrunn:

Godkjenning av innkalling og saksliste til møte i BKF 15.02.18

Kirkevergens forslag til vedtak:

Innkalling godkjennes

Saksliste godkjennes slik den foreligger

KIRKEVERGEN I BERGEN 07.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Siri Hoff Austgulen
arkivar

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Godkjenning av møtebok

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
02/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Siri Hoff Austgulen

Arkiv: Arkivsaknr: 18/47

Saksbeh.: Siri Hoff Austgulen

Bakgrunn:

Det er ikke kommet merknad til møtebok i BKF 20.12.17 - møte 06/17

Kirkevergens forslag til vedtak:

Møteboken godkjennes som den foreligger

KIRKEVERGEN I BERGEN 06.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Siri Hoff Austgulen
arkivar

Vedlegg:

Dok.dato **Tittel**

05.01.2018 BKF 20.12.2017 - Møte 06/2017 - Møteprotokoll

MØTEPROTOKOLL
BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD
BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

MØTE NR. 06/2017

Møtedato: 20.12.2017

Møtetid: Kl. 1830 - 2120

Møtested: Møterom FFO, Aasegården

Saksnr.: 060/17 – 071/17

Tilstede:

Bente Krokeide (Loddefjord)
Bjarte Flaten (Åsane)
Bjørn Norstrand (Biskopshavn)
Hilde Eldevik Rusas (Landås)
Håvard G. Frøysa (Fyllingsdalen)
Jan Otto Myrseth (geistl. repr)
Janne Stølsbotn (Birkeland)
Jarle Sørås (Bergen kommune)
Jorid L.V. Endal (Sandviken) kom kl 1935
Karl Johan Hallaråker (Nygård)

Lars Kristian Stendahl Gjervik (Olsvik)
Lene H. Skårvik (Fridalen)
Per Kristian Erdal (Storetveit)
Petter Bjerksund (Eidsvåg)
Signe Sandberg (Årstad) gikk kl. 2105
Thor Kalland (Ytre Arna)
Thor W Brekkeflat (Slettebakken)
Øivin Christiansen (Bønes)

Vara:

Hans Martin Svarstad (Arna) gikk kl. 2110
Elin Beate Presthus Nilsen (Fana)
Nils Kristian Søfteland (Salhus) gikk kl.2040

Meldt forfall:

Asbjørn Valen (Skjold)
Audun magne Stølås (Arna)
Christian Nettet (Bergen domkirke)
Gro Ingebrigtsen Klungland (Søreide)
Lodve Gidske (Søreide)
Nils Gunnar Toppe (Salhus)
Rune Kroken (Fana)

Det møtte 18 representanter og 3 vararepresentanter, til sammen 21 representanter

Fra administrasjonen:

Arne Tveit
Asbjørn Vilkenen
Berit Bakke
Inghild Hareide Hansen
Mette Rogstad Heimli
Tove Margrete Nordmark

Møteleder:	Lars Kristian Stendahl Gjervik
Utlevert i møtet:	Sak 63/17 – Eiermelding - Vedtekter for Akasia AS og Kirkepartner AS Styreinstruks for Akasia AS og Kirkepartner AS, Aksjonæravtale Kirkepartner AS, Instruks for valgkomite Akasia AS, Oversikt over styremedlemmene i alle selskapene. Sak 65/17 - korreksjon ved. investeringsbudsjett gravplass Sak 71/17 – Referat- og orienteringssaker –nytt punkt 8 Referat fra møte i administrasjonsutvalget 07.12.17

Bergen kirkelige fellesråd

22.12.17

Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Saksliste

Sak nr.	Sakstittel
60/17	Godkjenning av innkalling og saksliste til møte
61/17	Godkjenning av møtebok
62/17	Bergen kirkelige fellesråd - Kontrollutvalget
63/17	BKF - eiermelding
64/17	Bergen kirkelige fellesråd - Budsjett 2018
65/17	Revidert budsjett 2017 - desember
66/17	Økonomirapport per 31.10.17
67/17	Bergen kirkelige fellesråd- Elektroniske håndbøker (HMS- håndbok og personalhåndbok)
68/17	Loddefjord gravplass - Omregulering av felt 04 og 05 fra kistegraver til urnegraver
69/17	Bergen kirkelige fellesråd - forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn - svar på høring
70/17	BKF - Valg av leder og nestleder for 2018
71/17	Referat og orienteringssaker

60/17: Godkjenning av innkalling og saksliste til møte

Kirkevergens forslag til vedtak:

Innkalling godkjennes

Saksliste godkjennes med følgende endringer:

Sak 63/17 – Eiermelding - Vedtekter for Akasia AS og Kirkepartner AS
Styreinstruks for Akasia AS og Kirkepartner AS,
Aksjonæravtale Kirkepartner AS,
Instruks for valgkomite Akasia AS,
Oversikt over styremedlemmene i alle selskapene

Sak 65/17 - Revidert budsjett 2017 - desember - Korreksjon ved investeringsbudsjett gravplass

Sak 71/17 - Referat og orienteringssaker fikk nytt punkt 8. Referat fra møte i administrasjonsutvalget 07.12.17

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 60/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

61/17: Godkjenning av møtebok

Kirkevergens forslag til vedtak:

Møteboken godkjennes som den foreligger

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 61/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

62/17: Bergen kirkelige fellesråd - Kontrollutvalget

Kontrollutvalgets forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd godkjenner kontrollutvalgets redigerte forslag til Regler for kontrollutvalget i Bergen kirkelige fellesråd.
2. Reglene gjøres gjeldende fra 01.01.2018

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 62/17 Vedtak:

Kontrollutvalgets forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

63/17: BKF - Eiermelding

Kirkevergens forslag til vedtak:

Fremlagte forslag til eiermelding godkjennes som eiermelding for Bergen kirkelige fellesråd

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Representanten Karl Johan Hallaråker fremmet nytt forslag til vedtak:

Fellesrådet ber om at de momenter som kom fram i samtalen vurderes inn i dokumentet. Saken legges fram til vedtak i neste møte.

Forslaget falt med 8 mot 12 stemmer

Representanten Jarle Sørås fremmet nytt forslag til vedtak

Nytt punkt som legges inn i eiermeldingen:

Fellesrådet skal som ledd i sin eierdialog fastsette mål for årlig effektiviseringsgevinst i tråd med øvrige virksomheter i Bergen kommune, dette for å sikre at selskapet opprettholder sin konkurransekraft og kan møte aktuelle utfordringer i fremtiden.

Forslaget ble vedtatt med 17 mot 3 stemmer

Det var 20 stemmeberettigede under denne saken

BKF- 63/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble vedtatt med 19 mot 1 stemme med de endringer som fremkom i møtet

64/17: Bergen kirkelige fellesråd – Budsjett 2018

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar driftsbudsjettet for 2018, med en total utgiftsramme på 208,3 millioner kroner. Kirkevergen gis fullmakt til å omdisponere budsjettet innenfor hovedpostene pr virksomhetsområde, slik de er presentert I fremlagt budsjettoppstilling.

Bergen kirkelige fellesråd vedtar investeringsbudsjett for 2018, med en total utgiftsramme på 89,1 millioner kroner. Kirkevergen gis fullmakt til å omdisponere budsjettet innenfor hovedpostene gravplass, middelalderkirker, rehabilitering kirkebygg og nyinvestering kirker.

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Kirkevergen fremmet nytt forslag I møtet:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar driftsbudsjettet for 2018, med en total utgiftsramme på 208,6 millioner kroner. Kirkevergen gis fullmakt til å omdisponere budsjettet innenfor hovedpostene pr virksomhetsområde, slik de er presentert I fremlagt budsjettoppstilling.

Bergen kirkelige fellesråd vedtar investeringsbudsjett for 2018, med en total utgiftsramme på 89,1 millioner kroner. Kirkevergen gis fullmakt til å omdisponere budsjettet innenfor hovedpostene gravplass, middelalderkirker, rehabilitering kirkebygg og nyinvestering kirker.

BKF- 64/17 Vedtak:

Kirkevergens nye forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

65/17: Revidert budsjett 2017 – desember

Kirkevergens forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd gjør følgende endringer I budsjettet for 2017:

Driftsbudsjettet

1. Økt tilskudd fra kommunen	kr 2 300 000 (-)
2. Overført til investering	kr 3 150 000 (+)
3. Rentekompensasjon	kr 850 000 (-)

Investeringsbudsjettet

1. Overført fra drift	kr 3 150 000 (-)
2. Avsetning til ubundet inv.fond	kr 3 150 000 (+)
3. Tilskudd investeringer	kr 7 500 000 (-)
4. Avsetning bundet investeringsfond	kr 7 500 000 (+)
5. Bruk av ubundet investeringsfond kirkebygg	kr 3 200 000 (-)
6. Bruk av disposisjonsfond kirkebygg	kr 2 600 000 (-)
7. Investering I anleggsmidler rehab. Kirkebygg	kr 5 800 000 (+)
8. Nedbetaling gravplass Åsane/Øvstun	kr 1 200 000 (+)
9. Bruk av ubundet investeringsfond	kr 1 200 000 (-)

1. Kirkevergen gis fullmakt til å disponere årets mindreforbruk I drifts- og investeringsregnskap og innarbeide endringer I drifts- og investeringsbudsjettet innen 31.12.17

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Kirkevergen fremmet nytt forslag I møtet:

1. Bergen kirkelige fellesråd gjør følgende endringer I budsjettet for 2017:

Driftsbudsjettet

1. Økt tilskudd fra kommunen	kr 2 300 000 (-)
2. Overført til investering	kr 3 150 000 (+)
3. Rentekompensasjon	kr 850 000 (-)
4. Reversere vedtak om bruk av disposisjonsfond	kr 1 528 493 (-)

Investeringsbudsjettet

1. Overført fra drift	kr 3 150 000 (-)
2. Avsetning til ubundet inv.fond	kr 3 150 000 (+)
3. Tilskudd investeringer	kr 7 500 000 (-)
4. Avsetning bundet investeringsfond	kr 7 500 000 (+)
5. Bruk av ubundet investeringsfond kirkebygg	kr 3 200 000 (-)
6. Bruk av disposisjonsfond kirkebygg	kr 2 600 000 (-)
7. Investering I anleggsmidler rehab. Kirkebygg	kr 5 800 000 (+)
8. Nedbetaling gravplass Åsane/Øvstun	kr 1 200 000 (+)
9. Bruk av ubundet investeringsfond	kr 1 200 000 (-)

1. Kirkevergen gis fullmakt til å disponere årets mindreforbruk I drifts- og investeringsregnskap og innarbeide endringer I drifts- og investeringsbudsjettet innen 31.12.17

BKF- 65/17 Vedtak:

Kirkevergens nye forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

66/17: Økonomirapport per 31.10.17

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd tar økonomirapporten per 31.10.17 til orientering.

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 66/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

67/17: Bergen kirkelige fellesråd- Elektroniske håndbøker (HMS-håndbok og personalhåndbok)

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar å opprette elektronisk HMS-håndbok og personalhåndbok. Fremtidig revisjon av BKF's interne rutiner og reglement i håndbøkene vedtas i administrasjonsutvalget etter behandling i drøftingsmøte og AMU, men større endringer legges frem for fellesrådet.

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 67/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

68/17: Loddefjord gravplass – Omregulering av felt 04 og 05 fra kistegraver til urnegraver

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd godkjenner omregulering av kistefeltene 04 og 05 på Loddefjord gravplass til urnegravfelt. Saken oversendes Bjørgvin bispedømme for godkjenning etter Gravferdslovens §4 første ledd.

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Representanten Elin Beate Presthus Nilsen, Fana, meldte seg inhabil til denne saken fordi hun er saksbehandler i Bispedømmerådet

BKF- 68/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

69/17: Bergen kirkelige fellesråd - forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn - svar på høring

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar det foreslåtte høringssvar til ny lov om tros- og livssynssamfunn med de endringer som fremkom i møtet.

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Høringen ble gjennomgått, og det ble gjort avstemming på de ulike punktene.

Vedlagt følger detaljert protokoll for hele møtebehandlingen med resultat.

Når høringen sendes inn, er det de vedtatte flertallsvedtakene som blir sendt som høringssvar, men hele protokollen fra møtet blir sendt inn som vedlegg. Stemmegivningen fremgår av protokollen.

BKF- 69/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

70/17: BKF - Valg av leder og nestleder for 2018

Valgkomiteens forslag til vedtak:

Som leder av Bergen kirkelige fellesråd i 2018 velges Lars Kristian Stendahl Gjervik

Som nestleder av Bergen kirkelige fellesråd og leder av administrasjonsutvalget i 2018 velges Bente Krokeide

Som nytt medlem av AU velges Asbjørn Valen

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

Behandling:

Korrigerende av forslag til vedtak. Det er valgkomiteen som fremmer forslag til vedtak

Det var 18 stemmeberettigede under denne saken

BKF- 70/17 Vedtak:

Lars Kristian Stendahl Gjervik ble valgt som leder med 17 stemmer – 1 blank

Bente Krokeide ble valgt som nestleder med 16 stemmer og 2 blanke

Asbjørn Valen ble valgt som representant til AU med 17 stemmer og 1 blank

71/17: Referat og orienteringssaker

1. Protokoll fra AU møte 07.12.17 - møte nr 06/17
2. Protokoll fra møte i Gravplassutvalget 02.10.17 - møte nr 04/17
3. Protokoll fra møte i Gravplassutvalget 27.11.17 - møte nr 05/17
4. Protokoll fra møte i Kontrollutvalget 31.10.17
5. Møteplan 2018 for Kontrollutvalget
6. Fyllingsdalen kirke - Taklekkasjer
7. Tilsetninger i BKF etter 01.11.17
8. Referat fra møte i Administrasjonsutvalget 07.12.17
9. Biskopshavn kirke - Rapport mottatt 19.12.17 som tilsier at taket bør skiftes ut så fort som mulig (muntlig)
10. Kirkepartner - Ny organisering av selskapet - Kommer sak i neste fellesrådsmøte (muntlig)
11. Ny personvernlov - Kirkevergen jobber med å få oversikt på hva det vil bety for fellesrådets og menighetens arbeid (muntlig)
12. Den tidligere varslede rettssak er berammet til 8. og 9. januar (muntlig)

Kirkevergens forslag til vedtak:

Sakene tas til orientering som de foreligger

Bergen kirkelige fellesråd 20.12.2017:

BKF- 71/17 Vedtak:

Kirkevergens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

BKF - Verdi- og måldokument 2018-19

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
03/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Asbjørn Vilkenen

Arkiv: Arkivsaknr: 18/24

Saksbeh.: Asbjørn Vilkenen

Bakgrunn:

Kirkevergens administrasjon har utarbeidet et revidert Verdi- og måldokument for perioden 2018-19, jfr. vedlegg. Her presenterer vi oss som organisasjon og med vårt engasjement for en livsnær og synlig kirke. Vi har fått på plass våre verdier – noe som preger både dokumentet og vårt daglige arbeid. Vi kommenterer ulike endringsprosesser som kirken står i, og vi understreker på nytt den politiske plattform for byrådet som fremhever kommunenes ansvar for kirken i Bergen. Alt dette står som innledning til det som gjør dokumentet til et viktig styringsredskap for kirkevergens administrasjon. Dokumentets primære hensikt er å presentere mål og fokusområder for perioden. Felles fokusområder presenteres først, og dernest presenterer hvert virksomhetsområde og stabsområde sine mål. Nå omfatter ikke dokumentet alt som BKF-administrasjonen arbeider med, men vi mener å ha presentert det viktigste. Vi har tilstrebet å arbeide frem konkrete mål og tiltak som er målbare.

I tillegg – vedlagt ligger også et dokument som beskriver måloppnåelse relatert til forrige VM- dokument for perioden 2017-19. Dette er en deskriptiv orientering av måloppnåelse, også om av hva vi ikke har fått til. Dokumentet sier ikke noe om kvalitet og/eller vurdering av hva vi har oppnådd. Dette er en kvittering tilbake til fellesrådet for å synliggjøre hvor viktig Verdi- og måldokumentet er for oss som styringsverktøy, samtidig som det beskriver den aktivitet som ligger bak oss i forrige periode. Grovt regnet er måloppnåelsen 80%. Igjen – vi har gjort mer enn det som fremgår her. Dette dokumentet relaterer seg kun til de mål og fokusområder vi presenterte i Verdi- og måldokumentet for perioden 2017-19

Kirkevergens forslag til vedtak:

Fellesrådet vedtar fremlagte forslag til Verdi- og måldokument 2018-19

KIRKEVERGEN I BERGEN 01.02.2018

000015

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Vedlegg:

Dok.dato	Tittel
02.02.2018	VM 2017 - måloppnåelse
07.02.2018	VM 2018-19 FR febr 2018

VM-dokumentet 2017-19 – måloppnåelse

1. Mål og fokusområder

a. Overordnet

- Vi har et ansvar for effektiv ressursbruk parallelt med utvikling av virksomheten. Økonomi er en nødvendig forutsetning for aktiviteten i BKF. Kommunen er den viktigste økonomiske bidragsyteren.

BKF vil -

oppretholde og videreutvikle drift som ivaretar BKF og menighetenes løpende behov.

Tiltak og arena

- Den årlige budsjettprosess
Vi er fortløpende oppdatert på menighetenes behov. Disse er innarbeidet i de budsjetter vi legger frem for kommunen. Vi har for 2018 fått et budsjett tilsvarende 2017 med kompensasjon for lønns- og prisvekst – og i tillegg, friske midler til diakoni.
 - Benytte alle møtepunkt med politikere og byråkrater
Se nedenfor til punktet om å styrke samarbeidet med Bergen kommune.
 - Tilstrebe effektiv ressursforvaltning
Vi har effektivisert kontorbruken i sentraladministrasjonen og med det spart kr. 500.000 pr. år. I tillegg har vi et kontinuerlig fokus på effektivisering.
- For at kirkens virksomhet og betydning skal anerkjennes av bevilgende myndigheter og av byens befolkning, må kirken være synlig tilstede i menneskers hverdag

BKF vil -

gjøre kirken og kirkens virksomhet mer synlig overfor bergenserne og de kommunale politikere.

Tiltak

- Ansette en kommunikasjonsfaglig medarbeider sommeren 2017
Dette er gjort. Ny kommunikasjonsfaglig medarbeider tiltrådte 15. august med tittel kommunikasjonsrådgiver.
 - Utvikle kommunikasjonsstrategi høsten 2017
Dette er utsatt til våren 2018 pga. pappapermisjon.
 - Iverksette omdømmemåling tentativt våren 2018
Dette vil bli gjort.
- I tillegg – vi er blitt mer profesjonelle på sosiale medier, vi har gjennomført flere kampanjer for å synliggjøre kirkens aktivitet, og har økt antall treff på våre hjemmesider. Vi har også profesjonalisert kontakten med eksterne medier som igjen har ført til økt grad av positiv omtale.
- Gode relasjoner til viktige samarbeidspartnere er en forutsetning for at vi kan utvikle virksomheten vår.

BKF vil -

styrke det gode samarbeidet med Bergen kommune og Bjørgvin bispedømme.

Tiltak

- Initiere møtepunkt og vektlegge kvalitet på alle samhandlingsarenaer
Vi har etablert forutsigbare møtepunkt med Bergen kommune ved halvårlige møter med kommunaldirektør og hans stab. Vi deltar på deputasjonsmøter, tar initiativ til møter med politikerne ad hoc. Vi har etablert direkte kontakt mellom byråkratiet og vår økonomisjef og våre sjefer for de tre virksomhetsområdene. I tillegg har vi hatt jevnlig kontakt med politiske rådgivere i aktuelle avdelinger. Vi har alltid møtt forberedt og med et klart budskap.

Vi har videreført den jevnlige kontakt med prostene, og med bispedømmet. I tillegg har vi etablert et eget forum for HR-relatert aktivitet med bispedømmet, jfr. Punktet nedenfor om samordnet ledelse.

- Vektlegge kirken som ressurs og kommunens medspiller i utviklingen av Bergen by
Dette fremgår av det budskap vi har fremført overfor kommunen.

- Akasia AS er for oss både en samarbeidspartner og en virksomhet som vi eier

BKF vil -

avklare og forvalte eierskap for Akasia AS.

Tiltak og fremdrift

- Utarbeide et grundig og kvalitetssikret beslutningsgrunnlag til fellestrådet
Dette ble gjort ved sakspapirer til flere fellestråd – og i tillegg ved å invitere menighetsrådene til et seminar om de alternative eierstrukturer for Akasia AS.
- Konkludere endelig eierstruktur i løpet av 2017
Dette ble gjort ved møte i fellestrådet 14. juni 2017. 20. desember 2017 vedtok fellestrådet eiermelding for Bergen kirkelige fellestråd.

- Fellestrådet bestilte i 2015 en virksomhetsgjennomgang av hele BKF-området med tanke på bedre ressursutnyttelse i organisasjonen.

BKF vil -

ferdigstille virksomhetsgjennomgangen – vurdere og initiere tiltak.

Arena og fremdrift

- Fremme sak til fellestrådet våren 2017
Rapport fra utvalget ble lagt frem for fellestrådet 20. september 2017 med anbefaling om videre prosess.
- Sikre forankring og prosess i menighetsrådene og blant ansatte høsten 2017
Alle menighetsråd, staber og BKF-ansatte er høringsinstans til rapporten med høringsfrist 1. mars 2018.
Alle menighetsråd og ansatte ble invitert til et seminar i Sælen kirke 23. november med nærmere presentasjon av rapporten og med muligheter for innspill og kommentarer.
- Initiere eventuelle tiltak i løpet av 2018
Anbefalte forslag vil bli lagt frem for fellestrådet juni 2018.

- Det er naturlig at en verdibasert virksomhet har utviklet et sett med verdier som kan fungere samlende for virksomheten.

BKF vil -

utarbeide felles verdier for en samlet organisasjon.

Tiltak og fremdrift

- Prosess for alle ansatte i kirken i Bergen og menighetsrådene
Dette er gjort både ved prosess for å få utviklet verdier, og ved sluttprosess for de mest aktuelle verdiene. Nå er våre verdier åpen, frimodig og troverdig.
 - Våren 2017
Slutført høsten 2017.
- Menighetsråd og fellesråd er to sidestilte forvaltningsorgan på vegne av soknet og arbeider begge for drift og utvikling av kirken i Bergen.

BKF vil -

bevisstgjøre og avklare ansvarsfordeling mellom BKF og menighetsrådene.

Tiltak og fremdrift

- Arrangere seminar for fellesrådet og menighetsrådets ledere
 - Juni 2017
Seminaret ble avholdt 14. juni 2017.
- Den norske kirke er i endring og varsler også organisatoriske endringer

BKF vil -

iverksette prøveprosjekt med en samordnet ledelse på tvers av arbeidsgiverlinjene.

Tiltak og fremdrift –

- Utarbeide prosjekt og søknad i samarbeid med Bjørgvin bispedømmeråd våren 2017¹
 - Prosjekt i løpet av våren 2018
Dette målet er ikke oppnådd.
Vi har tatt to initiativ med forslag om prøveprosjekt på samordnet ledelse. Fra bispedømmets side har det vært mer krevende å tenke konkret prosjekt. Likevel – våre initiativ har medført etablering av et forum for tettere samarbeid med bispedømmekontoret om HR-relatert arbeid, og konkrete aktiviteter. I tillegg har vi et pågående arbeid med å utarbeide felles forståelse av og konsept for lokal ledelse i menighet.
- Kirken i Bergen er en tjenende kirke som møter mennesker i nød og i sårbare situasjoner.

BKF vil -

styrke kirkens diakoni i byen.

¹ Forutsetter at Bjørgvin bispedømmeråd ønsker det samme

Tiltak og fremdrift

- Utarbeide strategiplan for diakoni i Bergen i løpet av 2017
**Dette er ikke oppnådd. Vi har ikke hatt kapasitet.
Vi har deltatt i det diakonale nettverket i Bergen.**
 - Kommunal finansiering av én ny diakonstilling i 2018
Vi har fått kr.600.000 i friske midler til diakoni – tilsvarer ¾ stilling. Vi arbeider nå med å konkretisere bruken av disse midlene.
 - Budsjett 2018
Vi søkte om to nye stillinger tilsvarende kr. 1,6 mill.
- Kirken i Bergen driver et utstrakt kulturarbeid som fortjener større anerkjennelse og økt oppslutning.

BKF vil -

synliggjøre og styrke bredden i kirkens kultur.

Kulturutvalget har en sentral rolle i det kreative og administrative arbeidet for denne måloppnåelsen.

Tiltak

- Kulturutvalgets mål
 - Videreutvikle påskefest og adventsfest
Vi kan ikke vise til konkret måloppnåelse.
 - Bedre synligheten av kirkens kultur
Påskefesten ble markedsført sterkere enn tidligere.
 - Dokumentere kirkens kulturarbeid
Vi kan ikke vise til konkret måloppnåelse, men mener våre kulturaktører har en sterkere bevissthet om å dokumentere aktiviteten.
- Utrede tiltak i løpet av 2017 for å styrke kirken som kulturaktør i Bergen
Dette er ikke gjort.
- Økt bruk av sosiale medier
Her kan vi vise til bedret synlighet av kirkens kultur på sosiale medier ved økt bevissthet om, og bruk av våre hjemmesider.

b. Virksomhetsområdene

Menighet

Oppgaver i menighetene

Et overordnet formål med hele BKF's virksomhet er å legge til rette for at menighetsrådenes oppdrag ifølge kirkelovens kan lykkes. De mange oppgavene i menighetene må løses i samarbeid mellom menighetsråd og fellestråd.

- **Administrativ ledelse**

Hensikten med å opprette administrasjonslederstillinger i menighetene i 2012, var å bidra til å styrke de lokale stabene og at lederansvar på vegne av BKF skulle komme nærmere den enkelte menighet. Stillingene skal også bidra til at menighetsrådenes saksbehandling, økonomi og arkiv ivaretas på en forsvarlig måte.

Administrasjonslederne rapporterer til menighetsrådet for saker knyttet til kirkelovens (kl) § 9 (menighetsrådets virksomhetsansvar) og til kirkevergen for saker knyttet til kl

§14 (bl.a. fellesrådets arbeidsgiveransvar). På denne måten vil administrasjonsleder være en sentral person i kommunikasjon mellom menighetsråd og fellesråd. Samarbeidet mellom sokneprest, administrasjonsleder og menighetsrådsleder vil være viktig for den daglige drift og planarbeidet i menigheten.

BKF vil -

arbeide for fortsatt dyktiggjøring og kompetanseheving av administrasjonslederne.

Tiltak

- månedlige fagsamlinger for alle administrasjonsledere

Disse ble gjennomført etter planen.

- nyansatte meldes fortløpende på kurs i KA-regi for nye daglig ledere og kirkeverger

Dette kurset går over to semestre og nyansatte har enten gjennomført eller er i ferd med å gjøre det.

- IA-kurs hvert semester

Ble gjennomført i vårsemesteret, men høstens planlagte kurs måtte gå ut.

- **Menighetens virksomhetsansvar**

Under menighetsrådets virksomhetsansvar ligger bl. a.

- Gudstjenester/forkynnelse
- Diakoni
- Kirkemusikk
- Trosopplæring/undervisning

Menighetene har ansvar for å legge planer for dette arbeidet.

BKFs ansvar er å legge til rette for at dette arbeidet kan utføres på best mulig måte, ved bl.a. å være tilsettingsmyndighet og ansvarlig arbeidsgiver for alle som er lønnet over fellesrådets budsjett, ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen (kl § 14).

BKF vil -

arbeide for stillingsstørrelser som gjør stillingene attraktive for kompetente og stabile medarbeidere.

Tiltak

- Justere og vurdere å slå sammen stillinger ved vakanse, i samarbeid med menigheter og arbeidstakerorganisasjoner

Dette ble det holdt fokus på gjennom hele 2017. Det det var mulig, ble stillinger slått sammen og deltidsansatte tilbudt utvidete stillinger.

BKF vil -

legge til rette for samarbeid mellom menigheter.

Tiltak

- Møter mellom sokneprester, rådsledere og administrasjonsledere prostivis eller i andre aktuelle samarbeidsområder

BKF har deltatt i slike møter (mellom Nygård, Laksevåg, Olsvik og Loddefjord menigheter) initiert av Nygård menighet.

- Løfte frem god praksis

Dette blir gjort i møter med administrasjonsledere og med prostene.

- Kartlegge hvilke samarbeidstiltak som allerede finnes

Dette ble ikke gjort systematisk i 2017.

BKF vil -

legge til rette for faglig utvikling og kompetanseheving for våre ansatte i menighetene.

Tiltak

- Årlig rullering av kurskalender med tilbud til ulike yrkesgrupper

Ble gjennomført også i 2017.

- Fullføre utarbeidelsen av «retningslinjer for vegledning og oppfølging av ansatte» i 2017

Arbeidet ble slutført og retningslinjene behandlet i aktuelle utvalg i løpet av høsten 2017. I tillegg til dette har flere av våre ansatte fått tilrettelegging for kompetanseheving i form av ulike studier direkte relatert til deres ansvarsområde.

- **Frivillig engasjement**

I tillegg til våre lønnede ansatte, har menighetene en stor gruppe ulønnede medarbeidere som gir mye av sin tid i tjeneste for kirken. Frivillig engasjement skaper tilhørighet og vil på den måten være en del av kirkens kjernevirksomhet. I alt det som skjer i våre menigheter, er våre ulønnede medarbeidere en viktig ressurs. De bidrar med sin tid, sin kompetanse og sin lokalkunnskap og sørger på den måten for at menighetene blir troverdige i sitt arbeid. Skal det helhetlige ansvaret menighetene har kunne fylles, er vi avhengige av at mange gode krefter går sammen om dette.

BKF vil -

styrke oppfølging av menighetens frivillige.

Tiltak

- Dyktiggjøring og kompetanseheving av frivillighetskoordinatorene
- Fagsamling for frivillighetskoordinatorer våren 2017

Fagdag for frivillighetskoordinatorene ble arrangert våren 2017.

- **Samarbeid mellom arbeidsgiverlinjene**

På samme måte som det er viktig at sokneprest og administrasjonsleder samarbeider med tanke på menighetens beste, er det også svært viktig at det er en god forståelse mellom Bergens proster og kirkevergen. Det er etablert et godt og nært samarbeid mellom prostene og kirkevergen og hans ledergruppe. Disse har jevnlig møter der en drøfter strategi og gir hverandre gjensidig informasjon. Denne nære kontakten gjør det enklere å ta tak i saker som går på tvers av arbeidsgiverlinjene.

En gang hvert semester deltar også biskopen og hans ledergruppe i disse møtene.

BKF vil -

fortsette arbeidet med å øke kjennskap og forståelse mellom de to arbeidsgiverne og arbeidet med å i felleskap møte menighetene på best mulig måte.

Tiltak

- Månedlige møter med prostene

Ble gjennomført etter planen.

- Møte med biskopen og hans ledergruppe to ganger i året

I 2017 ble det bare ett møte (februar 2017).

- Stiftsmøte juni 2017 for alle kirkelig ansatte
Dette ble arrangert i et samarbeid mellom Bjørgvin bispedømme og Bjørgvin kyrkjeverjelag, der BKF var aktivt med i planlegging og gjennomføring. For ansatte i BKF ble disse to dagene lagt inn i arbeidsplanen og så godt som alle deltok. Samlingen gav en opplevelse av at vi står sammen i et stort arbeidsfellesskap uavhengig av arbeidsgiverlinjer og ansettelsesforhold. Den ble vurdert som et IA-tiltak som utløste støtte fra Nav.

Kirkebyggforvaltning

- **Kirkebygg**

BKF har ansvar for 34 kirker, monumentalbygg som er historie-, kultur- og arkitekturbærere for alle byens innbyggere uavhengig av tilknytning til Den norske kirke. Av de 34 kirkene er 20 fredet eller verneverdig. Det krever spesiell kompetanse mht drift og vedlikehold, aller mest for de fire fredete kirkene fra 1100-tallet. I ulike sammenhenger erfarer vi bergensernes sterke engasjement til kirkebyggene.

BKF vil -

gjennom vårt arbeid med kirkebyggene ta vare på kirkenes egenart, ha respekt for de historiske og kulturelle verdiene som ligger i byggene, og samarbeide med relevante myndigheter i bygging og vedlikehold av kirkene.

I vårt arbeid med rehabilitering/vedlikehold har vi tett dialog med Riksantikvaren og byantikvaren i valg av metoder og materialer. I rehabiliteringen av Domkirken har vi, etter samråd med byantikvar og kommuneledelse, valgt å bruke en kombinasjon av tradisjonshåndverk og moderne håndverk.

- **I bruk syv dager i uken**

Kirkebyggene skal samtidig fylles med innhold syv dager i uken, gjennom et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper.

BKF vil -

lytte til brukernes behov og prøve å tilrettelegge for de mange ulike aktivitetene som foregår i kirkene våre.

Vi får innspill om menighetenes behov gjennom årlige budsjettinnspill og gjennom innspill via FDV-programmet «Lydia». Vi har også en egen arkitekt/interiørarkitekt som på forespørsel reiser rundt og gir veiledning om hvordan kirkebyggene best kan tilrettelegges, slik at de kan fylle menighetens behov samtidig som en tar vare på det estetiske uttrykket i den enkelte kirke.

I større prosjekter deltar administrasjonsleder i styringsgruppe og byggemøter, for best mulig å ivareta kommunikasjon og menighetens interesser.

- **Universell tilrettelegging**

For BKF er det viktig at alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne, skal ha en god tilgang til kirkebyggene våre. Det handler om endring av inngangspartier, løfteplattformer, HC-toaletter, teleslynger m.m. I mange av de eldre byggene våre er

dette en stor utfordring, og vi må til stadighet inngå kompromisser mellom arkitektur og tilrettelegging.

BKF vil -

sørge for universell tilrettelegging av byggene våre, innenfor de begrensningene som legges av de gamle byggene våre med sin gjeldende arkitektur.

Tiltak

- I samarbeid med riksantikvar, kirkekonsulent/sivilarkitekt, og byantikvar og brukere finne akseptable løsninger for universell tilrettelegging i de ulike byggene.
- Starte et samarbeid med Kommunalt Råd for Funksjonshemmede (Krff) for å sikre godt samarbeid med de som kjenner behovene best.
- Minst en kirke skal tilrettelegges hvert år.

I Fyllingsdalen kirke fikk vi løfteplattform godkjent hos Riksantikvaren i 2017, og plattformen ble bygget.

I Årstad kirke har vi i 2017 tilrettelagt for rullestolbrukere inne i kirkerommet. I 2018 vil vi lage rampe på utsiden.

I Solheim kirke fikk vi byggetillatelse for utvendig rampe og innvendig løfteplattform i 2017, blir bygget 2018.

Skal ha møte med Krff i februar 2018, for blant annet å drøfte utbyggingsprosjekter vi er i gang med.

- **Vårt klimaansvar**

Den norske kirke er opptatt av å ta verdens klimautfordringer på alvor, både gjennom å påvirke myndighetene til å ta kloke valg, og gjennom at vi som enkeltmedlemmer og organisasjon gir våre bidrag til et bedre klima.

BKF vil -

senke energibruken i våre bygg.

Tiltak

- Vi har som mål å få på plass vårt første bygg med solceller på taket (Birkeland kirketilbygg)
Dette vil vi neppe få til fordi vi ikke får lov til å hugge ned eiketreet som skygger for solen.
- Vi har som mål å få vårt første jordvarmeanlegg (Birkeland kirketilbygg og/eller Solheim kirke), begge deler i løpet av 2017/2018.
Solheim får sannsynligvis jordvarmeanlegg i 2018.
- Vi vil fortsette å installere SD-anlegg i flere av kirkene våre
Har stoppet midlertidig opp grunnet leverandørutfordringer.

- **Vedlikeholdsetterslep**

Vi har fremdeles et stort vedlikeholdsetterslep på kirkene i Bergen, men jobber hele tiden med å forbedre situasjonen.

Middelalderkirker

De største prosjektene på kirkebygg i årene fremover vil være rehabilitering av Korskirken og Domkirken.

BKF vil i løpet av planperioden –

- **ha tårnet i Domkirken ferdig rehabilitert i løpet av 2018**
Fremdrift går etter plan.
- **arbeidet med taket i Korskirken vil være godt i gang**
Hovedtaket forventes å være ferdig lagt i 2018, med unntak av det som må vente til kirketårnet er ferdig (grunnet stillasbygg til tårnet).
- **støtte kommunen i arbeidet med å få til statlig medfinansiering til rehabilitering av middelalderkirkene** (spesielt Domkirken)
Har presentert utfordringen i møte med statsminister. Har temaet oppe i diverse møter med kommunen. Jeløya-erklæringen sier regjeringen vil «sikre vedlikehold av verneverdige kirkebygg».

Rehabilitering andre kirker

For å få en god oversikt over status, er målet å gjennomføre tilstandsanalyse på hvert kirkebygg minst hvert femte år, m.a.o. gjennomsnittlig seks til syv tilstandsanalyser hvert år.

BKF vil i planperioden jobbe med blant annet følgende prosjekter:

- **Eidsvåg kirke, tak (2017) og to gjenstående yttervegger (2018)**
Taket er ferdig.
- **Storetveit kirke, tak, klokketårn og flomlys (2017)**
Ferdig.
- **Sandvikskirken, nye tak, opprusting vinduer m.m. (2017, 2018)**
Tårn og kirkeskip er ferdig utvendig. Kor utvendig og kirke innvendig gjenstår.
- **Biskopshavn, klokketårn og yttervegger (2017, 2018)**
Klokketårn ferdig.
- **Solheim kirke, universell tilrettelegging og nye kirkekontor (2017, 2018)**
Rammetillatelse OK, jobber med å få inn anbud på de ulike arbeidene.
- **Johanneskirken, oppstart av utvendig rehabilitering (2019)**

• Nybygg

Når det vokser frem nye bydeler med aktivt gudstjenesteliv, er det viktig at disse får egnede lokaler å holde til i. Birkeland menighet er stor, og trenger tilbygg til kirken. Både i Sædalen og på Haukås har vi aktive menigheter uten lokaler. Kommunen setter av penger til kirkebygg i Sædalen, og reguleringsplanarbeidet er i full gang. Kirken i Sædalen skal fylle mange behov i lokalsamfunnet. Vi vil også arbeide med å finne gode lokaler for menigheten på Haukås.

BKF vil i planperioden blant annet jobbe med følgende prosjekter:

- **Birkeland kirke – tilbygg (ferdig 2018)**
Må omprosjekttere noe for å få byggetillatelse, ikke ferdig bygget i 2018.

- **Sædalen nærkirke (ferdig 2019)**
Jobber med oppfølging av reguleringsplan, håper den er vedtatt sommeren 2018.
 - **Tjenlige lokaler for menigheten på Haukås**
Jobber med forprosjekt.
- Overføring av grunnbokshjemler
BKF arbeider også med å få overført grunnbokshjemlene for alle sine eiendommer fra kommunen til det enkelte soknet. Vi har en god prosess på dette, har som mål at de første hjemlene skal være overført i 2017, og har som mål å være ferdig med å få overført alle hjemlene i løpet av planperioden. Samtidig vet vi at de nødvendige politiske prosessene nødvendigvis tar noe tid.
Overordnet avtale ble vedtatt i kommunestyret i juni 2017. Av 34 kirker er nå 11 hjemler på plass, av 27 gravplasser er 7 hjemler på plass.
 - Kirkebyggutvalg
For at det politisk valgte fellesrådet skal få større innflytelse på strategiske valg av prosjekter innenfor kirkebygg, vil vi i løpet av 2017 foreslå å nedsette et kirkebyggutvalg med medlemmer fra fellesrådet. Utvalget vil få muligheten til å sette seg mer inn i de enkelte prosjekter, og vil på bakgrunn av dette foreslå prioriteringer for fellesrådet.
Utvalget etablert, og har startet sitt arbeid.

Gravplassforvaltning

- Fellesrådet har ansvar for gravplassforvaltningen i Bergen, jfr. kirkelov og gravferdslov. Gravplassforvaltning er en oppgave som BKF utøver på vegne av hele samfunnet. Alle byens innbyggere betjenes uavhengig av tros- og livssynstilknytning. BKF har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Virksomheten omfatter 27 gravplasser hvorav 21 er i ordinær bruk og seks er historiske, med til sammen 600 000 daa, samt fire kapell og Møllendal krematorium. Gravplassmyndigheten er forvaltningsorganet for gravplassområdet i Bergen og er gravplassforvaltningens ansikt utad og livssynsnøytral i sitt virke.

BKF vil -

gi bergenserne en verdig, tjenlig og fremtidsrettet gravplassforvaltning. Dette er vårt fremste mål og søkes nådd gjennom informasjon og veiledning til brukerne, tjenestene som leveres på gravplassene og standarden på gravplasser og kapell.

Hovedtiltak

- Gravplassutvalg

Gravplassutvalget oppnevnes og starter sin virksomhet i 2017.

Utvalget har hatt fem møter og en befaring i 2017.

- Gravplassplan
Det skal i samarbeid med Bergen kommune lages en gravplassplan som skal legge til rette for en gravplasspolitikk som er i tråd med publikums ønsker og de folkevalgte prioriteringer. Det gir forutsigbarhet for publikum og styrket dialog med kommunen.

I samarbeid med kommunen ble utkast til planen, som fikk navnet **Gravferdsplan**, ferdigstilt til høring i desember 2017.

- **Gravplassmyndigheten**

Gravplassmyndigheten i Bergen skal være et profesjonelt forvaltningsorgan med fokus på god service, informasjon og veiledning overfor kommunens innbyggere og overfor andre gravplassforvaltninger som bruker våre tjenester.

BKF vil -

legge til rette for en fremtidsrettet forvaltning med grunnlag i vår etablerte kompetanse. Gjennom dialog med samarbeidspartnere vil vi legge til rette for et tjenestetilbud som skal speile livssynsmangfoldet i Bergen.

Tiltak

- Informasjon
Vi skal bli bedre på informasjon og veiledning, for at publikum kan innrette seg slik at de får en verdig gravferd og opplever at de får et godt tilbud på gravplassen.
Saksbehandlingsrutiner er gjennomgått og det er lagt særlig vekt på publisering av artikler på hjemmesiden og det er åpnet en instagramkonto. Hjemmesiden gravplass.no hadde 19 755 brukere i 2017 som til sammen hadde 305 957 sidevisninger. De mest besøkte sidene er «Gravsøk» med 119 176 visninger og «Begravelser og bisettelser» med 71 284 visninger. Per i dag har vi 52 følgere på Instagram.
Vi vil gjennomføre brukerundersøkelser om tilfredshet med gravferdstjenestene og generelt om standarden på gravplassene i Bergen.
Det er gjennomført to undersøkelser som gjelder gravferdstjenester, og en som gjelder de generelle tjenestene på gravplassene. Det gis verdifulle tilbakemeldinger som tas med i arbeidet. Det er imidlertid lav svarprosent på undersøkelsene om bruk av gravferdstjenestene.
- Publikumskontakt og saksbehandling
Vi skal være tilgjengelige for våre brukere og samarbeidspartnere og tilstreber kort responstid på telefon og e-post samt å overholde forvaltningslovens frister for saksbehandlingstid.
Tilrettelegging for nytt telefonsystem og overvåking av restanser gjør at målet er nådd, med få unntak.
- Gravregisteret
Arbeidet med oppdatering av gravregisteret fortsetter for å styrke sikkerheten på gravplassen og for de pårørende. Målet er at ingen graver er uten fester i

2022.

Målet for 2017 er nådd, både med hensyn til sletting av graving og utsetting av nye kontaktlapper.

- Ressurs

Vi vil tilby vår gravferdsfaglige kompetanse som en ressurs for gravplassforvaltningene i Bjørgvin bispedømme og ellers i landet.

Vi er engasjert i Norsk forening for gravplasskultur, der gravplassjef er leder for tiden, samt bidragsyter på foreningens administrasjonskurs. Leder for Gravplassmyndigheten i Bergen holdt foredrag om nettsider på foreningens fagdager.

Først og fremst samarbeid med gravplassforvaltningene i omliggende fellestrosråd om å styrke tilbudet om kremasjon i de omliggende kommunene, om møte med tros og livssynsamfunn og generelt om informasjon om grav og gravferd.

Vi har lagt dette målet inn i forslag til gravferdsplan for Bergen kommune, det planlegges felles møte mellom gravplassforvaltningene i Bergen og omegn og tros- og livssynsamfunnene som er virksomme i regionen i november 2018.

- Årlige handlingsplaner

De langsiktige målene skal suppleres med årlig rullerende handlingsplaner for hvert mål. Målene har vært gjennomført uten handlingsplaner.

Generelt om gravplassene i Bergen, krematorium og kapell

- Tilbudet av gravferdstjenester skal speile bergensernes behov og livssynsmangfoldet i Bergen. Det skal legges til rette for alternative gravleggingsformer. Gravplassene er en viktig del av grøntstrukturen i byen og skal være særlig egnet for ro og ettertanke. Vi vil ivareta de viktige kulturminnene som er på våre gravplasser, samt de seks historiske gravplassene, på en respektfull måte. Vi ønsker også å fremme samarbeid med omliggende kommuner, særlig med tanke på livssynsåpent seremonirom, krematorium og tilrettelagte graver.

BKF vil -

vil anlegge gravplasser der folk bor, ved viktige knutepunkt og i tilknytning til transportlinjene i byen, i tråd med kommunens planer og strategi for kollektivtrafikk og boligutbygging.

- **Graver**

BKF vil -

at våre brukere velger selv gravferdsform og hvilken gravplass de ønsker å få tildelt grav, og dette er vår hovedprioritering.

Tiltak:

- Vi legger til rette for nye gravleggingsformer ved å anlegge minst en navnet minnelund pr år og tar hensyn til behovene til tros- og livssynssamfunnene.
Navnet minnelund i Fana ble åpnet i 2017, og det legges til rette for nye navnete minnelunder samt at det tilrettelegges graver etter islamsk gravferdsskikk.
 - Vi har fokus på tilrettelegging av nye graver innenfor eksisterende gravplassareal, samtidig som utvidelser blir planlagt der det er nødvendig. Vi gir også innspill til kommunens arealplaner om hvor det er nødvendig med nytt areal.
Belegningsplan er revidert også i 2017. Den har lagt grunnlag for tilrettelegging av graver i 2017, samt for nye beregninger for behov for gravareal. Det er lagt til grunn i Bergen kommunes Gravferdsplan og til innspill til høring på Kommuneplanens arealdel.
 - Det skal i perioden etableres 3800 nye graver gjennom rehabilitering av eksisterende gravplassareal. **Vi fikk 1587 nye graver til bruk i 2017.**
 - Anleggsstart på utvidelsen av Fyllingsdalen gravplass i 2018.
Tilrettelegging av nytt kistefelt på eksisterende areal på Fyllingsdalen gravplass i 2017 og nye beregninger viser at det er nødvendig med anleggsstart på Antveit gravplass i Åsane i stedet for Fyllingsdalen i 2018.
- **Gravplassanleggene**

BKF vil -

at gravplassene i Bergen skal være vakre og speile den viktige funksjon som anleggene har for brukerne og bymiljøet.

Tiltak

- For å ta særlig vare på verdiene vi har i trær vil det i perioden bli utarbeidet en treplan der tilstandsanalyse er en viktig del. **Bestilt gjennomføres i 2018.**
 - Vi vil ha særlig fokus i perioden på å heve standarden på buskfelt og veier og å redusere bilbruk på gravplassene for at gravplassene skal bli bedre egnet til ro og ettertanke. **Det har vært fokus på begge områder i 2017, arbeidet videreføres.**
 - Det skal i perioden utarbeides tilstandsanalyser på alle gravplassene.
Bestilt gjennomført i 2018.
- **Kapell, krematoriet og bårerom**
- BKF vil -
- at kapellene, krematoriet og bårerommene skal bidra til en verdig ramme rundt gravferden.**
- Solheim kapell utredes i 2017 for muligheter for videre bruk da vedlikeholdsetterslepet gjør at tilbudet i kapellet ikke lenger er verdig.
Utsatt grunnet arbeid med Gravferdsplan.
 - Øvsttun kapell er også i en slik stand at det kan stilles spørsmål om tilbudet er verdig.
 - Det er BKF sitt mål å få øket bevilgning til rehabilitering.
Tatt med i forslag til Gravferdsplan.

- I driften av krematoriet har fortsatt fokus på reduksjon av energiforbruk.
Nytt styringssystem for krematorieovnene er etablert i 2017. Energiforbruket er redusert ytterligere i 2017, fra en halvering fra prosjektet begynte til ca. 40 %. Rapport legges frem til fellesrådet i forbindelse med årsmeldingen for 2017.
 - Sikkerhet og verdighet på bårerommene er prioritert i denne perioden.
Det er foretatt flere utbedringer på rommene, etablert system for registrering av kister samt tilsynsordning med bårerommene.
- **Prosjekter**

Øvsttun og Mellingen gravplasser nedbetales årlig og nedbetales i løpet av 2021.
Det er nedbetalt med 5,2 millioner kroner slik at det nedbetales innen 2021.

I perioden gjennomføres forprosjekt Mellingen og Øvsttun gravplasser og regulering av gravplass på Tennebekk.
Det er levert forprosjekt på Mellingen som nå har fått navnet Antveit gravplass og det er jobbet med reguleringen på Tennebekk. Øvsttun gravplass er tatt med ved en feil og kan tas ut.

I perioden gjennomføres masseutskifting, omregulering og frigjøring av eksisterende areal til nye graver.

Prosjekt frigjøring av areal har vært omfattende i år, særlig grunnet utbedringer av gravfelt på Solheim gravplass. Rehabilitering fase A på Nygård kirkegård og nye urnegraver på Fyllingsdalen gravplass er overlevert i 2017, samt utbedring av gravfelt B20 i Loddefjord. Det har også vært anleggsstart kistegraver Fyllingsdalen og Loddefjord,

2017: Større vann- og avløpsprosjekt på Møllendal gravplass avdeling Haukeland.
Prosjektet er avsluttet det samme er utbedring av natursteinsmur på Møllendal samt gravfeltet A20.

2017: Mindre utbedringer på gravplassbygninger
Maling og utbedringer innendørs i Solheim kapell samt ny vann og avløpsledning til Øvsttun kapell De to små og gule omkleddingshusene er stelt.

2017: Rehabilitering av gjerdet på Assistentkirkegården.
Gjerdet er prosjektert og bestilt. Vegvesenet påbegynte mur som skal være ferdig februar 2018, gjerdet settes opp etter det. Skur anlagt under fortau er sanert.

2018: Anleggsstart utvidelsen av Fyllingsdalen gravplass
Revurderes grunnet nye beregninger.

Prosjekt som følge av ekstrabevilgning av tiltaksmidler fra kommunen, prosesjonsveien, inkludert tinstrøm, på Møllendal avdeling Grønneviken er også utført.

Etablere navnete minnelunder:

2017: Navnet minnelund på Fana kirkegård ble åpnet i februar 2017.

2017: Storetveit kirkegård og Fyllingsdalen gravplass. Åpnes tidlig på våren 2018.

2018: Nygård kirkegård, Loddefjord gravplass og nytt minnesmerke Åsane kirkegård

2019: Møllendal gravplass og Årstad nye gravplass

c. Stabsområdet

Personal

- BKF skal være en god arbeidsgiver med ryddige rutiner for å gi de ansatte gode og forutsigbare arbeidsforhold. Personalavdelingen skal være en ressurs i personalforvaltningen på tvers av lederstrukturen. Sentrale arbeidsoppgaver i personalavdelingen er:
 - Rådgiving innenfor lønns -og personalområdet
 - **Det er gjennomført kontinuerlig iht. plan.**
 - Beregning av lønn og utarbeidelse av arbeidsavtaler
 - **Det er gjennomført kontinuerlig.**
 - Prosess og saksbehandling ved tilsetninger
 - **Det er gjennomført kontinuerlig.**
 - Utarbeide HMS og IA- planer
 - **HMS og IA-planer utarbeidet iht. plan.**
 - Legge til rette for samarbeid med bedriftshelsetjenesten og IA-kontakt på arbeidslivssenteret NAV
 - **Det har vært samarbeid med bedriftshelsetjenesten og Arbeidslivssenteret NAV gjennom hele året iht. plan.**
 - Legge til rette for godt samarbeid med vernetjenesten og tillitsvalgte i IA-og HMS-arbeidet
 - **Det har vært godt samarbeid med vernetjenesten og tillitsvalgte i IA- og HMS-arbeidet gjennom hele året iht. plan.**
 - I samarbeid med lederne ha ansvar for sykefraværsoppfølging og igangsettelse av tilretteleggingstiltak.
 - **Det har vært gjennomført kontinuerlig sykefraværsoppfølging og nødvendige tilretteleggingstiltak i samarbeid med personalavdeling og nærmeste leder.**

BKF vil -

ha en helhetlig, tydelig og forutsigbar personalpolitikk

Tiltak

- Utarbeide og utvikle gode lønns -og personalpolitiske retningslinjer
Det er jobbet ut forslag til lønns -og personalpolitiske retningslinjer i 2017 som vil bli drøftet og vedtatt i 2018.
- Tilrettelegge for kurs og kompetanseheving for personalavdelingen og ledere i BKF.
Det er tilrettelagt for kompetansehevende kurs og studier for personalavdelingen og ledere i BKF.

BKF vil –

redusere sykefraværet fra 6,3% i 2016 til 5% i 2017

Tiltak

- Gjennomføre tiltak i henhold til HMS-plan og IA-plan

Målet om reduksjon av sykefraværet fra 6,3 til 5 % har ikke lyktes i 2017. Sykefraværet totalt for 2017 er på 6,6 %. Kjente faktorer for sykefraværet er bl.a. svangerskapsrelatert fravær, kjente fysiske diagnoser og noe skyldes det psykososiale arbeidsmiljøet. I forhold til sykefravær som skyldes psykososiale forhold er det blitt tatt tak i eller er fremdeles i prosess. Det må også sies at utslagene på statistikken blir i noen tilfeller stor, på grunn av at noen er sykemeldte i stillinger med liten prosent.

- Kirken har rekrutteringsutfordringer. Ikke minst innenfor profesjonene som kontor, diakoni og undervisning vil det i tiden som kommer bli krevende å rekruttere kvalifiserte medarbeidere. Denne utfordringen vil være et langsiktig arbeid, og BKF ønsker sammen med kirken generelt og være med i tenkningen på hvordan øke rekrutteringen til profesjonsstillingene i kirken.

BKF vil -

rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere

Tiltak

- Tilby veiledning til alle ansatte
Ansatte som har hatt behov for veiledning i en eller annen form har fått tilbud om dette.
- Utarbeide retningslinjer og iverksette kompetansetiltak
Det er ikke utarbeidet retningslinjer for kompetansetiltak, men det er iverksatt kompetansetiltak for alle ansatte.

BKF vil -

styrke samarbeidet med vernetjenesten, tillitsvalgte og på tvers av arbeidsgiverlinjene.

Tiltak

- Regelmessige AMU-møter og drøftingsmøter
Det er gjennomført 5 AMU- møter og 4 drøftingsmøter iht plan og i tillegg har det i 2017 vært lokale lønnsforhandlinger.
- Månedlige møter med prostene i Bergen
Det er gjennomført månedlige møter med prostene i Bergen.
- Felles miljøutvalg i vernetjenesten for begge arbeidsgiverlinjene vedrørende arbeidsmiljø.
Det har vært ett fellesmiljøutvalg i vernetjenesten for begge arbeidsgivere i 2017.

Økonomi

Økonomiavdelingen har ansvar for å tilrettelegge økonomiarbeidet slik at fellestrådet har en forsvarlig og god økonomistyring, med tilgang til oppdatert og relevant styringsinformasjon som grunnlag for beslutninger og kontroll.

Sentrale arbeidsoppgaver er blant annet utarbeidelse av

- rullerende 4-års økonomiplan til Bergen kommune
- årlig budsjettsøknad til Bergen kommune
- årsbudsjett (med eventuelle revisjoner i løpet av året)
- regnskapsrapportering til fellesråd og kirkeverge
- økonomiske analyser
- prosjektrapporter
- rutiner og arbeidsprosesser som sikrer god intern kontroll innenfor eget ansvarsområde

Økonomiavdelingen har løpende kontakt med Bergen kommune, Bjørgvin Bispedømme og Akasia AS i økonomiske saker. Regnskapsfører i Akasia kirke og gravplass AS og revisor er sentrale samarbeidsparter.

Vi skal være en ressurs for menighetene og bistå med tilrettelegging og forenkling av rutiner og arbeidsprosesser knyttet til regnskap og budsjett.

I planperioden vil vi fortsette arbeidet med å formalisere, vurdere og justere rutineene knyttet til regnskapsføring og kontroll av regnskapsdata for fellesrådet og menighetene, samt identifisere områder og gjennomføre tiltak for forenkling og mer effektiv ressursutnyttelse.

BKF vil

- **Tilrettelegge felles avtaler og rutiner for at menighetene kan ta i bruk nye betalingsløsninger blant annet knyttet til givertjeneste, deltakerbetaling og offer.**

Tilrettelagt, presentert og fulgt opp løsninger for menighetene knyttet givertjeneste, konfirmantbetaling og Vipps. Med den utviklingen vi ser på området vil dette være en kontinuerlig prosess.

Alle menigheter har nå ulike tilbud knyttet til Vipps. 3 menigheter har etablert avtale med Profundo knyttet til givertjeneste. BKF var pådriver overfor Agrando for å få på plass mulighet for betaling med kredittkort ved påmelding til konfirmasjon. Løsningen oppleves ikke som brukervennlig av menighetene, så dette må vi jobbe videre med.

- **Videreutvikle avdelingens årshjul, slik at det omfatter alle faste oppgaver gjennom året. Dette vil gi bedre kvalitet på regnskapsdata og økt forutsigbarhet for oss som jobber i avdelingen.**

Påbegynt – kontinuerlig prosess.

- **Redusere ressursbruk knyttet til fakturabehandling gjennom redusert fakturamengde, økt andel elektroniske fakturaer og fakturaer korrekt merket med profilnummer.**

Dette har hatt fokus gjennom hele året og blir gradvis bedre.

En medarbeider i økonomiavdelingen jobber systematisk med den del av innkjøpene som skjer i BKF. Potensialet for videre forbedring er størst for de innkjøpene som gjøres via Akasia kirke og gravplass AS. Arbeidet blir videreført i 2018.

- **Øke kompetansen i avdelingen på effektiv bruk av dagens systemløsninger for å forenkle egen arbeidsdag, komme med konstruktive innspill til endring og være bedre i stand til å bistå menighetene med opplæring og veiledning.**

Påbegynt – kontinuerlig prosess.

I løpet av 2017 har vi brukt mye tid på veiledning av administrasjonslederne når de har bedt om dette, blant annet i forhold til budsjettering.

IT - området

BKF har ansvar for vedlikehold og drift av IT-systemene for alle brukere i kirkene i Bergen, både egne ansatte, prester, menighetens egne ansatte og noen frivillige. Kravene til sikre systemløsninger og tilgjengelighet er store både gjennom lovkrav, ansattes arbeidssituasjon og vårt ønske om å betjene eksterne brukere på en god måte.

Bergen kirkelige fellesråd vedtok i februar 2016 å flytte drift av IT-systemene fra egne servere til Kirkepartner IKT AS. Selskapet er opprettet for å kunne tilby IT-tjenester til alle brukere i Den norske kirke. BKF flyttet sin drift i juni 2016. Fellesrådet besluttet også å kjøpe inn nye datamaskiner til alle brukerne og åpnet for å bytte fra fasttelefon til mobile løsninger for alle.

BKF samarbeider med Kirkepartner og andre fellesråd, spesielt Oslo, Trondheim og Stavanger om utvikling av IT plattformen og tilpasninger av fagsystemene som betjenes av Kirkepartner på våre vegne.

BKF vil -

sørge for sikre, stabile og tilgjengelige IT-løsninger.

Tiltak

- Fokus på utstyr og kompetanse
Pågående.
- Nye telefoniløsninger velges og implementeres ila 2017
Innkjøpt 2017, installert hos alle 11.januar 2018.

BKF vil -

ivareta datasikkerhet og personvern på forsvarlig måte.

Tiltak

- Implementering av datasikkerhetsavtale for alle brukere

BKF vil -

kvalitetssikre nettverkløsninger i den enkelte menighet.

Tiltak

- Kartlegge og vurdere nettverkløsningene
- Utbedre nettverksutstyr og løsninger der det er nødvendig
Skiftet modem på alle lokasjoner, samt en del svitsjer.

BKF vil -

Være en ressurs for aktuelle samarbeidspartnere.

Tiltak

- Delta aktivt i kundeforum og andre samarbeidsfora med Kirkepartner og andre av deres brukere for å bidra til utvikling av gode løsninger
Vi ønsker fagsystemer som er tilpasset våre behov
Har deltatt i møter, formelt forum fra 2018.

BKF vil -

sørge for fagsystemer som bidrar til å effektivisere/forenkle administrative rutiner.

Tiltak

- Vurdere implementering av nytt arkivsystem og administrative system for gravplass
 - Mer aktivt bruk av intranett og implementering av ny nettside
 - Samarbeide med Kirkepartner og andre brukere om utvikling av fagsystemene
- Pågående diskusjon.

BKF vil -

ha kompetente brukere slik at tilgjengelige systemer blir utnyttet optimalt.

Tiltak

- Nødvendig opplæring tilbys
- Kurs i gudstjenestepålegg avholdt, kurs i medarbeideren fastsatt for 2018
Nyansatte får veiledning.
- Etablering av superbrukerkorps i menighetene
- Har gjort forsøk på å få det til, men liten respons i menighetene. Vurderer videre.

BKF- administrasjonen

BKF vil -

utvikle daglig ledelse av kirkevergens administrasjon.

Tiltak

- Ansette administrasjonssjef sommeren 2017
- Administrasjonssjef startet i stilling august 2017

BKF vil -

vurdere samlokalisering med Bjørgvin bispedømmekontor og eventuelle andre aktuelle aktører.

Tiltak

- Utrede muligheter i løpet av 2017
- Har hatt uformelle samtaler. Arbeidet videreføres og intensiveres i 2018.

Kirketorget

Kirketorget har som hovedoppgave å behandle henvendelser om gravferd, dåp og vigslar på vegne av menighetene og har ansvar for kirkebokføringen av disse.

BKF vil -

gi rask og kvalitetsmessig håndtering av henvendelser om kirkelige handlinger for kirkene i Bergen.

Tiltak

- Øke kompetanse på IT, IT-verktøy og opplæring
- Det er blitt gitt nødvendig kurs og økt kompetanse innen IT iht. plan.

BKF vil -
styrke relasjonen til gravferdsbyråene.

Tiltak

- Arrangere samling med lederne i gravferdsbyråene

Det er gjennomført en samling med gravferdsbyråene i 2017.

BKF vil -
gi mennesker en god opplevelse av kontakten med kirken.

Tiltak

- Tilstrebe ekspedit service og vennlig imøtekommenhet

Dette målet er kontinuerlig blitt gjennomført i alle henvendelser i 2017.

Arkiv

Arkiv BKF har ansvar for BKF og menighetene. Det er viktig å ha gode rutiner innenfor arkivering for å sikre kvalitet på arkivering og riktig gradering av dokument.

BKF vil -
ha kvalitet på arkivering.

Tiltak

- Sikre relevant kompetanse

Ansatte på arkivet har vært på relevante kurs for å sikre relevant kompetanseheving.

KIRKEN I BERGEN

Verdi- og måldokument
2018-2019

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅPEN | FRIMODIG | TROVERDIG

000037

– Kirken skal være livsnær og synlig

Kirken er en helt sentral verdi- og kulturbærer for Bergen og dens innbyggere. Omlag 73 prosent av Bergens befolkning er medlemmer av Den norske kirke, i løpet av ett år har kirken 250.000 gudstjenestedeltakere og 100.000 har deltatt på ulike kulturarrangementer i våre kirker. Legger en sammen alle deltakere i gudstjenester, gravferder, vigsler, barne- og ungdomsaktiviteter og tilbud til eldre gjennom året, har vi over 800.000 treffpunkter med Bergens befolkning, og besøkende.

Motivet på dokumentets forside viser kirkens plass midt i byen, midt i livet, under gudstjenestefeiring på Torgallmenningen som en del av folkefesten Sykkel-VM. På vegne av den oppstandne Jesus Kristus skal kirken være nettopp det, livsnær og synlig tilstede der mennesker lever sine liv.

Kirken gir lokalsamfunn identitet og former enkeltmennesket. Vi vil være en livskraftig kirke som gjør Bergen til et bedre sted å bo, preget av nærhet, omsorg, identitet og kultur, og en trygg havn for enkeltmennesket, som gir mot og mening, tro og engasjement, i livets ulike faser.

Kirken i Bergen er synlig og tilstede i lokalmiljøene både til hverdags og fest, i sorg og glede, gjennom menighetenes og fellesrådets ulike aktiviteter og tjenester, gjennom kirkebyggene og gravplassene. Gudstjenestene med samlingen om ord og sakrament er menighetenes hovedsamling, men kirken i Bergen blir brukt hele uken, som gudshus, arena for seremonier, kulturhus og som sosialt møtested.

I tillegg til møteplassene og aktivitetene i seg selv, representerer kirkebyggene, og gravplassene, noe så fundamentalt som tilknytning både til det evige og til slektene som har gått foran. De representerer en kontinuitet – de lange linjer i samfunnet og bidrar til å gi lokalmiljøene identitet. Gravplassforvaltningen betjener alle Bergens innbyggere, uavhengig av tros- og livssyn.

Kirken i Bergen vil gjennom forkynnelse og arrangementer, praktiske tjenester og møteplasser formidle Guds godhet og nærvær. Vår visjon minner oss om hva vi er en del av: BKF - speiler Guds himmel i jordnært liv. Mens våre verdier: Åpen, frimodig, troverdig, skal prege våre møter med mennesker i livets ulike faser, fra vugge til grav.

Kirkeverge Asbjørn Vilkenen

Visjon og verdier for kirken i Bergen

BKF - speiler Guds himmel i jordnært liv

En visjon hjelper oss til å løfte blikket og viser oss at vi er involvert i noe som er større enn oss selv og vårt lokale fokus. Vi er en del av et prosjekt som samler hele kirken i Bergen – og den verdensvide kirke.

Verdiene på sin side setter fokus på våre oppgaver og vårt arbeidsfellesskap, og kan minne oss på hva som skal kjennetegne vår adferd i møte med menneskene vi er i kontakt med. Både i en helt vanlig hverdag og i situasjoner som er krevende, skal verdiene være et kompass som hjelper oss til å ta gode beslutninger.

ÅPEN

fordi vi har et tydelig oppdrag og forvalter en virksomhet som vedrører hele Bergens befolkning. Vi tilstreber innsyn og åpenhet i prosesser, beslutninger og leveranser. Vi vil stimulere til samarbeid og refleksjon og ønske nye ideer velkommen med positiv nysgjerrighet.

FRIMODIG

fordi vi forvalter Det gode budskap og viktige tjenester for hele Bergens befolkning. Vi vil være en relevant kirke ved å være trygg, modig og åpenhjertig. Vi vil møte mennesker med engasjement og verdighet i livets ulike faser.

TROVERDIG

fordi hele Bergens befolkning og bevilgende myndigheter skal ha tiltro til våre tjenester. Vi vil utføre vårt oppdrag med kvalitet, tydelighet og forutsigbarhet. Vi vil ta fatt på de utfordringer og tilpasningsbehov som møter oss.

Innhold

Fellesrådets oppdrag og rolle	5
Organisering av BKF	5
Organisasjonskart	6
Eierskap	7
En kirke i endring	7
Kirken og kommunen	8
Mål og fokusområder	9
Felles fokusområder	9
Virksomhetsområdene	12
Menighet	12
Kirkebyggforvaltning	14
Gravplassforvaltning	17
Stabsområdene	20
Personal	20
Økonomi	21
IKT-området	22
Kommunikasjon	24
Kirketorget	25
Arkiv	26

Bergen kirkelige fellesråd (BKF) sitt verdi- og måldokument gir en beskrivelse av organisasjonen og dens oppdrag, viktige mål og fokusområder.

Målgruppen for dokumentet er BKF's ansatte, styrende organer, Bergen kommune, samarbeidspartnere og andre det er naturlig å presentere virksomheten for.

Verdi- og måldokumentet 2018-2019 omhandler fellesrådets siste del av valgperioden 2015-2019, og er sist revidert februar 2018.

Fellesrådets oppdrag og rolle

Den norske kirke tilhører den lutherske kirkefamilien og har sin forankring i Bibelen og denne kirkens bekjennelsesskrifter. Bergen kirkelige fellesråd er hjemlet i kirkeloven og gravferdsloven, og er et selvstendig offentlig organ. Kirkelovens § 14 som beskriver fellesrådets oppdrag, sier bl.a. at det kirkelige fellesråd i kommunen skal:

- ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene
- utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen
- fremme samarbeid mellom menighetsrådene
- ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen
- Kirkelige fellesråd foretar tilsetting av og har arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett

Kirkelig fellesråd er også ansvarlig for forvaltning, bygging, drift og vedlikehold av kirker, og anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor. Kirkelig fellesråds ansvar omfatter dessuten forvaltning, anlegg, drift og vedlikehold av kirkegårder/gravplasser.

BKF er et av landets største fellesråd og omfatter over halvparten av innbyggerne i Bjørgvin bispedømme. Dette er med på å gi BKF en særstilling som regional utviklingsaktør med en naturlig forpliktelse overfor omkringliggende fellesråd med tanke på rådgivning og samarbeidsprosjekter. BKF engasjerer seg også i saker som vedrører Den norske kirke på nasjonalt nivå.

Organisering av BKF

BKF har organisert arbeidet med en sentral enhet som omfatter kirkevergens ledergruppe, administrasjon, kirketorget og gravplassforvaltningen. BKF har ca 160 ansatte, hvorav 28 arbeider i kirkevergens stab og resten fordeler seg på administrasjonsledere, kantorer, kirketjenere, kateketer/pedagoger, diakoner og frivillighetskoordinatorer. Administrasjonsleder ivaretar daglig leder-funksjonen for menighetsrådet og er samtidig BKF's representant i den enkelte menighet.

Virksomheten i BKF omfatter 65.000 kvadratmeter bygg og over 700 dekar anlegg fordelt på 34 kirker, 27 kirkegårder/gravplasser, fire kapell samt annen eiendom knyttet til disse.

For 2018 budsjetterer organisasjonen med driftsinntekter/bevilgninger på ca 208 millioner kroner og en investeringsramme på ca 89 millioner. Økonomien baserer seg primært på tilskudd fra Bergen kommune som har bevilget 156,1 mill til drift og 70,3 mill til investering for 2018. I tillegg bidrar staten via bispedømmet med driftsinntekter på ca 22 mill pr år.¹

¹ Menighetenes prester lønnes direkte fra bispedømmerådet og er ikke en del av BKF's økonomi. Menighetsrådene har i tillegg en egen økonomi basert på innsamlede midler og lokal inntjening

BKF har ett styrende organ, fellesrådet, som er sammensatt av én representant fra hvert av byens 25 menighetsråd. Fellesrådet har to forberedende underutvalg: Arbeidsutvalget (AU) og administrasjonsutvalget, med delebert myndighet til beslutninger på vegne av fellesrådet i gitte saker i henhold til mandat.

Fellesrådet har to rådgivende underutvalg, gravplassutvalget og kirkebyggutvalget. I tillegg har BKF et kontrollutvalg som rapporterer direkte til fellesrådet. Kirkevergen har etablert et eget kulturutvalg som skal stimulere og styrke BKF's kulturarbeid.

Organisasjonskart

Eierskap

Pr. 20.12.2017 har Bergen kirkelige fellesråd følgende eierskap:

Akasia AS: 100 %

Kirkepartner AS: 0,12 %

I desember 2017 vedtok Bergen kirkelige fellesråd en eiermelding. Den kan lastes fra hjemmesiden, eller fås ved henvendelse til kirkevergens administrasjon.

En kirke i endring

Ny lov for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn

Regjeringen arbeider med en ny lov for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. I høst foregikk det høring til den nye loven. Høringsfristen var 31.12.2017. På regjeringens nettsider (<http://nettsteder.regjeringen.no/nytrossamfunnslov/>) kan en lese både høringsutkastet og alle innsendte hørings svar, inkludert hørings svaret fra Bergen kirkelige fellesråd. Nå gjenstår behandling i kirkemøte, regjering og storting. Ett av de store spørsmålene i den nye loven, er om finansieringen av kirken skal fortsette som i dag, med delt ansvar mellom kommune og stat, eller om staten skal overta all finansieringen av kirken.

Ett annet stort spørsmål er om den nye loven skal si noe om kirkens organisering, eller om alle spørsmål om kirkelig organisering skal overlates til kirkemøtet.

Et tredje viktig spørsmål er hvem som i fremtiden skal ha ansvar for gravplassforvaltningen, om det skal fortsette som i dag der hovedordningen er at kirkelig fellesråd skal ha dette ansvaret, eller om dette skal endres.

Ny organisering av kirken

Uavhengig av den nye loven, arbeider kirken stadig med sin fremtidige organisering.

Kirkemøtet har lenge hatt som mål at alle kirkeansatte skal være ansatt i samme arbeidsgiverlinje og ikke som nå, der prestene, de ansatte på bispedømmekontorene og i kirkerådet er ansatt i Den norske kirke, mens alle andre er ansatt av fellesrådene.

Hvordan fremtidens organisering skal være har vært diskutert på flere kirkemøter, uten at en er kommet til noen konklusjon.

Virksomhetsgjennomgang av kirken i Bergen

Kirken i Bergen står midt i en prosess hvor hele virksomheten utfordres med tanke på ressursbruk og organisering. I skrivende stund vet vi ikke hvilke konsekvenser fellesrådet vil trekke av prosessen, men kirken i Bergen må være forberedt på endringer. Målet for eventuelle endringer vil uansett være å styrke og sikre kirkens fremtid i Bergen.

Folkekirken under press

Den norske kirke har opplevd en utvikling over mange år som krever nytenkning – kirken mister medlemmer. Bergen vokser, og med det øker antall mennesker som har en annen tros- og kirketilhørighet. Dette skjer samtidig som kirken oppleves mindre relevant for de yngre generasjoner – noe som forsterker nedgangen i medlemstallet. Hva kan vi gjøre med det? Vi vet at det drives et seriøst og flott arbeid for å bidra til at kirken skal oppleves relevant. Ikke minst har lutherjubileet og kirkens mange bidrag på Litteraturhuset i Bergen aktualisert kirkens relevans for det moderne mennesket. I tillegg – det drives et seriøst og flott arbeid for Bergens

befolkning både innenfor gudstjeneste og forkynnelse, trosopplæring, kulturarbeid – og ikke minst ved kirkens diakoni i den enkelte menighet.

Diakonien sentrale bevegelse er å være oppsøkende og inviterende. Diakonien oppsøker den som har behov – og inviterer inn i kirkens fellesskap. Dette er en strategi som er forankret i Mesterens egen måte å opptre på. Jesus vandret blant mennesker på torget, langs veien, i hjemmene – han beskrev selv sitt oppdrag som det å være oppsøkende. Samtidig gir Bibelen oss klare oppfordringer på gjestfrihet og det å være inviterende. Dette er en dobbel strategi kirken i større grad burde utvikle og ta i bruk – ikke bare for diakonene. Kirken må være oppsøkende også på andres arena.

Gudstjenesten under sykkel-VM er et eksempel på kirkens nærvær på en for mange overraskende arena – midt på Torgallmenningen. Kirken må i større grad oppsøke mennesker utenfor eget kirkebygg og egne kontorer. Vi er flinke til å ta i bruk våre fine kirker og menighetshus til inviterende fellesskap – til glede for mange. Men vi er ikke like flinke på å være oppsøkende. Kirken må i større grad invitere seg selv inn på andres arena – på arbeidsplasser, i idrettsbevegelsen, i lokalmiljøenes begivenheter. Slik Jesus var synlig tilstede i menneskers hverdagsliv, kan kirken også være det.

Vil dette øke medlemsprosenten? Det vet vi ikke. Men det var slik Jesus opptrådte. Skulle ikke kirken ta eksempel etter Mesteren – også ved å møte mennesker på deres egen arena? Foreløpig er dette refleksjoner som ennå ikke har fått plass i VM-dokumentets konkrete mål og tiltak. Dette vil vi arbeide mer med. Vi må være forberedt på endringer.

Kirken og kommunen

Kirkeloven § 15 og gravferdsloven § 3 slår fast at kommunen, etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd, *utredet* bl.a. utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker, utgifter til anlegg og drift av kirkegårder, utgifter til diverse stillingskategorier og administrasjon. At kommunen skal *utrede* disse utgiftene, betyr at bevilgningene til kirken ikke har karakter av vanlige tilskudd, men at kommunen har en særskilt forpliktelse til å sikre den lokale kirke forutsigbar økonomi. I rundskriv fra KKD, V-5/2002 blir samhandlingen mellom kirke og kommune utdypet på følgende måte:

- Kirke og kommune har generelt sammenfallende mål: - å bedre livskvaliteten for byens innbyggere. Det er et nasjonalt mål at den kristne kulturarven og det kristne verdigrunnet skal holdes levende i samfunnet.
- Den nærhet mellom kirke og kommune som Kirkeloven bygger på, innebærer at liksom kommunen skal legge til rette for infrastruktur, bosteder, kommunale velferdstjenester, med mer, - til beste for byens innbyggere, slik skal kommunen også gi tjenlige rammebetingelser for kirkens virksomhet.

Byrådets politiske plattform

Byrådet i Bergen kommune som tiltrådte høsten 2015 har i sin politiske plattform sagt følgende om sin tros- og livssynspolitikk:

Tro og livssyn

Bergen har et rikt mangfold av tros- og livssynssamfunn. Byrådet ønsker å legge til rette for et livssynsåpent bysamfunn hvor innbyggerne kan praktisere sin religion eller sitt livssyn på en god måte. Det innebærer blant annet å fremme respekt og toleranse for tro og livssyn i det offentlige rom. I denne sammenheng ser byrådet positivt på Kirkelig Dialogsenter Bergen og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og ønsker å legge til rette for deres arbeid.

Mange tros- og livssynsorganisasjoner gjør en stor frivillig innsats for byens innbyggere. Samtidig sliter mange med mangel på lokaler og andre fasiliteter. Byrådet ønsker å tilrettelegge bedre for at disse kan drive på gode vilkår. Byrådet vil også samarbeide med ulike aktører for å etablere livssynsfleksible seremonilokaler.

Den kristne og humanistiske kulturarven har preget fellesverdiene i det norske samfunnet i over tusen år. En forståelse av vår egen kulturarv er viktig for å forstå og møte andre religioner på en positiv og inkluderende måte. Byrådet legger vekt på et godt samarbeid med Bergen kirkelige fellesråd og ønsker å gi gode rammebetingelser som sikrer forsvarlig drift og vedlikehold av kirker og gravplasser. Byrådet vil være positiv til flere diakoner til menighetene, legge frem sak om bygging av ny kirke i Sædalen, og vil sikre planleggingen av nye bygg i pressområder som eksempelvis Haukås i Åsane. (Vår understrekning)

Mål og fokusområder

Felles fokusområder

Effektiv ressursbruk og gode relasjoner

Vi har et ansvar for effektiv ressursbruk i organisasjonen parallelt med utvikling av virksomheten. I dette arbeidet er det vesentlig med god samhandling med bispedømmekontoret, biskop og prostene. Det er etablert et godt og nært samarbeid mellom prostene og kirkevergen og hans ledergruppe. Vi har jevnlig møter der vi drøfter strategi og gir hverandre gjensidig informasjon. Denne nære kontakten gjør det enklere å ta tak i saker som går på tvers av arbeidsgiverlinjene. En gang hvert semester deltar også biskopen og hans ledergruppe i disse møtene.

Økonomi er en nødvendig forutsetning for aktiviteten til kirken i Bergen. Kommunen er den viktigste økonomiske bidragsyteren.

BKF vil

Styrke de interne relasjoner i kirken i Bergen

Tiltak og arena

- Bidra til kvalitet i samhandlingsmøte med prostene, bispedømmekontor og biskop
- Oppfølging av møtepunkt og pågående prosesser med Bispedømmekontoret
- Utvikle tydeligere mandat for, og forventning til lokal ledelse i menighetene
- Stiftsmøte 2019
- Felles arena med menighetsrådene ved halvårlege seminarer
- Forenkling av rapporteringsrutiner og godkjenningsprosesser
- Initiere prosess for etablering av Kirkens hus
- Initiere et samarbeid mellom alle kirkelige aktører innenfor diakoni i Bergen

BKF vil

Styrke og videreutvikle den gode relasjon til Bergen kommune

Tiltak og arena

- Oppfølging av halvårlege møtepunkt med byrådsavdelingen
- Initiere møtepunkt etter behov
- Vektlegge kvalitet på alle arenaer
- Kommunal finansiering av én ny diakonstilling
- Oppfølging av gravplassplanen
- Oppfølging av bystyrets merknad til budsjett 2018: «Bystyret viser til BKF's bekymring rundt tilgang og klargjøringstakt av gravplassarealer «der folk bor». Det vises også til behov for klargjøring av arealer tilrettelagt for muslimsk gravskikk. Bystyret er opptatt av at BKF i et langsiktig perspektiv, sikres nødvendige økonomiske ressurser for å utføre disse oppgaver».

Virksomhetsgjennomgang

Vi står midt i en virksomhetsgjennomgang av kirken i Bergen. Denne er initiert av fellesrådet og rapporten etter virksomhetsgjennomgangen er ute til bred høring i kirken i Bergen.

BKF vil

Gjennomføre nødvendige tiltak og endringer for å styrke og sikre kirkens fremtid i Bergen

Tiltak og arena

- Konkludere høringsprosessen våren 2018
- Anbefale eventuelle tiltak for fellesrådet juni 2018
- Oppfølging av fellesrådets vedtak
- Ivaretagelser av ansatte som berøres av eventuelle endringer
- Sørge for tilgjengelig, grundig og tilstrekkelig informasjon gjennom hele prosessen

Internkontroll

BKF er avhengig av gode systemer og internkontroll – dette er viktig uansett for vår organisasjon. Ny personvernlov aktualiserer behovet for en ny gjennomgang av våre rutiner.

BKF vil

Sikre systemer for internkontroll

Tiltak og arena

- Systematisering av dagens regelverk
- Justere og eventuelt supplere med nytt regelverk i henhold til gjeldende lovgivning og hva vi finner hensiktsmessig

En relevant og synlig kirke

Hele Den norske kirke deler noen felles utfordringer omkring medlemstall, omdømme og å være relevant for folk flest i 2018. En åpenbar tilnærming til disse utfordringene handler om synlighet og tydelighet.

BKF vil

Kirken i Bergen skal fremstå synlig og tilstede, relevant og forståelig overfor Bergens innbyggere

Tiltak

- Profesjonalisere form og innhold på hjemmesider og i sosiale medier
- Strategisk jobbe for å aktualisere kirken på en positiv måte i regionale og lokale medier, og gjennom kampanjer
- Være synlig tilstede ved større arrangementer som mobiliserer Bergens befolkning

Kirkens kultur

Kirken i Bergen driver et utstrakt kulturarbeid som fortjener større anerkjennelse og økt oppslutning.

BKF vil

Synliggjøre og styrke bredden i kirkens kultur. Her har kulturutvalget en sentral rolle i det kreative og administrative arbeidet for denne måloppnåelsen

Tiltak

- Videreutvikle påskefest som kulturuke for kirken i Bergen
- Utarbeide en kommunikasjonsplan for påskefest som øker synlighet og rekkevidde for de konkrete arrangementene, og for påskefest som kulturuke i regi kirken i Bergen
- Bedre synliggjøre kulturarbeid blant barn og unge
- Dokumentere kirkens kulturarbeid
- Utrede tiltak i løpet av 2018 for å styrke kirken som kulturaktør i Bergen

Virksomhetsområdene

Menighet

Oppgaver i menighetene

Et overordnet formål med hele BKF's virksomhet er å legge til rette for at menighetsrådenes oppdrag ifølge kirkeloven kan lykkes. De mange oppgavene i menighetene må løses i samarbeid mellom menighetsråd og fellesråd

Administrativ ledelse

Hensikten med å opprette administrasjonslederstillinger i menighetene i 2012, var å bidra til å styrke de lokale stabene og at lederansvar på vegne av BKF skulle komme nærmere den enkelte menighet. Stillingene skal også bidra til at menighetsrådenes saksbehandling, økonomi og arkiv ivaretas på en forsvarlig måte.

Administrasjonslederne rapporterer til menighetsrådet for saker knyttet til kirkelovens (kl) § 9 (menighetsrådets virksomhetsansvar) og til kirkevergen for saker knyttet til kl §14 (bl.a. fellesrådets arbeidsgiveransvar). På denne måten vil administrasjonsleder være en sentral person i kommunikasjon mellom menighetsråd og fellesråd.

Samarbeidet mellom sokneprest, administrasjonsleder og menighetsrådsleder vil være viktig for den daglige drift og planarbeidet i menigheten.

BKF vil

arbeide for fortsatt dyktiggjøring og kompetanseheving av administrasjonslederne

Tiltak

- månedlige fagsamlinger i regi av BKF for alle administrasjonsledere
- nyansatte meldes fortløpende på kurs i KA-regi for nye daglig ledere og kirkeverger
- legge til rette for at administrasjonsledere kan delta i andre kurs og studier i regi av eksterne tilbydere
- IA-kurs hvert semester

Menighetens virksomhetsansvar

Under menighetsrådets virksomhetsansvar ligger bl. a.

- Gudstjenester/forkynnelse
- Diakoni
- Kirkemusikk
- Trosopplæring/undervisning

Menighetene har ansvar for å legge planer for dette arbeidet.

BKF's ansvar er å legge til rette for at dette arbeidet kan utføres på best mulig måte, ved bl.a. å være tilsettingsmyndighet og ansvarlig arbeidsgiver for alle som er lønnet over fellesrådets budsjett, ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen (kl § 14).

BKF vil

arbeide for stillingsstørrelser som gjør stillingene attraktive for kompetente og stabile medarbeidere

Tiltak

- Justere og vurdere å slå sammen stillinger ved vakanse, i samarbeid med menigheter og arbeidstakerorganisasjoner

BKF vil

styrke kirkens diakoni i byen

Tiltak

- Utarbeide strategiplan for diakoni i Bergen i løpet av 2018
- Arbeide for kommunal finansiering av én ny diakonstilling i 2019
- Fortsatt delta i nettverket «Diakoni i Bjørgvin»

BKF vil

legge til rette for samarbeid mellom menigheter

Tiltak

- Møter mellom sokneprester, rådsledere og administrasjonsledere prostivis eller i andre aktuelle samarbeidsområder
- Løfte frem god praksis
- Kartlegge hvilke samarbeidstiltak som allerede finnes

BKF vil

legge til rette for faglig utvikling og kompetanseheving for våre ansatte i menighetene

Tiltak

- Årlig rullering av kurskalender med tilbud til ulike yrkesgrupper
- Ta aktivt i bruk «retningslinjer for vegledning og oppfølging av ansatte» som ble vedtatt høsten 2017
- Legge til rette for videreutdanning og kompetanseheving for enkeltpersoner

Frivillig engasjement

I tillegg til våre lønnede ansatte, har menighetene en stor gruppe ulønnede medarbeidere som gir mye av sin tid i tjeneste for kirken. Frivillig engasjement skaper tilhørighet og vil på den måten være en del av kirkens kjernevirksomhet. I alt det som skjer i våre menigheter, er våre ulønnede medarbeidere en viktig ressurs. De bidrar med sin tid, sin kompetanse og sin lokalkunnskap og sørger på den måten for at menighetene blir troverdige i sitt arbeid. Skal det helhetlige ansvaret menighetene har kunne fylles, er vi avhengige av at mange gode krefter går sammen om dette.

BKF vil

styrke oppfølging av menighetens frivillige

Tiltak

- Dyktiggjøring og kompetanseheving av frivillighetskoordinatorene
- Fagsamling for frivillighetskoordinatorer 2018
- Seminar med tema om frivillighet høsten 2018

Kirkebyggforvaltning

Kirkebygg

BKF har ansvar for 34 kirker, monumentalbygg som er historie-, kultur- og arkitekturbærere for alle byens innbyggere uavhengig av tilknytning til Den norske kirke. Av de 34 kirkene er 20 fredet eller verneverdig. Det krever spesiell kompetanse mht drift og vedlikehold, aller mest for de fire fredete kirkene fra 1100-tallet. I ulike sammenhenger erfarer vi bergensernes sterke engasjement for kirkebyggene.

BKF vil

gjennom vårt arbeid med kirkebyggene ta vare på kirkenes egenart, ha respekt for de historiske og kulturelle verdiene som ligger i byggene, og samarbeide med relevante myndigheter i bygging og vedlikehold av kirkene

I bruk syv dager i uken

Kirkebyggene skal samtidig fylles med innhold syv dager i uken, gjennom et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper.

BKF vil

lytte til brukernes behov og prøve å tilrettelegge for de mange ulike aktivitetene som foregår i kirkene våre

Universell tilrettelegging

For BKF er det viktig at alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne, skal ha en god tilgang til kirkebyggene våre. Det handler om endring av inngangspartier, løfteplattformer, HC-toaletter, teleslynger m.m. I mange av de eldre byggene våre er dette en stor utfordring, og vi må til stadighet inngå kompromisser mellom arkitektur og tilrettelegging.

BKF vil

sørge for universell tilrettelegging av byggene våre, innenfor de begrensningene som legges av de gamle byggene våre med sin gjeldende arkitektur

Tiltak

- I samarbeid med riksantikvar, kirkekonsulent/sivilarkitekt, byantikvar og brukere finne akseptable løsninger for universell tilrettelegging i de ulike byggene
- Starte et samarbeid med Kommunalt råd for funksjonshemmede (Krf) for å sikre godt samarbeid med de som kjenner behovene best
- I løpet av 2018/2019 skal Årstad kirke, Sandvikskirken og Birkeland kirke få rullestoltilgang via våpenhuset

Vårt klimaansvar

Den norske kirke er opptatt av å ta verdens klimautfordringer på alvor, både gjennom å påvirke myndighetene til å ta kloke valg, og gjennom at vi som enkeltmedlemmer og organisasjon gir våre bidrag til et bedre klima.

BKF vil

senke energibruken i våre bygg

Tiltak

- Vi har som mål å få vårt første jordvarmeanlegg (Solheim kirke) i løpet av 2018
- Vi vil fortsette å installere SD-anlegg i flere av kirkene våre
- Vi vil jobbe for å få en felles forståelse/enighet om hvilke temperaturer vi skal ha i det enkelte kirkebygg i ulike brukssituasjoner

Vedlikeholdsetterslep

Vi har fremdeles et stort vedlikeholdsetterslep på kirkene i Bergen, men jobber hele tiden med å forbedre situasjonen. I rehabiliteringsarbeidet etterstreber vi å bruke materialer og metoder som minst skal vare i 50 år.

Middelalderkirker

De største prosjektene på kirkebygg i årene fremover vil være rehabilitering av Korskirken og Domkirken.

BKF vil

- ha tårnet i Domkirken ferdig rehabilitert i løpet av 2018
- arbeidet med taket i Korskirken vil være godt i gang i 2018 og fullført i 2019
- veggene rundt Korskirken skal være ferdig ved utgangen av 2019
- planer for innvendig rehabilitering av begge kirker skal være ferdig i løpet av 2019
- støtte kommunen i arbeidet med å få til statlig medfinansiering til rehabilitering av middelalderkirkene (spesielt Domkirken)

Rehabilitering andre kirker

For å få en god oversikt over status, er målet å gjennomføre tilstandsanalyse på hvert kirkebygg minst hvert femte år, m.a.o. gjennomsnittlig seks til syv tilstandsanalyser hvert år. Dessverre erfarer vi at levetiden på tidligere kirkeprosjekter ikke alltid er som forventet. I 2017 har vi erfart at skifertaket på Biskopshavn kirke er nedslitt etter 50 år, og sinktaket på Fyllingsdalen kirke er i svært dårlig forfatning bare 17 år etter at det er lagt. Akutte behov og endring i kostnadsbilder gjør at en eller flere av prosjektene nedenfor kan måtte bli utsatt til et seinere år.

BKF vil jobbe med blant annet følgende prosjekter:

- Eidsvåg kirke, to gjenstående yttervegger (2018)
- Storetveit kirke, fjerning av fukt fra kirkeveggen (2018)
- Sandvikskirken, innvendig rehabilitering av kirkerom, nytt tak over kirkekor (2018)
- Biskopshavn, yttervegger, og sikring av tak (2018, 2019)
- Solheim kirke, universell tilrettelegging og nye kirkekontor (2018)
- Slettebakken kirke, skifting av takvinduer
- Johanneskirken, oppstart av utvendig rehabilitering (2018)
- Fyllingsdalen kirke, avklaring ang. taklekkasjer og mulig utskifting av tak (2018, 2019)

Nybygg

Når det vokser frem nye bydeler med aktivt gudstjenesteliv, er det viktig at disse får egnede lokaler å holde til i. Birkeland menighet er stor, og trenger tilbygg til kirken. Både i Sædalen og på Haukås har vi aktive menigheter uten lokaler. Kommunen setter av penger til kirkebygg i Sædalen, og reguleringsplanarbeidet er i full gang. Kirken i Sædalen skal fylle mange behov i lokalsamfunnet. Vi vil også arbeide med å finne gode lokaler for menigheten på Haukås.

BKF vil jobbe med følgende prosjekter:

- Birkeland kirke - tilbygg (ferdig 2019)
- Sædalen nærkirke (ferdig 2020)
- Tjenlige lokaler for menigheten på Haukås
- Utvidelse av Loddefjord kirke

Overføring av grunnbokshjemler

BKF arbeider også med å få overført grunnbokshjemlene for alle sine eiendommer fra kommunen til det enkelte soknet. Vi har en god prosess på dette. I 2017 ble overordnet avtale godkjent i Bergen bystyre, og de første hjemlene (11 av 34 kirker, 7 av 27 gravplasser) ble registrert på soknet hos kartverket. Målet er at alle hjemlene skal være overført i løpet av 2018-2019

Kirkebyggutvalg

Kirkebyggutvalget ble etablert i 2017. I 2018-2019 vil det være et mål at utvalget skal ha en viktig innflytelse på valgene som blir gjort angående kirkebyggforvaltningen.

Gravplassforvaltning

Om gravplassforvaltningen

Fellesrådet har ansvar for gravplassforvaltningen i Bergen, jfr. kirkelov og gravferdslov. Gravplassforvaltning er en oppgave som BKF utøver på vegne av hele samfunnet. Alle byens innbyggere betjenes uavhengig av tros- og livssynstilknytning. BKF har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Virksomheten omfatter 27 gravplasser hvorav 21 er i ordinær bruk og seks er historiske, med til sammen 600 daa, samt fire kapell og Møllendal krematorium.

BKF vil

gi bergenserne en verdig, tjenlig og fremtidsrettet gravplassforvaltning. Dette er vårt fremste mål og søkes nådd gjennom informasjon og veiledning til brukerne, tjenestene som leveres på gravplassene og standarden på gravplasser og kapell

Hovedtiltak

- Gravplassutvalg

Målet er at utvalget skal være med på å styrke gravplassforvaltningen i BKF.

- Gravferdsplan

Bergen kommunes gravferdsplan skal legge til rette for en gravplasspolitikk som er i tråd med publikums ønsker og de folkevalgtes prioriteringer. Det gir forutsigbarhet for publikum og styrket dialog med kommunen. Tiltak: I 2018 svarer BKF på høringen og videreutvikler fellesrådets planer i tråd med kommunens gravferdsplan.

Gravplassmyndigheten

Gravplassmyndigheten i Bergen skal være en profesjonell forvaltningsenhet med fokus på god service, informasjon og veiledning overfor kommunens innbyggere og overfor andre gravplassforvaltninger som bruker våre tjenester.

BKF vil

legge til rette for en fremtidsrettet forvaltning med grunnlag i vår etablerte kompetanse. Gjennom dialog med samarbeidspartnere vil vi legge til rette for et tjenestetilbud som skal speile livssynsmangfoldet i Bergen

Tiltak

- Informasjon

Styrke informasjon og veiledning ytterligere. Publikum skal kunne innrette seg slik at de får en verdig gravferd og opplever at de får et godt tilbud på gravplassene. Tiltak: Gode beskrivelser til publikum om tjenestene som leveres på gravplassene. Brukerundersøkelser om tilfredshet med gravferdstjenestene og generelt om standarden på gravplassene i Bergen videreføres i 2018. Svarprosenten må øke i perioden. Resultat fra brukerundersøkelser vil bli publisert og svarene tas med i videre arbeid.

- Publikumskontakt og saksbehandling

Vi skal være tilgjengelige for våre brukere og samarbeidspartnere og tilstreber kort responstid på telefon og e-post samt å overholde forvaltningslovens frister for saksbehandlingstid.

Tiltak: Utnytte mulighetene i nytt telefonsystem, identifisere og fjerne tidstyver. Nye særbestemmelser for gravminner i Bergen.

- Gravregisteret

Arbeidet med oppdatering av gravregisteret fortsetter, for å styrke sikkerheten på gravplassen og for de pårørende. Målet er at ingen graver er uten fester i 2022. Målet er avhengig av styrkede bevilgninger.

- Ressurs

Vi vil tilby vår gravferdsfaglige kompetanse som en ressurs for gravplassforvaltningene i Bjørgvin bispedømme og ellers i landet. Først og fremst samarbeid med gravplassforvaltningene i omliggende fellesråd om å styrke tilbudet om kremasjon i de omliggende kommunene, om møte med tros- og livssynsamfunn og generelt om informasjon om grav, herunder tilrettelagte graver, og gravferd.

Generelt om gravplassene i Bergen, krematorium og kapell

Tilbudet av gravferdstjenester skal speile bergensernes behov og livsynsmangfoldet i Bergen. Det skal legges til rette for alternative gravleggingsformer. Gravplassene er en viktig del av grøntstrukturen i byen og skal være særlig egnet for ro og ettertanke. Vi vil ivareta de viktige kulturminnene på våre gravplasser, samt de seks historiske gravplassene, på en respektfull måte. Vi ønsker også å fremme samarbeid med omliggende kommuner, særlig med tanke på livssynsåpent seremonirom, krematorium og tilrettelagte graver.

BKF vil

anlegge gravplasser der folk bor, ved viktige knutepunkt og i tilknytning til transportlinjene i byen, i tråd med kommunens planer og strategi for kollektivtrafikk og boligutbygging

Graver

BKF vil

at våre brukere velger selv gravferdsform og hvilken gravplass de ønsker å få tildelt grav. Dette er vår hovedprioritering. Tiltak:

- Vi legger til rette for nye gravleggingsformer ved å anlegge minst en navnet minnelund pr år og tar hensyn til behovene til tros- og livssynssamfunnene
- Vi har fokus på tilrettelegging av nye graver innenfor eksisterende gravplassareal, samtidig som utvidelser blir planlagt der det er nødvendig. Vi gir også innspill til kommunens arealplaner om hvor det er nødvendig med nytt areal
- Det skal i perioden etableres 2200 nye graver gjennom rehabilitering av eksisterende gravplassareal
- Anleggsstart på Antveit gravplass i 2018

Gravplassanleggene

BKF vil

at gravplassene i Bergen skal være vakre og speile den viktige funksjon som anleggene har for brukerne og bymiljøet

Tiltak

- Vi vil ha særlig fokus i perioden på å heve standarden på slått, buskfelt og veier og å redusere bilbruk på gravplassene for at gravplassene skal bli bedre egnet til ro og ettertanke. Tiltak: Reglement for gravplassene i Bergen
- For å ta særlig vare på verdiene vi har i trær vil det i perioden bli utarbeidet en treplan der tilstandsanalyse er en viktig del
- Det skal i perioden utarbeides tilstandsanalyser på alle gravplassene
- 2019 Planer for planlagt vedlikehold på bygg og gravplasser utarbeides etter nye tilstandsanalyser
- Det er BKF sitt mål å få øket bevilgningene til nyanlegg og rehabilitering av gravplasser

Kapell, krematoriet og bårerom

BKF vil

at kapellene, krematoriet og bårerommene skal bidra til en verdig ramme rundt gravferden

- Solheim kapell utredes i 2019 for muligheter for videre bruk
- Øvsttun kapell: Det vil bli foretatt mindre reparasjoner i 2018. Generell gjennomgang av bruken av bygg og kapell gjøres i 2018
- I driften av krematoriet har fortsatt fokus på reduksjon av energiforbruk. Tiltak: Rapport til fellesrådet og utrede miljøsertifisering på krematoriet i 2018
- Sikkerhet og verdighet på bårerommene og i krematoriet er prioritert i denne perioden. Tiltak: Elektronisk registrering av kister i 2019 og nye avtaler med Haukeland sykehus

Prosjekter

- Gravareal til Øvsttun og Antveit gravplasser nedbetales årlig og innen 2021
- I perioden gjennomføres forprosjekt Fana kirkegård og Fyllingsdalen gravplass og regulering av gravplass i Tennebekk
- I perioden gjennomføres masseutskifting, omregulering og frigjøring av eksisterende areal til nye graver
- 2018: Mindre utbedringer på gravplassbygninger
- 2017/2018: Rehabilitering av gjerdet på Assistentkirkegården
- 2018: Anleggsstart Antveit gravplass
- 2018: Ferdigstilling nye kistegraver på Loddefjord og Fyllingsdalen gravplasser

- 2018: Fase B rehabilitering av Nygård kirkegård
 - 2018: Forskjønnelse av uteområdet ved Møllendal kapeller
 - 2018: Oppstart anlegg av Antveit gravplass. 2019: Anlegg av Antveit gravplass
- Etablere navnete minnelunder:
- 2017/2018: Storetveit kirkegård og Fyllingsdalen gravplass
 - 2018: Nygård kirkegård og Årstad nye kirkegård
 - 2019: Møllendal gravplass

Stabsområdene

Personal

Om personal

BKF skal være en god arbeidsgiver med ryddige rutiner for å gi de ansatte gode og forutsigbare arbeidsforhold. Personalavdelingen skal være en ressurs i personalforvaltningen for hele organisasjonen.

Sentrale arbeidsoppgaver i personalavdelingen er:

- Rådgiving innenfor lønns -og personalområdet
- Beregning av lønn og utarbeidelse av arbeidsavtaler
- Prosess og saksbehandling ved tilsetninger

BKF vil

ha en helhetlig, tydelig og forutsigbar personalpolitikk

Tiltak

- Utarbeide og utvikle gode lønns -og personalpolitiske retningslinjer
- Tilrettelegge for kurs og kompetanseheving for personalavdelingen og ledere i BKF

BKF vil

redusere sykefraværet fra 6,6 % i 2017 til 6 % i 2018

Tiltak

- Gjennomføre tiltak i henhold til HMS-plan og IA-plan

Rekruttering

Kirken har rekrutteringsutfordringer, ikke minst innenfor profesjonene kantor, diakon og undervisning vil det i tiden som kommer bli krevende å rekruttere kvalifiserte medarbeidere. Denne utfordringen krever et langsiktig arbeid, og BKF ønsker sammen med kirken generelt og være med i tenkningen på hvordan øke rekrutteringen til profesjonsstillingene i kirken.

BKF vil

rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere

Tiltak

- Implementere retningslinjer for oppfølging og veiledning
- Innføringskurs hvert semester for nyansatte
- Tilby og tilrettelegge for kompetansetiltak
- Sommerfest/medarbeiderfest juni 2018

BKF vil

styrke samarbeidet med vernetjenesten, tillitsvalgte og på tvers av arbeidsgiverlinjene

Tiltak

- Regelmessige AMU-møter og drøftingsmøter
- Månedlige møter med prostene i Bergen
- Felles miljøutvalg i vernetjenesten for begge arbeidsgiverlinjene vedrørende arbeidsmiljø

Økonomi

Om økonomiavdelingen

Økonomiavdelingen har ansvar for å tilrettelegge økonomiarbeidet slik at fellesrådet har en forsvarlig og god økonomistyring, med tilgang til oppdatert og relevant styringsinformasjon som grunnlag for beslutninger og kontroll.

Sentrale arbeidsoppgaver er blant annet utarbeidelse av:

- rullerende 4-års økonomiplan til Bergen kommune
- årlig budsjettsøknad til Bergen kommune
- årsbudsjett (eventuelt med revisjoner i løpet av året)
- regnskapsrapportering til fellesråd og kirkeverge
- økonomiske analyser
- økonomisk oppfølging av prosjekter på kirkebygg og gravplasser
- rutiner og arbeidsprosesser som sikrer god intern kontroll innenfor eget ansvarsområde

Økonomiavdelingen har løpende kontakt med Bergen kommune, Bjørgvin Bispedømme og Akasia AS i økonomiske saker. Regnskapsfører i Akasia kirke og gravplass AS og revisor er sentrale samarbeidsparter.

BKF vil

sikre en forsvarlig og god økonomistyring som grunnlag for beslutninger og kontroll

Tiltak

- Levere økonomisk styringsinformasjon til fellesråd, administrasjon, Bergen kommune og Den norske kirke i henhold til fastsatte rapporteringsfrister
- Ta i bruk rapporteringsverktøyet One Stop Reporting

BKF vil

identifisere og vurdere effektiviseringstiltak innenfor økonomi- og regnskapsområdet

Tiltak

- Arbeide for redusert ressursbruk knyttet til behandling av inngående fakturaer i BKF, med to prioriterte tiltak:
 - Korrekt merking av faktura med rett profilnummer
 - Redusert fakturamengde gjennom bedre planlagte innkjøp, bevisste krav til leverandører og bruk av færre leverandører

Akasia kirke og gravplass har ansvar for en betydelig andel av BKF sine samlede innkjøp. Dette arbeidet må derfor skje i nært samarbeid med dem.

- Fortsette arbeidet med å formalisere, vurdere og justere rutinene knyttet til regnskapsføring og kontroll av regnskapsdata

BKF vil

vurdere muligheter for å oppnå avkastning utover bankrente på overskuddslikviditet

Tiltak

- Utarbeide forslag til finansforvaltningsreglement

BKF vil

være en ressurs for menighetene og bistå med tilrettelegging og forenkling av rutiner og arbeidsprosesser knyttet til regnskap og budsjett

Tiltak

- Samarbeide med administrasjonsledere og regnskapsfører for å etablere mest mulig felles rutiner
- Fortsette arbeidet med å tilrettelegge felles avtaler og rutiner knyttet til nye betalingsløsninger for blant annet givertjeneste, deltakerbetaling og offer
- Utarbeide forslag til økonomireglement for menighetene
- Være tilgjengelige for veiledning og opplæring ved behov

IKT-området

Om IKT-området

BKF har ansvar for vedlikehold og drift av IKT-systemene for alle brukere i menighetene i Bergen, både egne ansatte, prester, menighetens egne ansatte og noen frivillige. Kravene til sikre systemløsninger og tilgjengelighet er store både gjennom lovkrav, ansattes arbeidssituasjon og vårt ønske om å betjene eksterne brukere på en god måte.

Bergen kirkelige fellesråd vedtok i februar 2016 å flytte drift av IKT-systemene fra egne servere til Kirkepartner IKT AS. Selskapet er opprettet for å kunne tilby IKT-tjenester til alle brukere i Den norske kirke. BKF flyttet sin drift i juni 2016. Fellesrådet besluttet også å kjøpe inn nye datamaskiner til alle brukerne og åpnet for å bytte fra fasttelefon til mobile løsninger for alle.

Januar 2018 ble det installert ny telefonsentral, og alle ansatte fikk nye IP-telefoner. Sentralen gir oss nye muligheter, noen som tas i bruk umiddelbart, andre som vil bli vurdert etter hvert. Med dette har vi også fjernet alle lokale dataservere; nå drifter vi PC-er og nettverk lokalt. Resten er plassert hos Kirkepartner, eller er skybasert. BKF samarbeider med Kirkepartner og andre fellesråd, spesielt Oslo, Trondheim og Stavanger om utvikling av IT plattformen og tilpasninger av fagsystemene som betjenes av Kirkepartner på våre vegne. I 2018 vil det opprettes et IKT-forum for erfaringsutveksling og for å jobbe med felles innspill for utvikling av Kirkepartner.

BKF vil

sørge for sikre, stabile og tilgjengelige IKT-løsninger

Tiltak

- Fokus på utstyr og kompetanse

BKF vil

ivareta datasikkerhet og personvern på forsvarlig måte

Tiltak

- Kvalitetssikre at vi og alle våre leverandører holder formelle krav til personvern og datasikkerhet. Utarbeide plan for å ivareta de nye personvernreglene (GDPR)

BKF vil

kvalitetssikre nettverksløsninger i den enkelte menighet

Tiltak

- Kartlegge og vurdere nettverksløsningene: Linjer, infrastruktur, trådløs dekning i kirkerom, møterom og fellesarealer
- Undersøke mulighet for god mobildekning i alle kirkerom
- Utbedre nettverksutstyr og løsninger der det er nødvendig

BKF vil

være en ressurs for aktuelle samarbeidspartnere

Tiltak

- Delta aktivt i kundeforum og andre samarbeidsfora med Kirkepartner og andre av deres brukere for å bidra til utvikling av gode løsninger

Vi ønsker fagsystemer som er tilpasset våre behov

BKF vil

sørge for fagsystemer som bidrar til å effektivisere/forenkle administrative rutiner

Tiltak

- Vurdere implementering av nytt arkivsystem og administrative system for gravplass
- Mer aktivt bruk av intranett og implementering av nye nettsider
- Samarbeide med Kirkepartner og andre brukere om utvikling av fagsystemene
- Være en aktiv pådriver for å sikre stabil fremtidig drift

BKF vil

ha kompetente brukere slik at tilgjengelige systemer blir utnyttet optimalt.

Tiltak

- Nødvendig opplæring tilbys
- Jobbe for at ansatte og frivillige skal kunne utnytte systemer/verktøy på en optimal måte
- Vurdere etablering av superbrukerkorps i menighetene

BKF vil

Påta seg et større ansvar for Kirkepartner AS og bidra til videreutvikling av selskapet

Tiltak og arena

- Gi selskapet ansvarlig lån til oppkjøp av Kirkepartner IKT AS
- Oppkjøp av aksjer
- Ta styreansvar

Kommunikasjon

Kirken i et moderne mediesamfunn

Kirken er en del av et medie- og kommunikasjonslandskap som stiller krav og forventning til hvordan kirken fremstår og opptrer både i egne og eksterne mediekkanaler. Kirken, og våre aktiviteter og arrangementer, må være synlige og tilgjengelige for Bergens befolkning og bevilgende myndigheter. Videre er det også forventninger til internkommunikasjon - at informasjon som angår organisasjonen og dens ansatte er lett tilgjengelig og grundig, oppdatert og i tilstrekkelig mengde. Dette gjelder både for det daglige arbeidet og ved endrings- og omstillingsprosesser.

BKF vil

Utvikle kommunikasjonsarbeidet

Tiltak

- Utarbeide en helhetlig kommunikasjonsplan i løpet av 2018

BKF vil

Fremstå brukervennlig og forståelig, profesjonell og relevant for dem som oppsøker våre menigheter og BKF på nett

Tiltak

- Tilbud om ny nettsideplattform for alle 25 menigheter
- Arbeide for at alle våre 25 menigheter tar i bruk Facebook
- Nødvendig opplæring og kontinuerlig veiledning til menighetene angående strategisk og god tilstedeværelse på nett

BKF vil

At kirken i Bergen skal være positivt synlig i eksterne regions- og lokalmedier

Tiltak

- Kvalitetssikre kontakten med, og innholdet i, det som presenteres i møte med eksterne medier
- Kontinuerlig kartlegging av aktuelle caser i egen organisasjon
- Bistå menighetene ved behov

BKF vil

være en kommunikasjonsfaglig ressurs for menighetene og styrke det kommunikasjonsfaglige miljøet i kirken i Bergen

Tiltak

- Initiere faste møtepunkter med bispedømmekontoret og menighetenes kommunikasjonsmedarbeidere
- Etterstrebe jevnt og tett kontakt med menighetene, primært administrasjonsleder og dem som arbeider med lokal nettside og sosiale medier
- Holde tett kontakt med fagmiljøet nasjonalt

BKF vil

Styrke internkommunikasjonen i og fra BKF-administrasjonen og ut i organisasjonen

Tiltak

- Kvalitetssikre og lettere tilgjengeliggjøre informasjon som er relevant for større grupperinger i organisasjonen
- Ta i bruk intranet som rutine, informasjons- og fagressursbank. Legge tilrette for dialog blant faggrupper/prosjektfellesskap
- Gjennom grundig informasjon skape forståelse for og kunnskap om endringsprosesser i organisasjonen

Kirketorget

Om kirketorget

Kirketorget har som hovedoppgave å behandle henvendelser om gravferd, dåp og vigslar på vegne av menighetene og har ansvar for kirkebokføringen av disse.

BKF vil

gi rask og kvalitetsmessig håndtering av henvendelser om kirkelige handlinger for kirkene i Bergen

Tiltak

- Øke kompetanse på IKT, IKT-verktøy og opplæring

BKF vil

styrke relasjonen til gravferdsbyråene

Tiltak

- Arrangere samling med lederne i gravferdsbyråene

BKF vil

gi mennesker en god opplevelse av kontakten med kirken

Tiltak

- Tilstrebe ekspedit service og vennlig imøtekommenhet

Arkiv

Om arkiv BKF

Arkiv BKF har ansvar for BKF og menighetene. Det er viktig å ha gode rutiner innenfor arkivering for å sikre kvalitet på arkivering og riktig gradering av dokument.

BKF vil

ha kvalitet på arkivering

Tiltak

- Sikre relevant kompetanse

Kilder

FORSIDE:

Foto: BKF

SIDE 2:

Tall hentet fra BKF's årsstatistikker 2015 og 2016.

Foto: Fred Ivar Utsi Klemetsen, Bergens Tidende:

<https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/IXdmL/Han-vil-vare-menighetenes-beste-venn>

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Bergen kirkelige fellesråd - Kirkepartner AS - Aksjekjøp og ansvarlig lån

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
04/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Mette Rogstad Heimli

Arkiv: KA - 053.0

Arkivsaknr: 13/684

Saksbeh.: Mette Rogstad Heimli

Bakgrunn:

Det pågår for tiden en omstrukturering av Kirkepartnerselskapene. Dette er i henhold til opprinnelige planer fra 2013 da selskapene ble etablert.

Kirkepartner AS (KP) og Kirkepartner IKT AS (KP IKT) skal fusjoneres til ett selskap. For å ivareta betingelsene for utvidet egenregi er det kun kundene til KP IKT som skal være aksjeeiere i det fusjonerte selskapet. Opplysningsvesenets fond (Ovf) og KA skal ikke lenger ha eierinteresser i selskapene.

Kirkelige fellesråd i Oslo (KFiO) har vært en betydelig eier helt siden starten. Andre fellesråd har kun hatt en aksje hver, på samme måte som BKF.

I forbindelse med omstruktureringen har fellesrådene i Bergen, Trondheim og Stavanger blitt forespurt om å kjøpe aksjer i det fusjonerte Kirkepartner AS, samt bidra med ansvarlig lån til samme selskap, slik at dette selskapet kan erverve alle aksjene i KP IKT.

Kirkerådet eier allerede 49 % av aksjene i KP og er forespurt om å yte et ansvarlig lån på ca 4,7 mill.

Omstruktureringsprosessen er nærmere beskrevet i vedlagte notat - «Kirkens IKT samarbeid» datert 06.12.17).

Fra styreleder i KP, Knut Are Hole har i fått denne kortversjonen av hva saken handler om:

«Lån til Kirkepartner AS

Når Kirkepartner AS skal overta Kirkepartner IKT AS gjøres dette ved at aksjepostene som Ovfi og Kirkelig fellesråd i Oslo eier, blir kjøpt ut av Kirkepartner AS. Dette er beskrevet i den gamle aksjonærvitalen og beløpet er ca kr 9,7 millioner. For å finansiere dette må selskapet låne inn penger. Dette er vanskelig å gjøre i en bank, og vi henvender oss derfor til aksjonærer.

Vi tenker oss denne fordelingen (tallene er ca):

- Kirkerådet kr 4 700 000 – behandles 25. januar*)
- KfiO (Oslo) kr 1 800 000 – OK
- Stavanger kf kr 1 100 000 – behandles 6. februar
- Bergen kf kr 1 100 000
- Trondheim kf kr 1 100 000 – OK

Lånene**) er avdragsfrie i 5 år, og blir så nedbetalt på 2 år. Dvs 2023 – 2024. Det gis en rente på lånet tilsvarende NIBOR 3 mnd + 2% (ca 3% i dag).

Renter løper fra dag 1.

Innbetaling av pengene er 14. februar 2018***). Forslag til låneavtale ligger vedlagt.

Kjøp av aksjer i Kirkepartner AS

KA skal selge sine 294 aksjer****), og de tilbys alle fellestråd som er aksjonærer i dag. Vi regner ikke med at det blir mye handel her, så G4*****) vil sannsynligvis få muligheten til å eie over 30% av selskapet. Det gir de som har skutt inn penger en større påvirkning enn tidligere. På denne måten kan interessene ivaretas. Pris pr aksje er ca kr 250. «

BKF sine kommentarer

- *) Vedtatt 25.01
- ***) Ansvarlig lån
- ****) Det er avklart at tidsplanen justeres i forhold til BKF sin prosess, dvs ingen innbetaling før etter et eventuelt vedtak i fellesrådet 15. februar
- *****) I tillegg skal Ovff selge sine 18 aksjer – totalt kjøpesum kr 250*(294+18)=kr 78.000
- *****) G4 = Fellestrådene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger

Til orientering er Kirkerådets saksnotat (KR 13/18) vedr. samme sak vedlagt.

KP IKT er etablert for å tilby helhetlige IKT-løsninger til alle aktørene i Den norske kirke. Gjennom å samle ressursene som brukes på IKT i alle enheter i Dnk, og samordne utvikling og bestilling av drift og ny IKT-teknologi er målet å få stadig mer tjenlig verktøy, enhetlige og mer effektive arbeidsprosesser, og lavere kostnader totalt.

BKF eier i dag 1 aksje i KP, som igjen eier 10 % av aksjene i KP IKT.

Etter vedtak i fellesrådet 24.02.16 (BKF-sak 9/16) inngikk BKF en 5 årsavtale med KP IKT. Avtalen løper fram til 01.09.21. For 2018 er budsjetterte lisenskostnader 3 mill kroner. Sammen med «G4» utgjør vi nærmere 50 % av kundemassen på Kirkepartnerplattformen, men har sammen med Trondheim og Stavanger i dag liten formell påvirkningsmulighet når strategiske beslutninger og veivalg skal gjøres på våre vegne.

Ved å gå tyngre inn på eiersiden får BKF større mulighet for å utøve et aktivt eierskap. Kostnaden ved aksjekjøp blir beskjeden (vi antar maksimalt kr 78.000/4 =kr 19.500).

Både aksjekjøp og ansvarlig lån kan finansieres gjennom «frie» inntekter i investeringsregnskapet for 2017 knyttet til salg av transportmidler og maskiner.

Isolert sett vurderer vi at vil en slik investering påfører BKF en moderat økonomisk risiko. Vår risiko ligger først og fremst i kvaliteten og prisen på de tjenestene som leveres fra KP IKT. Dette ble grundig vurdert da vi valgte KP-plattformen, og dette risikobildet er ikke endret i vesentlig grad fra den gangen.

I Eiermeldingen som fellesrådet vedtok 20.12.2017 (BKF-sak 63/17) står det følgende om BKF sitt eierskap i KP / KP IKT:

«BKF sin vurdering da vi kjøpte aksjer:

Da beslutningen om å knytte Bergen Kirkelige fellestråd til Kirkepartner var følgende momenter avgjørende:

- De tekniske løsningene som ble tilbudt ble vurdert som tilfredsstillende.
- Erfaringer fra de fellestråd som allerede hadde knyttet seg til var positive.
- En ønsket å støtte opp om og være lojal mot kirkens egne IT leverandør.
- Kostnadene ble beregnet til å bli lavere enn de var med gjeldende avtaler.
- Det lå en positiv forventning om høyere kvalitet på tjenester, infrastruktur, driftssikkerhet og support.
- Det lå en forventning om at felles IT systemer i hele Norge ville gi besparelser og effektivisering.

Aksjen ble kjøpt ett år før BKF la over driften til Kirkepartner IKT. Den ble da kjøpt for at BKF skulle kunne benytte varmestyringsavtalen som selskapet hadde å tilby.

BKF sin vurdering i dag:

Fellestrådet mener at det vil være et fortrinn om hele Dnk samlet seg i en felles IT løsning. Dette både for at det vil effektivisere kommunikasjon og samarbeid, og også kunne gi stordriftsfordeler ved tilgang på programvare, support og opplæring, samt lavere kostnader. I tillegg vil det være enda et viktig steg i omorganiseringen som kommer internt i kirken med blant annet en felles arbeidsgiverlinje.

I dag er det som en av de aller største kundene at BKF har vesentlig innflytelse i selskapet, og da ovenfor Kirkepartner IKT som er driftsselskapet som leverer tjenestene. Aksjen som BKF eier er pålydende kr 1000,- og utgjør bare 0,12 % av morselskapet. BKF kan ta tilbake driften av IT-systemene uten å selge den ene aksjen i Kirkepartner. Slik eierstrukturen er i dag vil BKF arbeide for å være representert på generalforsamlingen, og aktivt utøve sitt eierskap. Vi vil også være aktive som kunde for å utvikle og forbedre tjenestene som leveres.«

Virksomhetsgjennomgang av Kirkepartner IKT AS

Ernst & Young AS (EY) har på oppdrag fra KA og Kirkerådet foretatt en uavhengig virksomhetsgjennomgang av Kirkepartner IKT AS, for å gi fellestrådene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger et relevant beslutningsgrunnlag. EY er Kirkerådets revisor.

Rapporten har følgende hovedkonklusjon:

«Basert på en overordnet vurdering av den finansielle situasjonen til Kirkepartner IKT AS per 31. august 2017 og forventet inntektsutvikling mener EY en gjeldskonvertering*) på NOK 32,5 mill isolert sett vil gi selskapet en solid likviditetsposisjon og egenkapitalandel basert på selskapets anslåtte verdier ved utgangen av 2017»

BKF sin kommentar

*) Det er Ovf som ettergir gjeld

Rapporten er unntatt offentlighet og er sendt fellestrådets medlemmer pr post.

PWC (KP/KP IKT sin revisor) har utarbeidet en foreløpig fusjonsbalanse som er vedlagt saken. Her fremgår det at KP IKT AS pr 31.10.17 hadde en negativ bokført egenkapital på

26,1 mill kroner. Det fusjonerte selskapet vi etter gjeldsettergivelsen ha en bokført egenkapital på 1,3 mill kroner. Medregnet ansvarlige lån vil det fusjonerte selskapet ha en ansvarlig kapital pr 01.01.18 på ca 11 mill kroner.

KP IKT sine regnskapsmessige resultater er så langt preget av at selskapet har vært i en etableringsfase med store oppstartskostnader, og en langsommere utvikling i antall kunder/brukere enn forventet da selskapet ble startet opp. Samtidig har de hatt en majoritetsseier (Ovf) som har hatt mulighet til å låne inn mer penger til selskapet ved behov. Siste likviditetstilførsel fra Ovff var høsten 2015. Dagens gjeldsbelastning er for høy til å sikre fornuftig drift av selskapet. Som en del av omstrukturingsprosessen vi derfor Ovff ettergi 32,5 mill kroner. Total langsiktig gjeld i det fusjonerte selskapet vil etter dette være ca 25 mill. kroner, fordelt med hhv. 21,5 mill kroner til Ovff og 3,4 mill kroner til Kirkelig fellestråd i Oslo.

Det er vanskelig å vurdere fremtidsutsiktene på bakgrunn av historiske tall til et selskap som nå går fra etableringsfase til «normal drift». Vi vet at veksten i antall brukere på Kirkepartnerplattformen har kommet senere enn forutsatt da selskapet ble etablert, men at det har vært en positiv utvikling gjennom 2016 og 2017, blant annet etter at Bergen og Stavanger kirkelige fellestråd har kommet til. Pr dato opplyser selskapet at de har ca 2.400 KP Basisbrukere.

EY har laget en resultatprognose for perioden 2018 til 2022, som legger til grunn 2.200 KP Basisbrukere uten videre vekst. Prognosen viser at det fusjonerte selskapet vil ha tilfredsstillende inntjening og likviditet, også hensyntatt betjening av gjeld og fremtidige utviklingskostnader.

«Andre inntekter» er hovedsakelig leveranse av konsulenttjenester til Ovff (som er långiver) og Kirkerådet (som er største aksjonær). Begge disse har i samtaler med selskapet gitt uttrykk for at de vil fortsette å kjøpe tjenester i samme omfang som tidligere.

EY har i rapporten har noen kritiske merknader, blant annet knyttet til:

- Graden av aktivering av Forskning og utviklingskostnader (FoU).
- Fremtidig inntektsgrunnlag utover brukerbetaling for KP-plattformen.
I prognosen er ca 60 % av inntektene knyttet til KP Basis-brukere, 40 % fra salg av konsulenttjenester.
- Avvik mellom budsjett og regnskap, med overbudsjettering av inntekter og underbudsjettering av kostnader.
- Økonomisk risiko knyttet til mulig endring av skyløsning er ikke vurdert i rapporten.

BKF har drøftet disse problemstillingene med styreleder i KP, daglig leder i KP IKT og selskapets revisor:

- Aktiverte utviklingskostnader er vurdert ut fra forutsetningen om fortsatt drift / man har langsiktige kundeavtaler.
- KP er i løpende dialog med Ovff og Kirkerådet i forhold til fremtidig tjenestekjøp, og får bekreftet at disse blir videreført.
- Revisor understreker viktigheten av at det selskapet får et profesjonelt og aktivt styre.

BKF sin økonomiske risiko som eier er i utgangspunktet begrenset til kostpris på aksjene og ansvarlig lån.

Forutsatt at den økonomiske utviklingen blir som skissert i EY sine prognoser og

sensitivitetsanalyser vurderer vi denne risikoen som akseptabel.

Kirkevergen anbefaler derfor at fellesrådet gir sin tilslutning til kjøp av aksjer i det fusjonerte Kirkepartner AS og at BKF yter et ansvarlig lån (ca kr 1.100.000) til det samme selskapet. Lånet skal benyttes til kjøp av Ovf og KfiO sine aksjer i Kirkepartner IKT AS.

Anbefalingen er basert på en samlet vurdering av følgende faktorer:

- I samsvar med eiermeldingens mål om aktivt eierskap
- Gir mulighet for større innflytelse på strategiske beslutninger
- Beste måten å sikre egne kundeinteresser
- BKF sin risiko knyttet til KP vurderes å være større som kunde enn som eier
- BKF ønsker å være lojal mot kirkens IKT-satsing

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar å kjøpe aksjer i Kirkepartner AS som beskrevet i saken.

Bergen kirkelige fellesråd vedtar å yte et ansvarlig lån på ca 1.100.000 som beskrevet i saken.

Fellesrådet er kjent med at endelig lånebeløp ikke er avklart, og gir kirkevergen fullmakt til å undertegne låneavtalen for et beløp inntil kr 1.300.000.

KIRKEVERGEN I BERGEN 05.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef

Vedlegg:

Dok.dato	Tittel
25.01.2018	KA - Kirkens IKT samarbeid
06.02.2018	Utkast låneavtale Bkf
25.01.2018	PWC - fusjonsbalanse
05.02.2018	KR 13-18 Kirkerådets sak vedr Kirkepartner

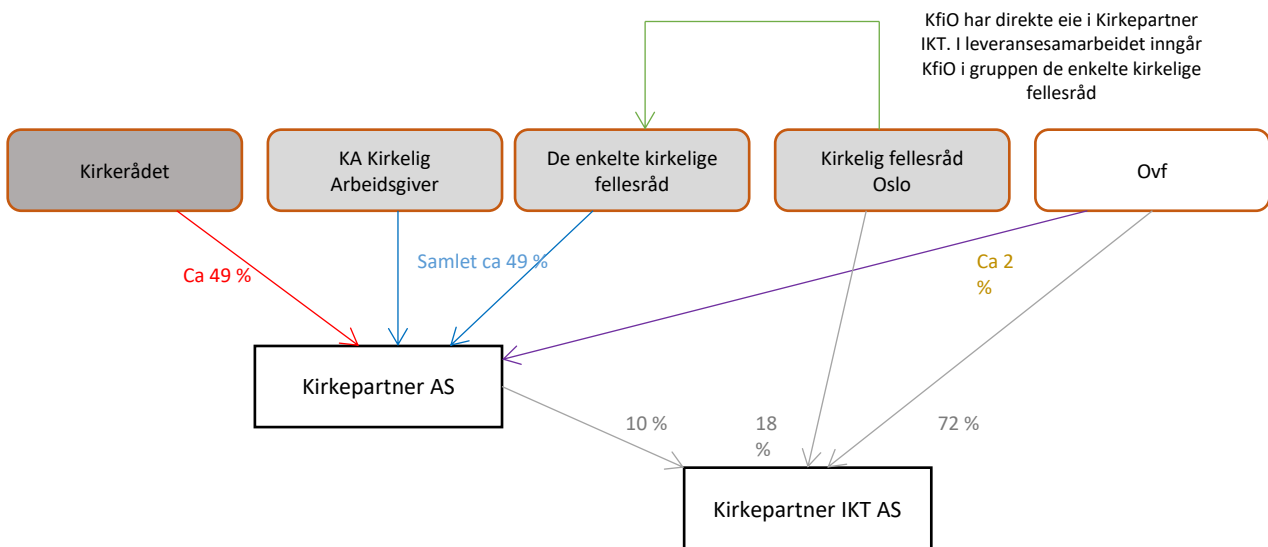
Kirkens IKT samarbeid

Viser til tidligere samtaler med kirkevergene i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Der ble det lovet et beslutningsgrunnlag for dere angående å gjøre et vedtak om å gi lån til Kirkepartner AS.

I forbindelse med etableringen av Kirkepartnerstrukturen inngikk Kirkerådet, Opplysningsvesenets fond, Kirkelig fellesråd i Oslo og KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter den 13. desember 2013 en samarbeids- og aksjonæravtale («SAA») vedrørende eierskapet i Kirkepartner IKT AS og Kirkepartner AS. SAA angir kriteriene for samarbeidet, herunder hvordan selskapene skal organiseres.

Ved oppstart ble prosjektet delt inn i 3 faser, jf. SAA punkt 2, og hvor selskapsstrukturen er ulik i fase 1 og 2, og i fase 3. Fasene 1 og 2 er oppstartstiden for selskapene, mens fase 3 er ordinær drift, jf. SAA punkt 2.4.

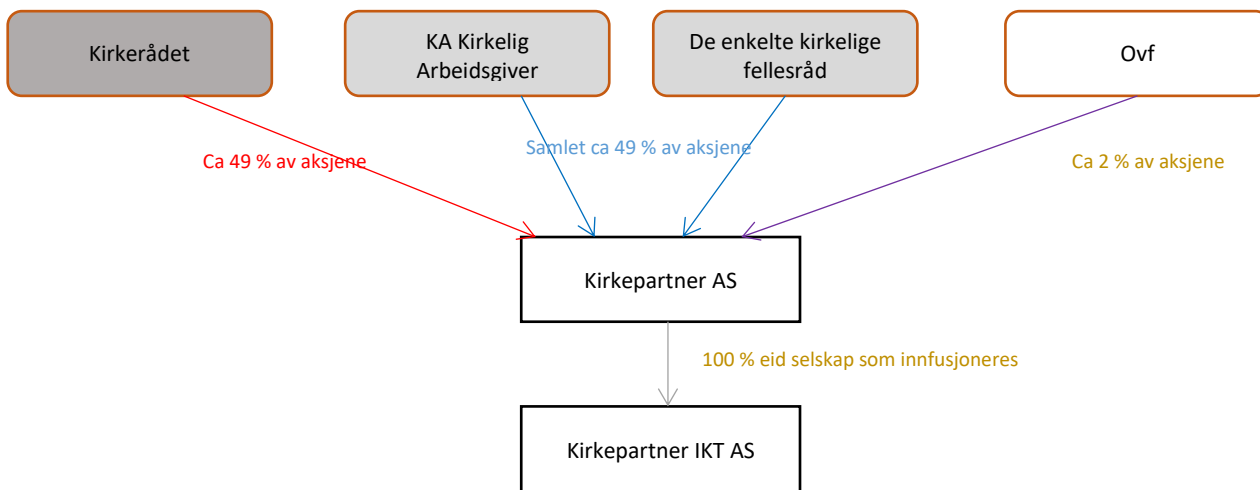
Organiseringen i fase 1 og 2 er som følger:

Fase 3 skulle etter SAA tentativt starte 1. januar 2017. Partene ble imidlertid enig om å forlenge fase 2, og det legges til grunn at partenes felles ønske er å tilrettelegge for overgang til fase 3 fra og med 1. januar 2018, dersom en enige om at vilkårene for slik overføring da er til stede.

Fase 3

Dersom man går over til fase 3, var det forutsetningen i SAA at man endrer strukturen til å bli som følger:

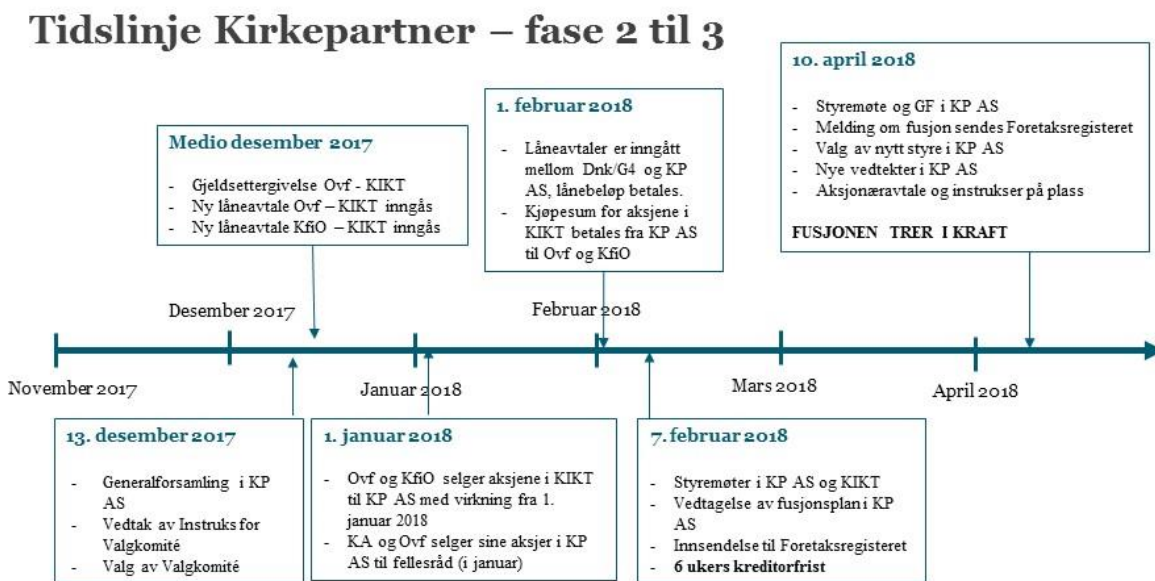

Avviket fra denne figuren, er at Ovf og KA går helt ut som aksjonærer i det nye selskapet. Kort oppsummert er vi der at vi skal gå over i fase 3 i første del av 2018. En gruppe bestående av de fire store eierne (Ovf, KR, KA og KfiO) har arbeidet med forutsetningene for overgangen i hele 2017. Gruppen har gått gjennom forutsetningen for å kunne gå fra fase 2 til fase 3 i IKT-prosjektet. Dette er gjort ved å få en god oversikt over økonomien i selskapet, avtaler, gjeldssituasjon med mer. Ovf meldte i oktober at de ville redusere gjelden i selskapet med 32,5 millioner kroner, og dette var den viktigste forutsetningen for å komme videre i prosessen.

Kirkerådet og KA har engasjert selskapet Ernst & Young til en virksomhetsgjennomgang av Kirkepartner IKT AS, som også konkluderte med at selskapet nå var finansielt godt rustet. Gruppen har derfor anbefalt for eierne at vi går videre i prosessen.

Tidsplan

Styrene i de to selskapene anbefalte på sine styremøter torsdag 30. november å gå videre i prosessen, utfra følgende plan:

Viktige datoer er ekstraordinær generalforsamling 13. desember, lån på plass 1. februar 2018 og generalforsamling 10. april 2018 hvor alt gjennomføres.

Finansiering av aksjer

Overgangen til fase 3 fordrer at Kirkepartner AS kjøper aksjene i Kirkepartner IKT AS av Ovf og KfiO, for til sammen ca 9,7 millioner kroner (reguleres i den gamle aksjonæravtalen). Dette er penger Kirkepartner AS ikke har i dag, og noen må derfor låne disse pengene inn i selskapet. Kirkerådet er utfordret til å ta halvparten, 4,85 millioner, Oslo ca 1,8 millioner og fellestrådene i Stavanger, Bergen og Trondheim de resterende (ca 1 mill hver). Dersom noen av disse fem aktørene ikke har mulighet til å gå inn med lån, må vi gå videre til andre eiere. Dette er lån som skal betales ned fra 2023. Lånerenten er satt til Nibor + 2% (ca 3% i dag). Dvs avdragsfrihet i fem år.

KAs rolle framover

KA har ikke en plass som eier i det nye selskapet. Fra starten av hadde KA tilsvarende antall aksjer som det var fellestråd, 420. Vi sitter i dag igjen med 294 aksjer (126 fellestråd er eiere) og KA vil selge til eksisterende aksjeeiende fellestråd. På denne måten vil fellestrådene sitte med 51% av aksjene (fordrer at fellestrådene også kjøper Ovf sin aksjepost på 2%). Verdien av aksjene er ca kr 900 pr aksje. Det legges inn i en ny aksjonæravtale at dersom nye fellestråd ønsker å bli eiere, skal det fellestrådet som sitter med flest aksjer selge.

Økonomien i Kirkepartner selskapet

Vedlagt er en oversikt over hvordan balansen i et nytt selskap vil se ut etter gjennomført fusjon. Vi ser at det vil være en positiv egenkapital i selskapet. Prognoser framover når det gjelder drift, er basert på at det ikke vil være vekst i selskapet. Dette er gjort for å få en mest mulig worst case scenario for selskapet framover. Men vi vet at det kommer til å bli vekst, sakte men sikkert. Dermed bør virkeligheten bli bedre enn de prognoser vi presenterer.

Selskapet vil ikke generere store overskudd i de nærmeste årene, blant annet på grunn av store avskrivninger av tidligere investeringer. Men det vil bli generert en positiv kontantstrøm på rundt kr 12 millioner, hvorav halvparten vil gå til nedbetaling av lån og resten til nye investeringer og utvikling. Etter fem år vil de opprinnelige lånene til Ovf og KfiO på til sammen ca kr 24 000 000 være nedbetalt. Da kan man starte nedbetaling av de siste ti millionene som er lånt inn for å kjøpe aksjene.

Vedlagt er Virksomhetsovergangen av Kirkepartner IKT som ble gjennomført av Ernst og Young, samt prognoser fra PWC (Kirkepartners revisor).

Hva skal det tas stilling til?

Fellestrådene i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim må ta stilling til om de ønsker å låne penger til Kirkepartner AS, slik at selskapet kan overta Kirkepartner IKT AS. Det gis en god avkastning på pengene (ca 3%) og det betales avdrag fra 2023.

KA skal selge sine 294 aksjer, og de tilbys alle fellestråd som er aksjonærer i dag. Vi regner ikke med at det blir mye handel her, så G4 vil få muligheten til å eie over 30% av selskapet. Det gir de som har skutt inn penger en større påvirkning enn tidligere. På denne måten kan interessene ivaretas. Dette sammen med aksjonæravtalen som regulerer at det må 2/3 flertall for mange av vedtakene i selskapet.

Ta gjerne kontakt om noe er uklart.

Vedlegg:

- Virksomhetsgjennomgang Ernst og Young
- Forslag til presentasjon av konsekvenser økonomisk fra PWC
-

vh

Knut Are Hole
styreleder Kirkepartner AS

Den [.] 2018 er følgende

LÅNEAVTALE

inngått mellom

Bergen kirkelige fellesråd, Vestre Strømkaien 7, 5008 Bergen, org.nr. 976 994 434, som långiver (**Långiver**)

og

Kirkepartner AS, Rådhusgata 1-3, 0151 Oslo, org.nr. 911 625 504, som låntaker (**Låntaker**):

1. Lånebeløp, bakgrunn, formål

I forbindelse med overgang til Kirkepartnersamarbeidets fase 3, skal Långiver yte et lån stort kr («**Lånet**») til Låntaker.

Lånet skal benyttes av Låntaker til erverv av aksjer i Kirkepartner IKT AS fra Opplysningsvesenets fond og fra Kirkelig fellesråd i Oslo.

Lånet ytes på de betingelser som er fastsatt i denne avtale ("**Låneavtalen**").

Lånet ytes den [.] 2018. Lånet skal nedbetales i tråd med bestemmelsene i Låneavtalen.

2. Ansvarlig lån

Lånet skal være et ansvarlig lån og stå tilbake for andre kreditorer men ha forrang fremfor aksjekapital. Lånet skal dog ha samme prioritet som lån fra Den norske kirke, Kirkelig fellesråd i Oslo, Stavanger kirkelige fellesråd og Kirkelig fellesråd i Trondheim.

3. Etablering av Lånet

Låntaker skal ved inngåelse av Låneavtalen fremlegge følgende dokumentasjon:

- a) Låneavtalen signert av person eller personer som tegner Låntakerens firma
- b) Utskrift fra Brønnøysund som viser hvem som pr. i dag har tegner Låntakerens firma

c) Kopi av styrevedtak i Låntakeren, som viser styrets beslutning om opptak av Lånet

4. Renter og omkostninger

Renten er fastsatt til NIBOR 3 måneder + 2 %.

Rentesatsen fastsettes etterskuddsvis hvert år til den rentesats som fastsettes for NIBOR3M i henhold til referanserenteloven og kunngjøres på Oslo Børs' side (eller den som etter referanserenteloven kunngjør NIBOR) med fastsettelsesdato 30. november, eller den nærmest påfølgende bankdag.

Renter påløper dag for dag og beregnes for det reelle antall dager, på grunnlag av et 360 dagers år.

Renten betales for hele kalenderåret under ett, og betales 15. desember eller den nærmest påfølgende bankdag («**Rentebetalingsdatoen**»).

Dersom Låntaker ikke betaler et skyldig beløp ved forfall, skal Låntaker betale en forsinkelsesrente på det skyldige beløp fra forfallsdato til betaling skjer, etter en rentesats p.a. som fastsettes som summen av avtalt rente + en misligholdsmargin på 1 % p.a.

Det påløper ikke omkostninger med Lånet. Ved eventuelt mislighold skal Låntaker dekke forsinkelsesrente og øvrige kostnader Långiver har.

5. Tilbakebetaling

Nedbetaling av Lånet starter i 2023 hvor Lånet skal tilbakebetales som serielån, med 1/2 av nominell hovedstol hvert år.

Første nedbetaling er Rentebetalingsdagen 2023. Det betales da 1/2 av nominell hovedstol pluss renter for hele 2023, dog slik at for perioden fra 15 desember til 31 desember beregnes renten av resterende lån etter nedbetaling.

Låntaker har rett til førtidig å innfri hele eller deler av Lånet.

6. Nærmere om betalinger

Alle betalinger Låntaker skal foreta etter Låneavtalen skal skje med midler som er disponible samme dag og til de konti Långiver oppgir.

7. Rapporteringskrav

Låntaker skal uoppfordret levere følgende rapportering til Långiver:

- a) Kopier av regnskaps- og likviditetsrapporter, samt rapporteringer på kundebestand som daglig leder i Låntakeren utarbeider til sitt styre, minimum 4 ganger i året.
- b) Revidert årsregnskap og årsberetning innen 120 dager etter årsskiftet.

8. Mislighold

Långiver er berettiget, men er ikke forpliktet, til å erklære Lånet misligholdt og kreve full innfrielse, dersom:

- (i) betaling av hovedstol, renter eller andre beløp som skal betales ifølge Låneavtalen, ikke skjer til rett tid, eller dersom den manglende betaling skyldes forsinkelse i betalingskanalene når betaling ikke er mottatt innen 14 dager etter forfall;
- (ii) Låntaker bryter eller unnlater å oppfylle noen av sine øvrige forpliktelser etter Låneavtalen, og forholdet dersom det kan rettes, ikke er rettet innen 14 dager etter at Långiver har anmodet om det;
- (iii) ett eller flere av Låntakers øvrige lån, garantier eller gjeldsforpliktelser blir oppsagt til betaling eller bringes til forfall før avtalt forfallstid p.g.a. Låntakers mislighold eller sikkerheten som er stillet for andre av Låntakers lån, garantier eller andre gjeldsforpliktelser, tvangsrealiseres;
- (iv) Låntaker tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandlinger, innstiller sine betalinger eller erkjenner å være insolvent, eller en vesentlig del av låntakers aktiva blir gjenstand for arrest, utlegg eller annet tilsvarende beslag;
- (v) Låntaker har gitt Långiver feilaktige eller mangelfulle opplysninger på noe vesentlig punkt som har eller kan få betydning for Låntakers forpliktelser under Låneavtalen og evne til å oppfylle disse;
- (vi) Låntaker innstiller eller truer med å innstille sin forretningsvirksomhet eller uten skriftlig forhåndssamtykke fra Långiver overdrar en vesentlig del av sin forretningsvirksomhet eller i vesentlig grad endrer virksomhetens art; eller
- (vii) en situasjon oppstår som etter en Långivers oppfatning gir saklig og rimelig grunn til å forvente at Låntaker ikke vil kunne oppfylle sine betalingsforpliktelser eller andre vesentlige forpliktelser etter Låneavtalen.

Så lenge Opplysningsvesenets fond har utestående lån mot Låntaker, kan Långiver tidligst erklære Lånet misligholdt 4 uker etter at Långiver har meddelt Opplysningsvesenets fond at Låntaker har misligholdt Lånet, med nærmere dokumentasjon for årsaken til misligholdet, og med beskjed om at Långiver kommer til å erklære lånet misligholdt og kreve full innfrielse.

9. Overdragelse av Lånet

Verken Låntaker eller Långiver kan overdra sine rettigheter og forpliktelser etter Låneavtalen.

Långiver er kjent med den pågående restrukturering av Kirkepartner AS og Kirkepartner IKT AS, herunder at selskapene vil fusjonere. Låneavtalen kan transporteres til overtagende selskap i fusjonen.

Det anses ikke som transport/overdragelse hvis Långiver slås sammen med et annet kirkelig fellesråd.

10. Meddelelser

Alle meddelelser eller påkrav i tilknytning til Låneavtalen skal være skriftlige og skal sendes pr. brev eller e-post til adresse som oppgitt av den annen part.

11. Tvister

Konflikter som måtte oppstå i forbindelse med Låneavtalen ikke kan løses i minnelighet, skal avgjøres etter norsk lov, av norske domstoler og med Oslo tingrett som verneting.

-o0o-

Låneavtalen er inngått og signert i Oslo på dato som angitt innledningsvis. Låneavtalen er utarbeidet i 2 eksemplarer hvorav partene beholder hvert sitt.

Låntaker: Kirkepartner AS

.....

Navn:

Tittel:

Långiver: Bergen kirkelige fellesråd

.....

Navn:

Tittel:

Fusjon

Konsernkontinuitet forenklet metode – basert på 2017 regnskapet med tilpasninger

	Kirkepartner AS pr 31.12.2016	Kirkepartner IKT AS pr 31.10.2017	Ovf ettergir langsiktig gjeld	Kirkepartner kjøper aksjer	Fusjonsføringer	"Nye" Kirkepartner fusjonert 01.01.2017
Eiendeler						
Anleggsmidler						
Varige driftsmidler	0	8 922 177				8 922 177
Forskning og utvikling	0	27 313 794				27 313 794
Goodwill	0	0			4 570 795	4 570 795
Investeringer i aksjer og andeler	150 000	0		9 663 386	-9 813 386	0
Sum anleggsmidler	150 000	36 235 971				40 806 766
Omløpsmidler						
Kundefordringer	25 000	1 266 212				1 291 212
Andre fordringer	0	392 521				392 521
Bankinnskudd, kontanter og lignende	20 843	9 134 554				9 155 397
Sum omløpsmidler	45 843	10 793 287				10 839 130
Sum eiendeler	195 843	47 029 258				51 645 896
Egenkapital og gjeld						
Egenkapital						
Aksjekapital	85 800	999 900			-999 900	85 800
Overkurs	118 500	8 980 840			-8 980 840	118 500
Udekket tap	-33 770	-36 122 987	32 500 000		4 738 149	1 081 392
Sum egenkapital	170 530	-26 142 247				1 285 692
Langsiktig gjeld						
Gjeld til konsernselskap	0	57 282 267	-32 500 000			24 782 267
Ansvarlig lån ifbm aksjekjøp				9 663 386		9 663 386
Sum langsiktig gjeld	0	57 282 267				34 445 653
Kortsiktig gjeld						
Leverandørgjeld	0	2 184 849				2 184 849
Skyldig offentlige avgifter	0	2 328 417				2 328 417
Annen kortsiktig gjeld	25 313	11 375 972				11 401 285
Sum kortsiktig gjeld	25 313	15 889 238				15 914 551
Sum gjeld og egenkapital	195 843	47 029 258	000077			51 645 896

Referanser:

Arkivsak: 18/00228-1

Kirkepartner - Økonomi

Sammendrag

Arbeidet med IKT i kirken er fundert i en IKT-strategi, hvor visjonen har vært å samle «hele Den norske kirke til ett IKT-rike». Dette handler om mange IKT-systemer og berører alle organer i Den norske kirke. Det er etablert to selskaper for å håndtere drift og utvikling på området – Kirkepartner AS som bestillerselskap og Kirkepartner IKT AS som driftsselskap. Økonomien i Kirkepartner IKT AS har nå blitt så god at den permanente selskapsstrukturen kan etableres i ett selskap, hvor Kirkerådet vil ha en eierandel på 48%. Mye arbeid er gjort for å kvalitetssikre innholdet i denne prosessen. For å bringe omdanningen av selskapene i havn må eierne låne midler til Kirkepartner AS for å kjøpe aksjene i Kirkepartner IKT AS. Kirkerådets andel av lånet vil utgjøre ca 4,7 mill for å kjøpe 48% av aksjene i IKT-selskapet. Dette er et viktig virkemiddel for å forbedre og utvikle hele IKT-driften og fremtidig utvikling på IKT-området.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet støtter bruken av Kirkepartner for å nå strategiske IKT-mål for Den norske kirke
2. Kirkerådet godkjenner et lån på kr 4,7mill til Kirkepartner AS for oppkjøp av 48% av aksjene i Kirkepartner IKT AS, på de vilkår som fremgår av vedlagte låneavtale.

Saksorientering

1. IKT-strategien

Arbeidet med IKT i kirken er fundert i en IKT-strategi, hvor visjonen har vært å samle «hele Den norske kirke til ett IKT-rike». Gjennom å samle ressursene som brukes på IKT i alle enheter i Dnk, og samordne utvikling og bestilling av drift og ny IKT-teknologi vil vi kunne få stadig mer tjenlige verktøy, enhetlige og mer effektive arbeidsprosesser, og lavere kostnader totalt. For å virkeliggjøre strategien ble det i 2014 besluttet å opprette to selskaper: Kirkepartner AS som et bestiller-selskap og Kirkepartner IKT AS som et driftsleverandørselskap. Samtidig skulle Kirkerådet og KA som systemeiere av ulike ikt-systemer ha ansvar for anskaffelser og forvaltning. Anskaffelser og forvaltning skulle koordineres i Utvalg for IKT-styring hvor systemeierne for de ulike systemene satt. Hele IKT-strategien ble forvaltet av et eierstyre bestående av direktørene i Kirkerådet, KA og OVF.

2. Kirkepartnerselskapene og utviklingen de første årene

Det ble opprettet to selskaper. Begrunnelsen for dette var flerdelt. For det første var det kapitalkrevende å etablere et driftsselskap. OVF kjøpte det driftsselskapet vi hadde (Sesam Data) og tok på seg de økonomiske forpliktelsene ved å omdanne dette selskapet til et driftsselskap for Den norske kirke. Dermed har de også hatt aksjemajoriteten i Kirkepartner IKT AS. Kulturdepartementet har fulgt hele prosessen nøye, og har sørget for OVF sine økonomiske bidrag til oppstart og gjennomføring av selskapsetableringen.

Samtidig har det vært en forutsetning å etablere IKT-leveransene på en slik måte at det kommer inn under begrepet «egenregi»/egenregiselskap i forhold til lov om offentlige anskaffelser. For Kirkerådet og alle fellesrådene innebærer dette at vi slipper å gå på anbud med våre IKT-anskaffelser, men kan gjøre direkte bestillinger eller avrop i selskapet på det de ulike enhetene har behov for. For å håndtere denne egenregien ble Kirkepartner AS etablert. Her eier Kirkerådet 49%, KA og alle fellesrådene til sammen eier 49%, og OVF eier 2%. Det er et vilkår for fellesrådene å eie en aksje i selskapet for å kunne utøve egenregikravene, deltakelse i generalforsamling m.m.

For det tredje var det et hensyn å tydeliggjøre forskjellene i bestiller- og leverandørrollen. Kirkepartner AS ble derfor et slags bestillerselskap, og Kirkepartner IKT AS ble et leverandørselskap. Selskapene har hatt ulike styrever, men som har avholdt samtidige styremøter for å sikre samhandling og transparens.

Det ble laget en Samarbeids- og aksjonæravtale ved oppstarten av selskapene, som regulerer hvordan ulike prosesser skal gjennomføres, og som har hatt som målsetting å slå sammen eller fusjonere selskapene når tiden for det var moden, bl.a. av økonomiske hensyn.

Kirkepartner AS har hatt en svært liten omsetning, så der har det vært hverken god eller dårlig økonomi. Det var ganske store investeringskostnader i Kirkepartner IKT AS. Det har også vært høye faste kostnader knyttet til å kunne levere når det kom kunder. Den største økonomiske utfordringen har vært knyttet til at det har tatt tid å få på et tilstrekkelig antall kunder. Mangelen på inntekter fra kunder har medført av gjelden i selskapet har blitt økt.

Det har også vært krevende å få alle som har ansvar for, eller ønsker om, IKT-utvikling til å samhandle innenfor et felles rammeverk for prosess, finansiering og et felles IKT-selskap.

3. Problemstillinger vi må bli bedre på

En utfordring har vært å lage en modell for drift og utvikling av IKT-verktøy som i tilstrekkelig grad tar opp i seg behovene i menigheter og fellesråd. Dette sammen med svak økonomi i mange fellesråd, og opplevd høye kostnader i Kirkepartner er kanskje en viktig årsak til at det har tatt tid å få mange fellesråd med som kunder. Det er derfor viktig at den videre utviklingen på IKT-området medfører at fellesrådene formelt og opplevd får økt innflytelse på hva slags løsninger som etableres.

En annen utfordring er å holde kostnadsnivået til IKT-driften så lav som mulig. Dette er viktig både ut fra kostnadseffektivitet, og fordi prisen på tjenestene må holdes så lave at flest mulig av fellesrådene kan delta i samarbeidet.

En tredje utfordring er å se på organisasjon og tjenesteproduksjon i hele kirken slik at det utvikles nye IKT-løsninger som kan understøtte driften til å bli enda mer kostnadseffektiv og at gevinster kan realiseres.

4. Fra fase «2 til 3»

I samarbeids- og aksjonæravtalen fra 2014 ble det etablert to selskaper av årsaker som nevnt over. Men det har vært en forutsetning fra starten at fellesrådene og Kirkerådet skal overta eierskap og styring av helheten i begge selskapene når tiden var inne. For Kirkepartner IKT AS ble det skissert en fase 1 som innebar å gjøre selskapet leveransedyktig og «oppe å stå». Den milepælen ble nådd i henhold til plan. Fase 2 innebar en periode med høyere kostnader enn inntekter, og hvor OVF som kreditor for kreditten i selskapet hadde flertall i styret for IKT-selskapet. Når inntektene hadde nådd et nivå hvor det dekker løpende kostnader og kan betjene gjelden i selskapet skulle fase 3 iverksettes. Der er vi nå. Selskapet har 2.200 brukere, og flere kommer til. Det er kontroll på kostnader, og det rom for å begynne å betale renter og avdrag på gjeld. Men gjelden er stor.

5. Vilkår for aksjeoverdragelse (OVF og ettergivelse)

Gjelden i selskapet var på ca. kr 57 mill. før årsskiftet, og ville medført en svært lang periode med gjeldsnedbetaling. Dette ville kunne gått ut over f.eks. behovet for utvikling og investeringer i selskapet. Det har derfor vært jobbet med, også overfor departementet, at OVF skulle pålegges å yte et ekstraordinært tilskudd til å ettergi gjeld i selskapet. Slikt pålegg ble gitt, og OVF har gitt et tilskudd på kr 32,5 mill. Restgjelden i selskapet er da ca. kr 24 mill. Denne gjelden kan forutsetningsvis betales ned over 5 år. Forutsetningen for å gå fra fase 2 til 3 er dermed til stede.

6. Låneavtale som forutsetning for gjennomføring av aksjekjøp

Når fase 3 skal gjennomføres ligger det et vilkår i Samarbeids- og aksjonæravtalen at aksjene i Kirkepartner IKT AS skal kjøpes til kostpris, som er kr 9,6 mill. Eierne i

Kirkepartner AS må da yte lån til selskapet, slik at selskapet kan kjøpe aksjene i Kirkepartner IKT AS. Kirkerådet eier 48% i Kirkepartner AS, slik at Kirkerådet må yte et lån fra sin kapital på ca kr 4,6 mill. Som nevnt vil gjelden til OVF bli betalt over 5 år, slik at dette lånet fra Kirkerådet og de andre eierne vil bli betalt tilbake i år 6 og 7. Dette lånet er rentebærende (NIBOR 3 mnd +2%). Selskapet vil da etter disse forutsetningene være gjeldfritt ved utgangen av år 2024.

For å bedre fellesrådenes innflytelse over IKT-utviklingen har de 4 største fellesrådene Trondheim, Stavanger, Bergen og Oslo vært utfordret til å ta et økt ansvar, gå inn på eiersiden, og delta i en rekke roller for utvikling. Dette har kirkevergene vært positive til og disse fellesrådene treffer i disse dager tilsvarende vedtak om å yte lån for tilsvarende summer og på de samme vilkår.

7. Virksomhetsgjennomgang (EY)

For å være sikre på det faglige og økonomiske grunnlaget ved å gjennomføre aksjekjøp og fusjon har det vært viktig å kvalitetssikre dette grunnlaget. KA og Kirkerådet bestilte derfor en forretningsgjennomgang (due dilligence) fra et uavhengig revisjonsselskap. Det ble EY som er Kirkerådets revisor. Deres gjennomgang ligger vedlagt, og konkluderer med at selskapet er bærekraftig.

8. Revisors forslag til fusjonsprosess (PWC)

For å sikre at selve omdanningen skjer forsvarlig, ble selskapets revisor (PWC) bedt om å bistå med en plan for fusjonsprosessen. Denne ligger vedlagt, og ble presentert på ekstraordinær generalforsamling i Kirkepartner AS 5. desember 2017.

9. Formelle forhold rundt selskapene

For å etablere nødvendig rammeverk rundt det nye selskapet har advokatfirmaet Hjort vært engasjert til å utvikle en rekke nødvendige dokumenter. Nye vedtekter for selskapet, Ny aksjonæravtale, låneavtale jfr pkt 6 på lånet fra eierne til Kirkepartner AS for å kjøpe aksjene i Kirkepartner IKT AS, sjekke ut at kravene til egenregi er opprettholdt og videreført i den nye konstruksjonen osv. Det foreligger forslag til dokumenter på hele dette feltet nå.

Det ble avholdt ekstraordinær generalforsamling i Kirkepartner AS 5. desember 2017. Her ble hele denne utviklingen presentert, og det ble besluttet å gå videre. Eierne (Kirkerådet og de største fellesrådene) må treffe vedtak om å yte lån til Kirkepartner i løpet av januar, og utbetale lånet i februar. Styrene i selskapene har nå ansvar for å ferdigstille det formelle og beslutte fusjon. Da begynner det å løpe en karenperiode av hensyn til kreditorer i selskapet. Når den er avsluttet kan det avholdes generalforsamling i det nye selskapet, nytt styre skal velges, vedtekter godkjennes osv. Dette vil skje i april i år.

10. Kirkepartner og Kirkerådets rolle og funksjon

Det nye selskapet vil bli preget av stor grad av konsensus-jobbing. Alle viktige og store beslutninger må vedtas med 2/3-flertall. Det betyr at Kirkerådet med sin aksjepost på 48% formelt vil ha blokkerende mindretall, men i praksis vil ha rent flertall pga. vansker med å få alle fellesrådene til å delta på en generalforsamling. På generalforsamlingen i desember ble det valgt en valgkomite på 4 personer som gis i

oppgave å fremme forslag til nytt styre i april. Styret vil bestå av 7 representanter, og faglige kvalifikasjoner vil veie tungt ved valg av styret. Representativitet bør gjennomtenkes, men ikke veie tyngre enn faglige kvalifikasjoner. Kirkerådet vil derfor måtte styre utvikling gjennom sitt eierskap i selskapet ved generalforsamling og eventuelt styre. Samtidig må Kirkerådet forvalte de IKT-systemene vi eier og har ansvar for (medlemsregister, trosopplæringsmodul, Kirken.no, Kirkebakken, arkiv og LPR-løsninger) både i og utenfor selve selskapet, slik det gjort til nå.

11. Forretningsplan, strategi og nærmere avgrensning

Selskapsdannelsen gir en mulighet definere innholdet i selskapet på nytt. Driften som Kirkepartner IKT AS sørger for i dag er en selvfølgelig del av dette. Samtidig jobbes det med å beskrive hvordan selskapet kan utvides til å ta et større utviklingsansvar for IKT i kirken, og dermed raskere realisere visjonen om «hele Dnk i ett IKT-rike». Dette handler i stor grad om å organisere de ressurser som blir brukt på området på en annen måte, og det utarbeides beskrivelser for dette, kalt forretningsplan/forretningsstrategi. Det må etableres en finansieringsordning for denne utviklingsfunksjonen dersom dette skal være mulig å bære for selskapet. Innhold og retning på utviklingsarbeidet er det for tidlig å konkludere på nå, men er et arbeid som vil pågå samtidig med omdanningsprosessen av selskapene.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Den økonomiske konsekvensen av vedtaket i denne saken gjelder å gi et rentebærende lån på kr 4,7 mill. Risikoen ved långivningen vurderes som moderat. Samtidig er IKT et område hvor Kirkerådet bruker betydelige midler til en rekke IKT-aktiviteter i dag. Med et selskap som får et økt ansvar for å håndtere utvikling vil Kirkerådets ressurser i større grad bli brukt til alles beste og kostnadseffektiviteten i hele Dnk vil øke.

Administrativt er Kirkepartner-arbeidet i seg selv begrenset til selskapsrepresentasjon.

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Bergen kirkelige fellesråd - Økonomireglement

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
05/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Mette Rogstad Heimli
Saksbeh.: Mette Rogstad Heimli

Arkiv: KA - 121.0

Arkivsaknr: 16/38

Bakgrunn:

Gjeldende økonomireglement ble vedtatt av fellesrådet 27.04.2016 (BKF-sak 24/16). Fellesrådet ba samtidig kontrollutvalget om å «gå gjennom økonomireglementet og komme med sin vurdering».

Kontrollutvalget behandlet økonomireglementet 29.11.2016 (KU-sak 16/16), og fattet følgende vedtak:

«Kontrollutvalget har en bemerkning til vedtatt økonomireglement:
Behov for utsatt frist for framlagt regnskap bør ikke inn i selve reglementet.
I utgangspunktet må en forvente at formelle frister overholdes.
Skulle det et år være behov for unntak, bør dette tas opp i hvert tilfelle, og ikke være en del av et generelt reglement.»

Vedlagt følger forslag til nytt reglement der punkt 9 er endret i henhold til dette.

Gjeldende reglement:

1. Årsregnskap og årsrapport

Økonomiforskriften har følgende bestemmelser om tidsfrister (i året etter regnskapsåret) for avleggelse av årsregnskap og årsrapport:

- Innen 15.02: Ferdig avstemt regnskap fremlagt for fellesrådet
- Innen 01.03 : Årsregnskapet og årsrapporten fastsettes av fellesrådet og legges fram for revisor.
- Innen 01.04: Revisor skal avgi revisjonsberetning.

Bergen kirkelige fellesråd tilstreber å overholde overnevnte frister, men erkjenner at dette kan være vanskelig på grunn av virksomhetens størrelse og kompleksitet. Fellesrådet aksepterer derfor at årsregnskap og årsrapport fremlegges senest 30.04.

På dette tidspunkt forutsettes det at revisor har gjennomført nødvendige revisjonshandlinger til at revisjonsberetning kan avgis når nødvendig fastsettelsesvedtak er fattet.

Fastsettelsesvedtak skal spesifiseres på samme måte som budsjett og regnskap, det vil si på funksjonsnivå og på hovedområdene i organisasjonsplanen.

Forslag til endret reglement:

1. Årsregnskap og årsrapport

Økonomiforskriften har følgende bestemmelser om tidsfrister (i året etter regnskapsåret) for avleggelse av årsregnskap og årsrapport:

- Innen 15.02: Ferdig avstemt regnskap fremlagt for fellestrådet
- Innen 01.03: Årsregnskapet og årsrapporten fastsettes av fellestrådet og legges fram for revisor.
- Innen 01.04: Revisor skal avgi revisjonsberetning.

Fastsettelsesvedtak skal spesifiseres på samme måte som budsjett og regnskap, det vil si på funksjonsnivå og på hovedområdene i organisasjonsplanen.

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellestrådet vedtar økonomireglement for Bergen kirkelige fellestrådet slik det er fremlagt i denne saken.

KIRKEVERGEN I BERGEN 01.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef

Vedlegg:

Dok.dato **Tittel**

01.02.2018 Økonomireglement for Bergen kirkelige fellestrådet

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

Vår ref.
16/38-8/MERH

Deres ref.

Dato:
01.02.2018

Økonomireglement for Bergen kirkelige fellesråd

Fastsatt av Bergen kirkelige fellesråd 15.02.2018 i henhold til forskrift om økonomiforvaltning for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke av 25.09.2003, med vedtatte endringer pr 01.01.2018 gitt av Kulturdepartementet.

A. Innledende bestemmelser

1. Økonomireglementets formål

Økonomireglementet skal legge til rette for god og forsvarlig økonomiforvaltning i Bergen kirkelige fellesråd.

2. Økonomireglementets virksomhetsområde

Økonomireglementet er utarbeidet med hjemmel i «Forskrift om økonomiforvaltning for kirkelige fellesråd og menighetsråd» (heretter kalt økonomiforskriften).

Reglementet gjelder for Bergen kirkelige fellesråd og omfatter alle midler som er stilt til rådets disposisjon. Det omfatter også all virksomhet som Bergen kirkelige fellesråd har ansvar for å følge opp.

Kirkevergen er ansvarlig for at økonomiforvaltningen skjer i samsvar med vedtatt budsjett og gjeldende økonomireglement.

B. Plan og budsjett

3. Økonomiplan

Bergen kirkelige fellesråd skal hvert år vedta en rullerende økonomiplan.

Planen skal gjelde for de neste 4 år og omfatte hele rådets virksomhet. Den skal gi en oversiktlig og realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Kirkevergen utarbeider forslag til økonomiplan etter obligatorisk oppstillingsplan i henhold til økonomiforskriften (utvidet til 4 år) og med en tekstdel som underbygger foreslåtte tiltak og prioriteringer.

Opplysninger om forhold i menighetene som kan ha betydning for økonomiplanen, innhentes fra det enkelte menighetsråd før arbeidet med økonomiplanen starter, og vurderes i forbindelse med fellesrådets behandling.

Vedtatt om økonomiplan fattes av fellesrådet på grunnlag av innstilling fra kirkevergen. Økonomiplanen revideres årlig i forkant av årlig budsjettprosess.

4. Budsjettforslag til Bergen kommune

Bergen kirkelige fellesråd skal hvert år utarbeide budsjettinnspill inkludert 4-årig økonomiplan til Bergen kommune innen frister som er satt av kommunens administrasjon. Budsjettforslaget behandles av fellesrådet før det sendes til kommunen, og skal bygge på prioriteringer vedtatt i økonomiplan.

Kirkevergen følger opp budsjettforslaget gjennom samtaler på politisk og administrativt plan i kommunen.

5. Årsbudsjett for fellesrådet

Fellesrådet skal vedta årsbudsjett innen 01.01 i budsjettåret.

Budsjettet skal ta utgangspunkt i økonomiplan og vedtatte strategiske planer.

Opplysninger om forhold i menighetene som kan ha betydning for budsjettet, innhentes fra det enkelte menighetsråd før budsjettarbeidet starter, og vurderes i forbindelse med fellesrådets behandling.

Det skal vedtas separate drifts- og investeringsbudsjett.

Budsjettet skal settes opp etter obligatorisk oppstillingsplan i henhold til økonomiforskriften.

Budsjettet skal bygges opp av delbudsjetter spesifisert på hovedområdene i organisasjonsplanen og funksjons- og artsspesifikasjon på en slik måte at det legger til rette for delegering av budsjettansvar og forsvarlig budsjettoppfølging. Driftsbudsjettet vedtas av fellesrådet på totalnivå for hovedområdene i organisasjonsplanen.

Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til fremlagt spesifisering og prioriteringer.

6. Budsjettstyring

Kirkevergen er ansvarlig for at det skjer løpende oppfølging av den økonomiske utviklingen gjennom året og informerer fellesrådet hvis det oppstår vesentlige avvik fra vedtatt drifts- og investeringsbudsjett.

Fellesrådet skal selv påse at det fremlegges oppdaterte regnskapsrapporter til hvert møte. Det forventes ikke at kirkevergen legger fram regnskapsrapporter for årets to første måneder.

Rapport for driftsregnskap skal fremstilles minst på hovedpostnivå i henhold til gjeldende kontoplan og vedtatt budsjett. Sammen med tallene skal det følge skriftlige kommentarer om avvik av betydning fra vedtatt budsjett, samt forslag til nødvendige tiltak.

Rapport for investeringsregnskap skal spesifiseres på samme måte som vedtatt budsjett og skal inneholde oversikt over forventet utgiftsnivå.

Investeringsbudsjettet gir kostnadsestimater for det enkelte prosjekt. Dersom detaljprosjektering før oppstart viser at budsjetttrammen må endres, skal fellesrådet varsles om dette, samt om hvordan dette påvirker finansieringen / fremdriften for andre prosjekter.

I gjennomføringsfasen skal vesentlige avvik fra vedtatt budsjett kommenteres.

Ved avvik fra budsjett avgjør rådet selv om det skal vedtas budsjettjusteringer eller iverksettes tiltak for å overholde opprinnelig budsjetttramme.

Budsjettjusteringer bør foretas i god tid før utgiftsposter overskrides eller når det avdekkes svikt i inntektsposter. Det samme gjelder merinntekter eller mindre utgifter.

Siste frist for behandling av budsjettrevisjoner i fellesrådet er 31.12. i budsjettåret.

7. Fullmakter vedrørende budsjettet

7.1. Kirkevergen gis følgende fullmakter innenfor fellesrådets driftsbudsjett:

- å foreta endringer innenfor ansvarsområdene i henhold til organisasjonsplan, forutsatt at budsjettbalansen på det enkelte ansvars- og funksjonsområde ikke endres.
- å foreta endringer av rent teknisk karakter i budsjettet
- å følge opp vedtak som er fattet av fellesrådet

7.2. Kirkevergen gis fullmakt til å omprioritere budsjettet basert på faglige vurderinger innenfor de vedtatte budsjettposter i investeringsregnskapet

7.3. Budsjettendringer som går ut over kirkevergens fullmakt i henhold til pkt 7.1 og 7.2 skal vedtas av fellesrådet, jfr pkt 6 nest siste ledd.

7.4. Vedtak om budsjettendringer skal være skriftlige.

7.5. Kirkevergen gis fullmakt til å disponere vedtatte budsjetttrammer i den daglige drift. Denne fullmakten kan delegeres videre til andre ansatte.

C. Generelt om regnskapsføring og rapportering

8. Regnskapsføring

Bergen kirkelig fellesråd skal sørge for at det blir ført regnskap for de midler de er ansvarlige for i samsvar med økonomiforskriften, bokføringsloven, god kommunal regnskapsskikk og skriftlige interne rutiner

Regnskapet skal være tilstrekkelig a jour, minimum hver 2. måned slik at regnskaps- og avgiftsrapportering gir tidsriktig informasjon om den økonomiske utviklingen gjennom året.

Bank- og andre balansekonti skal avstemmes etter skriftlige rutiner slik at dette sikrer nødvendig kvalitet på regnskapsinformasjonen gjennom året.

9. Årsregnskap og årsrapport

Økonomiforskriften har følgende bestemmelser om tidsfrister (i året etter regnskapsåret) for avleggelse av årsregnskap og årsrapport:

- Innen 15.02: Ferdig avstemt regnskap fremlagt for fellesrådet
- Innen 01.03: Årsregnskapet og årsrapporten fastsettes av fellesrådet og legges fram for revisor
- Innen 01.04: Revisor skal avgi revisjonsberetning

Fastsettelsesvedtak skal spesifiseres på samme måte som budsjett og regnskap, det vil si på funksjonsnivå og på hovedområdene i organisasjonsplanen.

D. Disponering av midler - fullmakter

10. Anvisnings- og attestasjon

10.1. Generelt

For bevilgninger som fellesrådet selv skal foreta utbetalinger fra, delegeres anvisningsmyndighet og attestasjon til kirkevergen og kirkevergens administrasjon. Kirkevergen kan delegerer anvisningsmyndighet til andre når dette anses nødvendig og forsvarlig. Myndighet skal delegeres skriftlig og være dokumentert på en oversiktlig måte. Oversikten skal være tilgjengelig for fellesrådet.

10.2. Arbeidsdeling

Det skal være innarbeidet rutiner som hindrer at samme person ved virksomhetens anskaffelse av varer og tjenester har mulighet til å bestille, motta, attestere for mottak, anwise til utbetaling, regnskapsføre bilagene, samt disponere bankkonti for betaling av varer/tjenester. Det skal være minimum to forskjellige personer som henholdsvis attesterer og anviser.

10.3. Bestilling av varer og tjenester

Den/de i virksomheten som har fullmakt til å bestille varer og tjenester skal påse at det er budsjettmessig dekning for anskaffelsen før varen/ tjenesten bestilles.

Alle anskaffelser skal skje i henhold til regelverk om offentlig anskaffelse.

Rammeavtaler bør i størst mulig grad etableres og benyttes.

I forbindelse med innkjøp skal fellesrådet også ta samfunnsansvar. Kirkevergen utarbeider mer detaljerte retningslinjer for innkjøp

10.4. Attestasjon

Før fakturaer og andre utbetalingsdokumenter anvises til utbetaling, skal de være kontrollert og attestert av en tilsatt i Bergen kirkelige fellesråd eller Akasia Kirke og Gravplass AS, som har nødvendig grunnlag for å kontrollere at ordren er i samsvar med de underliggende forhold. Den som attesterer skal også påse at gjeldende regelverk for innkjøp og lønn/godtgjørelser er fulgt og at det er påført opplysninger som er nødvendige for riktig betaling, postering og kontroll. Det skal også være påført eventuelle kode for merverdiavgift eller mva-kompensasjon.

For innkjøp som er omfattet av regelverket for offentlige anskaffelser hvor det ikke foreligger tilbud eller rammeavtaler skal anskaffelsesprotokoller etc. vedlegges faktura i forbindelse med attestasjon.

10.5. Anvisning

Det enkelte betalingsoppdrag skal være anvist før utbetaling finner sted. Den som anviser (gir utbetalingsordre), har ansvar for å påse at vilkår for utbetaling er til stede. Anviser kan bygge sin anvisning på den kontroll som er bekreftet utført ved attestasjon.

Den som anviser, skal også påse at det er hjemmel for disposisjonen i budsjettvedtak, og at det er budsjettmessig dekning for utbetalingen.

Anvisningsmyndighet som er delegert fra kirkevergen skal være skriftlig dokumentert, se pkt 10.1. Dette gjelder også stående fullmakt i forbindelse med automatisk attestering og anvisning.

10.6. Habilitet

Den anvisningsberettigede kan ikke anviser lønn, godtgjørelser og kostnadsrefusjoner til seg selv eller til personer i sin nærmeste familie eller andre nærstående.

Ingen underordnet kan anviser utgifter knyttet til overordnet eller dennes nærmeste familie eller nærstående.

For kirkevergen anviser fellesrådets leder eller en annen i fellesrådet som har fått tildelt denne myndighet skriftlig fra fellesrådets leder.

Utgiftsdekning i henhold til arbeidsavtale eller fellesordninger, for eksempel telefon og parkering unntas fra denne bestemmelsen.

11. Signaturrett

Kirkevergen har som daglig leder signaturrett på fellesrådets vegne.

Assisterende kirkeverge og økonomisjef meddeles prokura.

Kirkevergens ledergruppe gis fullmakt til å inngå avtaler på sitt ansvarsområde innenfor rammer gitt av kirkevergen.

12. Disposisjonsforhold til bankkonti

Ingen kan belaste en konto uten at det foreligger et bilag som er attestert og anvist.

Betalingstransaksjoner i nettbank skal godkjennes av to personer. Det gis ikke fullmakter til manuell disposisjon av bankkonti.

13. Finansforvaltning

Rådets midler skal forvaltes slik at tilfredsstillende avkastning oppnås uten at dette innebærer vesentlig finansiell risiko. Plassering av midler i annet enn bankinnskudd kan kun skje etter nærmere drøftinger og vedtak i rådene.

Kirkevergen er ansvarlig for å fremforhandle best mulig rentebetingelser for bankinnskudd.

E. Artskontoplan

Økonomiforskriftens forslag og oversikt over hvilke arter som skal brukes legges til grunn for fellesrådets budsjett/regnskap. Fellesrådet kan komme med forslag på hvilke oversikter de ønsker.

F. Arkivering

Budsjettvedtak, endringsvedtak, økonomirapporter og årsregnskap med årsrapport m.m., skal arkiveres i henhold til den til enhver tid gjeldende arkivstandard.

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Bergen kirkelige fellesråd - Revidert budsjett 2017, desember - administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
06/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Mette Rogstad Heimli

Arkiv: KA - 111.0

Arkivsaknr: 16/39

Saksbeh.: Mette Rogstad Heimli

Bakgrunn:

Bergen kirkelige fellesråd behandlet revidert budsjett 2017, desember i møte 20.12.2017 (BKF-sak 65/17).

Fellesrådet vedtok det fremlagte budsjettforslaget, og ga samtidig kirkevergen fullmakt til å disponere årets mindreforbruk i drifts- og investeringsregnskap og innarbeide endringer i drifts- og investeringsbudsjettet innen 31.12.2017.

På denne bakgrunn ble det foretatt administrativ revisjon 30.12.2017.

Endringene fremgår av vedlagte notat.

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd tar «Revidert budsjett 2017, desember 2017 – administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt» til orientering.

KIRKEVERGEN I BERGEN 01.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef

Vedlegg:

Dok.dato

06.02.2018

Tittel

Bergen kirkelige fellesråd - Revidert budsjett 2016, desember - administrativ revisjon 30.12.17 etter fullmakt

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

INTERNT NOTAT

Dok. ref.
16/39-62/MERH

Dato:
30.12.2017

Bergen kirkelige fellesråd - Revidert budsjett 2016, desember - administrativ revisjon 30.12.17 etter fullmakt

Bergen kirkelige fellesråd behandlet i møte 20.12.2017 revidert budsjett for 2017 (BKF-sak 65/17).

I vedtaket fikk kirkevergen fullmakt til å disponere årets mindreforbruk i drifts- og investeringsregnskap, og innarbeide endringer i drifts- og investeringsbudsjett innen 31.12.17.

Ved administrativ revisjon 30.12.17 etter fullmakt er følgende endringer innarbeidet:

- Poster som ikke har resultateffekt (innarbeidet på totalnivå)
Detter gjelder
 - Mva-kompensasjon i drifts- og investeringsregnskap/-budsjett
 - Avskrivninger
 - Kalkulatoriske inntekter og kostnader knyttet til tjenesteavtale med Bergen kommune
- Oppdateringer i forhold til kjente inntekter og utgifter, samt anslag på løpte ikke fakturerte utgifter i 2017 (innarbeidet pr virksomhetsområde).

Driftsbudsjett

1. Mva-kompensasjon
Pr 30.12.17 utgjør denne 22,2 mill kroner. Da det vil bli bokført ytterligere utgifter i 2017 settes posten til 23,0 mill kroner
2. Avskrivninger
I 2016 var bokførte avskrivninger 25,0 mill kroner. For 2017 anslås tilsvarende tall til 24,0 mill kroner
3. Kalkulatoriske inntekter og kostnader knyttet til kommunal tjenesteyting settes lik fjoråret, kr 161.000.
4. For å frigjøre midler på premiefond hos Bergen kommunale pensjonskasse, blir pensjonspremien for 4. kvartal dekket fra premiefond. Bokført pensjonsutgift / lønn og sosiale utgifter for 2017 blir dermed ca 1.900.000 kroner lavere enn tidligere antatt. Mindreforbruk i driftsregnskapet overføres til disposisjonsfond.
Bergen kirkelige fellesråd hadde pr 31.12.2016 et premiefond på kr 11.247.497.
5. Feste- og fornyelsesavgiftene var budsjettert til 10,5 mill kroner. Faktiske fakturerte inntekter i 2017 er 13,7 mill kroner. Inntektsbudsjettet justeres tilsvarende.
6. I revidert budsjett desember ble det vedtatt å øke nedbetaling knyttet til kjøp av gravplassareal i Åsane/Øvsttun ved bruk av investeringsfond. Pga høyere inntekter i driftsregnskapet hentes midlene heller ved overføring fra drifts- til investeringsregnskap.

Investeringsregnskap

1. Mva-kompensasjon

Pr 30.12.17 utgjør denne 16,7 mill kroner. Da det vil bli bokført ytterligere utgifter i 2017 settes posten til 18,0 mill kroner

2. Prosjektet AASG1701 – Gjerde på Assistentkirkegården er forutsett dekket fra bundet investeringsfond (forskjønnelsesfondet). Prosjektet er forsinket av eksterne årsaker. Disse midlene blir derfor først brukt i 2018.

3. Eventuelt mindreforbruk i investeringsregnskapet for 2017 overføres til investeringsfond for henholdsvis middelalderkirker, rehabilitering kirkebygg, nyinvestering kirker og gravplass.

Med vennlig hilsen

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef
Direkte tlf: 55593224

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Bergen kirkelige fellesråd - Årsregnskap 2017

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
07/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Mette Rogstad Heimli
Saksbeh.: Mette Rogstad Heimli

Arkiv: KA - 131.0

Arkivsaknr: 17/94

Bakgrunn:

Vedlagt følger foreløpig årsregnskap for Bergen kirkelige fellesråd for 2017 med investeringsregnskap driftsregnskap, balanse og noter.

Forslag til disponering av årsresultatet, kommentarer til regnskapet og økonomisk årsberetning vil bli ettersendt.

Revisor er godt i gang med revisjonsarbeidet, og er i løpende dialog med BKF og regnskapsfører i Akasia kirke og gravplass AS. Vi regner med at mesteparten av revisjonsarbeidet er gjennomført før fellesrådet behandler årsregnskapet.

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd fastsetter det fremlagte regnskap med investeringsregnskap, driftsregnskap, balanse, noter og økonomisk årsberetning som virksomhetens årsregnskap for 2017.

Regnskapsmessig resultat disponeres som beskrevet i saken.

KIRKEVERGEN I BERGEN 06.02.2017

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Mette Rogstad Heimli
økonomisjef

Vedlegg:

Dok.dato	Tittel
07.02.2018	Foreløpig årsregnskap sendt FR 07.02

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅRSREGNSKAP 2017

Bergen, 07.02.2018

.....
Lars Kristian Stendahl Gjervik
leder Bergen kirkelige fellesråd

.....
Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Årsregnskap investering

Kontonavn	Note	Regnskap	Rev.budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap
		01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
Investeringer i anleggsmidler	5,6,13	73 243 600	72 050 000	75 050 000	56 370 044
Moms generell komp.ordn.inv.		18 250 041	18 000 000	0	14 286 060
Avdrag på lån (ekstraord.)		0	0	0	375 429 040
Dekning av tidl.års udekket		5 400 000	5 400 000	4 200 000	6 200 000
Avsetninger	8	31 550 890	20 650 000	0	19 742 837
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV		128 444 532	116 100 000	79 250 000	472 027 981
Finansiert slik:					
Inntekter fra salg av driftsmidler/fast eie	6	-1 142 780	0	0	-71 563
Refusjoner		-18 529 285	-18 000 000	0	-14 376 060
Tilskudd til investeringer	2	-76 077 400	-76 056 000	-68 556 000	-69 656 089
Mottatte avdrag på utlån (ekstraord.)					-375 429 040
Sum ekstern finansiering		-95 749 465	-94 056 000	-68 556 000	-459 532 752
Overført fra driftsbudsjettet		-7 050 000	-7 050 000	0	-11 673 423
Bruk av avsetninger	8	-25 645 067	-14 994 000	-10 694 000	-821 807
Bruk av tidligere års udisponert		-32 695 067	-22 044 000	-10 694 000	-12 495 230
SUM FINANSIERING		-128 444 532	-116 100 000	-79 250 000	-472 027 981

Årsregnskap drift

Navn	Note	Regnskap	Rev.budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap
		01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2017 - 31.12.2017	01.01.2016 - 31.12.2016
INNTEKTER					
Brukerbetaling, salg, avgifter og leieinntekter	1,13	-22 751 971	-22 230 000	-19 030 000	-17 168 700
Salg av driftsmidler/fast eiendom		0	0	0	-10 141
Refusjoner/overføringer		-32 479 045	-31 203 000	-8 203 000	-32 583 529
Kalk. inntekt ved komm. tj.ytingsavtale		-251 700	-161 000	0	-161 000
Statlige tilskudd		-22 416 095	-22 076 216	-21 926 216	-22 555 601
Rammeoverføring/tilskudd fra egen kommune	2	-155 133 683	-154 831 683	-151 031 683	-148 488 420
Andre tilskudd, gaver, innsamlede midler		-139 645	0	0	-321 866
SUM DRIFTSINNTEKTER		-233 172 140	-230 501 899	-200 190 899	-221 289 257
UTGIFTER					
Lønn og sosiale utgifter	3,4,13	95 161 443	95 109 870	98 538 363	95 441 341
Kjøp av varer og tjenester	13,15	97 300 426	99 007 089	99 507 089	90 789 183
Refusjoner/overføringer		22 975 377	23 000 000	0	21 416 659
Kalk. utg. ved komm. tj.ytingsavtale		251 700	161 000	0	161 000
Tilskudd og gaver		5 114 711	3 873 940	3 873 940	5 761 827
SUM DRIFTSUTGIFTER		220 803 657	221 151 899	201 919 392	213 570 010
BRUTTO DRIFTSRESULTAT		-12 368 483	-9 350 000	1 728 493	-7 719 247
Renteinntekter og utbytte		-1 350 571	-1 200 000	-1 200 000	-14 490 797
Mottatte avdrag på utlån		0	0	0	-22 036 334
Renteutgifter og låneomkostn.		0	0	0	8 982 455
Avdrag på lån		0	0	0	22 036 324
Netto finansinntekter/-utgifter		-1 350 571	-1 200 000	-1 200 000	-5 508 352
Avskrivninger	5,6	24 182 958	24 000 000	0	24 995 177
Motpost avskrivninger	5,6	-24 182 958	-24 000 000	0	-24 995 177
NETTO DRIFTSRESULTAT		-13 719 054	-10 550 000	528 493	-13 227 599
Interne finansieringstransaksjoner:					
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)		0	0	0	-16 499 606
Bruk av disposisjonsfond		0	0	-528 493	-638 093
Bruk av bundne fond	8	-413 267	-400 000	0	0
Sum bruk av avsetninger		-413 267	-400 000	-528 493	-17 137 699
Avsatt til disposisjonsfond	8	3 994 316	3 900 000	0	17 717 311
Avsatt til bundne fond		0	0	0	974 565
Overført til investeringsregnskapet		7 050 000	7 050 000	0	11 673 423
Sum avsetninger		11 044 316	10 950 000	0	30 365 299
REGNSKAPSMESSIG OVER/UNDERSKUDD		-3 088 005	0	0	0

Årsregnskap Balanse

<u>Navn</u>	<u>Note</u>	<u>Regnskap</u>	<u>Regnskap</u>
		<u>01.01.2017 -</u> <u>31.12.2017</u>	<u>01.01.2016 -</u> <u>31.12.2016</u>
<u>EIENDELER:</u>			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	6	851 957 948	779 669 747
Utstyr, maskiner og transportmidler	1,6,13	17 324 665	24 505 230
Aksjer og andeler	7,13	67 602 657	67 602 657
Omløpsmidler			
		7 000	0
Kortsiktige fordringer	9	17 193 724	23 314 991
Kasse, bankinnskudd		95 627 398	68 942 140
<u>SUM EIENDELER:</u>		<u>1 049 713 392</u>	<u>964 034 765</u>
 <u>EGENKAPITAL OG GJELD:</u>			
Egenkapital			
Kapitalkonto	16	-936 885 269	-871 777 634
Uindekket i inv.regnskapet		12 000 000	17 400 000
Regnskapsmessig mindreforbruk (Udisp. overskudd)		-3 088 005	0
Disposisjonsfond	8	-17 575 247	-18 310 931
Bundne investeringsfond	8	-12 405 744	-4 905 744
Ubundne investeringsfond	8	-59 956 684	-56 820 860
Bundne driftsfond	8	-561 298	-974 565
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Annen kortsiktig gjeld	10	-31 241 145	-28 645 031
<u>SUM EGENKAPITAL OG GJELD:</u>		<u>-1 049 713 392</u>	<u>-964 034 765</u>

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet for Bergen kirkelige fellesråd er satt opp etter de samme prinsipper som gjelder for kommunesektoren, samt forskrift om økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke og God kommunal regnskapskikk (GKRS).

Det er inngått avtale med Akasia-konsernet om leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr. BKF har vurdert avtalen opp mot NRS16/GKRS8 som regulerer leieavtaler. Disse regulerer regnskapsføring for leietaker (og ikke utleier). På denne bakgrunn har BKF valgt å behandle avtalen som en ordinær leieavtale, med inntektsføring av årlig leiebeløp i driftsregnskapet.

Note 2 Tilskudd fra Bergen kommune

BKF mottar tilskudd fra Bergen kommune i tråd med Kirkelovens paragraf 15. Tilskuddet fordeler seg som følger.

Drift:	
Formål Den Norske Kirke	88 061 900
Formål Gravplass	50 543 034
Formål Kirkelig administrasjon	16 378 749
Påskefest	150 000
Sum	155 133 683

Investering:	
Formål Kirker	30 920 500
Formål Vernede kirker	16 736 400
Formål Gravplass, kapell og krematorium	20 920 500
Til kjøp av gravplassareal	7 500 000
Sum	76 077 400

Note 3 Lønn

Lønn	74 333 137
Arbeidsgiveravgift	11 287 124
Pensjonsutgifter	8 502 714
Annen godtgjørelse	1 038 468
Sum	95 161 443

Herav ytelser til ledende personer:
Kirkevergen 953 377

Note 4 Pensjonsforpliktelse

Alle ansatte er tilknyttet Bergen kommunale pensjonskasse i samsvar med tariffavtale i KA tariffområde. Arbeidsgivers andel av premie er utgiftført med kr 8 502 714 inkl. AFP og reguleringspremie. Ansatte betaler 2 % av premien.

Pensjonsforpliktelser og pensjonmidler er ikke balanseført.

Akasia-konsernet dekker pensjonsforpliktelser for ansatte som har vært ansatt i "Akasia i BKF". I 2017 er kundeforholdet ivaretatt via BKF, men alle løpende kostnader er utgiftført i Akasia-konsernet sine regnskaper. Akasia-konsernet oppretter pensjonskasse i 2018, og Akasia sin del av pensjonsforpliktelsen i BKP blir flyttet over til denne pensjonskassen.

BKF har dekket deler av sin pensjonsutgift ved bruk av premiefond (kr 1.957.246)

Før årsoppgjørsposteringer i pensjonskassens regnskap har BKF har pr 31.12.17 kr 9.290.253 innestående på premiefond, mens Akasia har kr 2.318.029.

Estimert forpliktelse/midler 31.12.17	BKF	Akasia
Brutto påløpt forpliktelse	186 895 688	178 776 919
Pensjonsmidler	176 024 254	171 587 647
Netto pensjonsforpliktelse	10 871 434	7 189 272

Medlemsstatus

Antall aktive	241	12
Antall oppsatte	438	907
Antall pensjoner	131	116

Note 5 Faste eiendommer og anlegg

Avskrivningstid	År								
Kirker	50								
Eiendom for utleie	25								
Gravplasser, kapell o.l.	50-80								
	31.12.2016	Hist.verdi inkl. oppskr.	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets nedskrivning	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2017	
Kirker	471 342 878	727 812 088	256 469 211	57 688 335			12 609 095	516 422 118	
Eiendom for utleie	7 131 658	8 097 618	965 961				335 174	6 796 484	
Gravplasser, kapell o.l.	301 195 212	347 066 556	45 871 344	32 285 247			4 741 112	328 739 346	
Sum	779 669 747	1 082 976 262	303 306 516	89 973 582	0	0	17 685 381	851 957 948	

Note 6 Inventar, utstyr, maskiner og transportmidler

Avskrivningstid	År								
Inventar	10-14								
Data utstyr	5								
Systemer/programvare	5-10								
Traktorer	10								
Gravemaskiner	10								
Biler	10								
Maskiner	10								
Verktøy og lette mask.	3								
	31.12.2016	Akkumulert ansk.kost	Akkumulert avskrivning	Årets aktivering	Årets avgang	Årets avskrivning	Verdi pr. 31.12.2017		
Inventar	3 276 207	3 834 853	558 646	226 933		252 016	3 251 124		
Data utstyr	3 204 644	6 986 789	3 782 145	1 293 126	504 916	743 068	3 249 786		
Systemer/programvare	6 254 192	17 193 274	10 939 081		873 664	2 980 374	2 400 154		
Traktorer	1 191 173	3 513 281	2 322 108			249 053	942 120		
Gravemaskiner	1 573 477	4 768 271	3 194 794			479 383	1 094 093		
Biler	8 213 381	23 474 501	15 261 120		824 467	1 624 751	5 764 163		
Maskiner	758 823	2 765 543	2 006 720			152 265	606 558		
Verktøy og lette mask.	33 333	597 082	563 748			16 667	16 667		
Sum	24 505 230	63 133 593	38 628 364	1 520 059	2 203 048	6 497 576	17 324 664		

Deler av avskrivningsbeløpet for inventar gjelder forskuddsbetalt leie i Sandviken menighetshus. Det er betalt leie frem til 30.11.2020. Årets aktivering av inventar gjelder oppgradering av kontorer i Storetveit menighet, som vil bli fratrukket husleie frem til år 2022.

Inntekten av biler solgt i 2016, ble ikke ført i 2016 regnskapet, og er inntektført i 2017 (692 000).

Note 7 Aksjer og andeler

Aksjer:

Selskap	Eierandel	Balanseført verdi
Akasia AS	100 %	67 601 657
Kirkepartner AS	0,01 %	1 000

Omløpsmiddel:

Andel Bildelingen	7 000
-------------------	-------

Note 8 Avsetninger

Spesifikasjon over fond, avsetning til og bruk av fond 2017

Type fond	IB	Årets avsetninger	Årets bruk avsetninger	UB
Disposisjonsfond	-18 310 931	-3 994 316	4 730 000	-17 575 247
Bundne driftsfond	-974 565		413 267	-561 298
Ubundne investeringsfond	-56 820 860	-24 050 890	20 915 067	-59 956 684
Bundne investeringsfons	-4 905 744	-7 500 000		-12 405 744
Sum	-81 012 101	-35 545 206	26 058 334	-90 498 973

Note 9 Kortsiktig fordring

Kortsiktig fordring består av følgende poster:

Momskompensasjonskrav	7 957 515
Kunder gravplassmyndigheten	2 651 896
Lønn og lønnsrefusjoner	364 788
Forskuddsbetalte kostnader	547 618
Kortsiktig fordring menigheter	1 420 124
Annen kortsiktig fordring	4 251 784
Sum	17 193 724

Note 10 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld består av følgende poster:

Leverandørgjeld	-15 278 804
Skyldig offentlige avgifter	-5 815 666
Feriepenger	-8 243 138
Annen kortsiktig gjeld	-1 903 536
Sum	-31 241 145

Note 11 Budsjett

Opprinnelig budsjett ble vedtatt 14.12.2016
Budsjettet er revidert 30.6, 20.12 og 30.12

Note 12 Betingede utfall

Bergen kirkelige fellesråd er saksøkt av ansatte som fram til virksomhetsoverdragelsen var ansatt i "Akasia i BKF", med påstand om brudd på inngåtte arbeidsavtaler for perioden 01.08.2014 til 31.12.2015.

Kravet utgjør 3,2 mill kroner, og BKF har lagt ned påstand om full frifinnelse.

Saken ble behandlet i Bergen Tingrett 8. og 9. januar.

Tingretten har 30 dagers frist for å avsi dom i saken, slik at resultatet vil være kjent før regnskapet fastsettes.

Note 13 Nærstående parter

Bergen kirkelige fellesråd forvalter pt, på vegne av soknene i Bergen, eierskapet i Akasia AS.

Akasia kirke og gravplass AS er et egenregiselskap som leverer tjenester til BKF.

Akasia AS eier 100 % av aksjene i Akasia kirke og gravplass AS.

Pr 31.12.2017 er det inngått følgende avtaler mellom Bergen kirkelige fellesråd og Akasia AS med datterselskap:

Akasia AS

Avtale vedrørende rettigheter og forpliktelser knyttet til BKF's pensjonsordning så langt den gjelder ansatte i Akasia, inkl. tilleggsavtale om at Akasia AS overtar alle rettighetene og forpliktelsene knyttet til pensjonsordningen.

Avtale for leie av datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr

Akasia kirke og gravplass AS

Avtale om leveranse av FM-tjenester

Løpende driftsavtaler (SLA) innen

Renhold, service, drift og vedlikehold av bygninger

Service, drift og vedlikehold av utomhusanlegg

Kapelltjenester, gravferd og kremasjon

Regnskap og lønn BKF og menighetene

Tilsyn og drift av utleiebygg

Transaksjoner i 2017

	Faktura fra Akasia konsern til BKF	Faktura fra BKF til Akasia- konsern
(inkl mva)		
Akasia kirke og gravplass AS *) og **)	120 441 634	12 965
Akasia AS ***)	644 549	9 662 608
Akasia Barnehage AS		57 627
Akasia Eiendomsforvaltning AS	2 970	1 064
Akasia Regnskap AS	43 125	
	121 132 278	9 734 264
*) Herav faste driftsavtaler	63 588 926	
***) Herav ført i investeringsregnskapet	46 290 251	
*) Herav leie datautstyr, biler, maskiner og annet utstyr	3 500 000	

Note 14: Revisjon

Det er i 2017 betalt 544 604 for revisjonstjenester.

169 604 av dette gjelder bistand/rådgivning.

Note 15: Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Omløpsmidler 31.12	112 828 123	92 257 131
Kortsiktig gjeld 31.12	-31 241 145	-28 645 031
Arbeidskapital 31.12	81 586 978	63 612 100
Arbeidskapital 01.01	63 612 100	36 936 890
Endring AK i balansen (A)	17 974 878	26 675 210
<i>Anskaffelse av midler</i>		
Inntekter driftsdel	233 172 140	221 289 257
Inntekter investering	1 142 780	71 563
Innbetalinger ved eksterne transaksjoner	95 957 256	495 988 320
Sum anskaffelse av midler (B)	330 272 175	717 349 140
<i>Anvendelse av midler</i>		
Utgifter driftsdel	220 803 657	213 570 010
Utgifter investering	91 493 641	70 656 104
Utbetalinger ved eksterne transaksjoner	0	406 447 819
Sum anvendelse av midler (C)	312 297 298	690 673 933
Endring arbeidskapital (B-C)	17 974 878	26 675 207

Note 16
KAPITALKONTO 2017

DEBET		KREDIT	
		IB, kap.kto: Overskudd i kapital	871 777 634
11 Salg av fast eiendom		10 Aktivering av fast eiendom	89 973 582
13 Avskrivning/nedskrivning fast eiendom	17 685 381	12 Oppskrevet fast eiendom	
15 Salg av aksjer og andeler		14 Kjøp av aksjer og andeler	
17 Nedskrevet aksjer og andeler		16 Oppskrevet aksjer og andeler	
19 Avdrag på utlån		18 Utlån	
21 Nedskrevet utlån		20 Oppskrevet utlån	
23 Salg biler, mask., inv., utst.	824 467	22 Kjøp av biler, maskiner, inv., utstyr	1 520 059
25 Avskrivning av biler, mask., inv., utst.	7 876 158	24 Oppskrevet biler, maskiner, inv., utst.	
27 Oppskrevet / overtatt ekst. lån		26 Nedskrevet / overført ekst. lån	
29 Bruk av lånemidler		28 Avdrag ekst. lån	
31 Urealisert kurstap i år		30 Tilb.ført ureal.kurstap forr. år	
33 Tilbakeført urealisert kursg. forr. år		32 Tilbakeført lån av lånefondet	
UB, kap.kto: Overskudd i kapital	936 885 269		
SUM DEBET	963 271 275	SUM KREDIT	963 271 275

* se note 5 og 6

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Svar på høring på Bergen kommunes gravferdsplan. Verdig gravferd for alle.

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
08/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Inghild Hareide Hansen
Saksbeh.: Inghild Hareide Hansen

Arkiv: KA - 559.0

Arkivsaknr: 18/14

Bakgrunn:

Bergen kirkelige fellesråd (BKF) og Gravplassutvalget vil takke byråden for at det blir lagt frem en gravferdsplan for Bergen kommune. Dette er viktige tjenester for innbyggerne; gravplasser, kapell og krematorium er viktige for byen som steder for ro og ettertanke, verdifullt grøntareal og viktige kulturminner. Hovedprioriteringen er å tilrettelegge graver der folk bor og yte gravferdstjenester som møter den enkeltes behov. Innbyggerne vil nå lettere kunne orientere seg i fellestrådets og kommunenes prioriteringer.

Måten et samfunn håndterer de døde, deres ettermæle og etterlatte på, sier mye om dets verdier og kvaliteter. Gravplassforvaltningen er en av de viktigste målestokkene for hvor høyt et samfunn setter menneskeverdet. Vårt samfunn tar ansvar for individet gjennom en rekke faser av livet vårt, fra begynnelse til slutt. Gravferden og gravens fredningstid er et signal til hele samfunnet om vårt felles menneskeverd, våre idealer og vår felles søken mot en bedre fremtid.

Dette stiller høye krav til gravplassforvaltningens tjenesteutøvelse i alle ledd. Det må alltid tilstrebes forbedring med sikte på den best tenkelige kvalitet og praksis. Gravplassene skal gjenspeile det samfunnet vi ønsker å være. De skal vise respekt for liv som er levd. Gravplassene skal være inkluderende, et sted der vi samles på like fot. De skal være et sted der du skal kunne sørge og føle at samfunnet deler din sorg med deg, være fysiske rom for stillhet og refleksjon.

Gravplassene skal være et parkmessig naturmiljø av høy kvalitet I det som for mange er den mørkeste stunden i deres liv, skal de måtte slippe å forholde seg til dårlig standard og dårlig skjøtsel. Gravplassene skal være godt tilrettelagt og godt skjøttet. Feil, mangler og forfall skal ikke forekomme, og hvis feil oppstår skal de utbedres uten unødig opphold.

Dette er ikke den standard vi har per i dag, og det vil heller ikke være lett å nå denne standarden innenfor de ressursmessige rammene som er tilgjengelige. Det vil imidlertid være et konkret mål ved denne planen at vi innenfor planperioden skal nå målet om den ønskede standarden.

Til selve planen:

4. Status for gravferd i Bergen:

Bergen har en god gravferdstjeneste med et stort mangfold, og der folks forventninger til service og kvalitet i alle ledd er berettiget høye.

4.5 Bårerom, hvem skal ha ansvar for å følge opp gjennomgangen? BKF tar ansvar for egne bårerom.

4.8 Første kremasjon i Norge skjedde 25.03.1907 i Bergen, ikke i 1909.

Bergen kirkelige fellesråd (BKF) stiller seg bak planens mål og tiltak:

Vi trekker frem de grunnleggende verdier i de overordnede politiske rammene i punkt 5.1.

«Gravferd i Bergen kommune skal oppfylle følgende grunnleggende verdier:

1. En nøytral gravforvaltning som åpner for de variasjoner og livssyn brukerne ønsker.
2. Miljøvennlige løsninger.
3. Tilgjengelighet og nærhet for brukerne, med mulighet for annen hensynsfull bruk av gravplassene.»

BKF ønsker å ha rollen som gravferdsmyndighet i Bergen, og vi vil være vårt ansvar bevisst ved å fortsette den positive utviklingen og dialogen vi har i dag. Gravpassforvaltningen er allerede per i dag skilt ut som eget økonomisk område i BKF Jf. Punkt 5.2.

De forskjellige tros- og livssynssamfunnene i Bergen er gode samarbeidspartnere og vi ønsker å utvikle dette, til det beste for alle. Jf. Punkt 5.3.

Punkt 5.4 Nye former for gravferd. Lovverket gir allerede i dag flere muligheter. Navnete minnelunder, med gravfelt med minnesmerke for navn, er det nyeste tilbudet. Det er svært godt tatt imot, og det er ønskelig å utvikle tilbudet på alle gravplasser i Bergen. Dette er prioritert ut fra at det er et godt tilbud til brukerne, og fordi det er arealbesparende. Vi vil også arbeide for å få gjeninnført kolumbarier, nye regler om askespredning på egnede områder på gravplassene, eventuelt med mulighet for navneskilt og øvrig tilrettelegging der naturgravplasser er et eksempel.

Vi har i dag gode livssynsnøytrale seremonirom, men vi støtter behovet for et større livssynsnøytralt seremonirom med flere bruksområder. Jf. Punkt 5.5.

BKF vil ta samfunnsansvar og støtter også tiltakene i punkt 5.6. regionalt samarbeid.

Miljø- og andre samfunnshensyn, Jf. punkt 5.7. Fossilfri kremasjonsprosess forutsetter at teknologien for kremasjonsovner er kommet langt i 2030. BKF vil påvirke utviklingen om mulig. Det fremgår av planen at virksomheten allerede er innrettet ut fra en miljøtankegang, men vi vil stadig evaluere virksomheten og all utvikling skal ha miljøperspektiv. Vi forslår at det konkrete tiltaket «bioklipp» går ut, da det er under vurdering. Vi vil minst følge Bergen kommunes praksis og jobber med kontinuerlig forbedring. Viktig tiltak her er at det søkes om midler til forskningsprosjekt «Egnet jord til kistegraver».

Universell utforming inngår i dag i vurderingene og vil bli videreført, og i tillegg til kontraster vil vi påpeke at det skal legges inn lys i gangareal ved rehabilitering og nyanlegg. Særlig i hovedferdselsårene på gravplassene. Jf. punkt 5.8

Informasjon til befolkningen og de pårørende er satsningsområder per i dag. BKF ønsker å videreutvikle dette, da det har svært stor betydning for hvordan tjenestene oppleves og gir en trygghet for innbyggerne. Jf. Punkt 5.9.

Gravplassene skal være verdige og særlig egnet til ro og ettertanke. Type atferd og grad av ferdsel på gravplassene er viktige for å oppnå rolige soner for de som ferdes her. Regulering av kjøreadkomst er viktig tiltak. Jf. Punkt 5.10.

Det skal utarbeides en veileder for å gjøre det mulig å gjennomføre mest mulig av gravferden selv. BKF bidrar gjerne i dette arbeidet. Jf. Punkt 5.11.

Vi vil styrke samarbeidet med kommunen om gravferder som er overlatt til kommunen. Gode rutiner er nødvendig for ikke å påføre de pårørende ekstra belastning. Jf. Punkt 5.12.

Avgiftspraksis foreslås videreført som i dag, med unntak av at det foreslås at det kan bli gratis å bruke graven som familien allerede har. Tiltaket er beregnet til en kostnad på 3,7 millioner pr år og kan ikke gjennomføres uten ekstra bevilgninger. Jf. Punkt 5.13. BKF er enig i forslaget.

Punkt 5.14, beskriver behov for økte investeringer. Ved siden av navnet minnelund, miljøtiltak og nye former for graver er det viktigste for byens innbyggerne å få graver der de ønsker det, den gravleggingsform som ønskes og at gravplassene og kapellene er gode og sikre miljø å ferdes i.

Det er ønskelig at gravplassene har høy kvalitet på detaljutformingen, landskapsarkitekturen og de kunstneriske elementene som inngår i anleggene. Det er viktig at vårt fysiske miljø blir beriket, og derfor er kunst tatt med i planen. Det er også viktig å fremme behovet for en bevaringsplan for gravplassene i Bergen. Jf. Punkt 5.15.

BKF støtter arbeidet med beredskapsplan for dødsfall. Jfr. 5.16.

Tabellen på siste side: Vi foreslår at det benevnes kunstprogram i stedet for design og program.

Konklusjon:

Å kunne tilby grav der folk bor, anlegge navnete minnelunder og åpne for nye gravleggingsformer er prioriterte oppgaver.

Gravplassforvaltningen i Bergen skal være bærekraftig, tilbudet av tjenester må styrkes med hensyn til brukernes behov og vårt fysiske miljø.

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar høringsuttalelsen på Bergen kommunes Gravferdsplan – Verdig gravferd for alle.

KIRKEVERGEN I BERGEN 05.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Inghild Hareide Hansen
gravplassjef

Vedlegg:

Dok.dato **Tittel**

17.01.2018 Bergen kirkelige fellesråd - Høring om gravferdsplan for Bergen 2018 til 2028

17.01.2018 Gravferdsplan for Bergen - utkast

høringsmottakere

Vår referanse: 2017/09900-6
Saksbehandler: William Robert Hazell
Dato: 17. januar 2018

Høring om ny gravferdsplan for Bergen 2018 til 2028

Alle kan gi innspill til innhold og mål for en plan om gravferd i Bergen.

Utkastet til gravferdsplan handler om behovene til ulike livssyn og behovene til de uten livssyn. Utkastet tar blant annet opp begravelser, kremasjon og hvordan gravplassene skal være.

Du kan hente utkastet til plan på nettsidene til Bergen kommune www.Bergen.kommune.no, og deretter bruke søkeordet «gravferdsplan» i søkefeltet. Har du behov for å kontakte noen om det kan du sende en epost til William.Hazell@Bergen.kommune.no.

Innspill sendes til kommunen på epost klima.kultur.naring@bergen.kommune.no, og merk eposten med «gravferdsplan 2017/09900».

Frist for å sende inn innspill er 1. mars 2018.

Hva slags plan dette er

Gravferdsplanen er Bergen kommunes plan for hvordan den offentlige delen av gravferdstjenestene skal utvikles i 10 år fremover. Den økonomiske delen vil tas opp i bystyrets årlige budsjett.

Planen skal sikre at gravferd i Bergen oppfyller lovkrav og til at de offentlige tjenestene har høy kvalitet, er økonomisk effektive og oppfyller behovene til bergenserne. Deler av gravferd er et privat ansvar, planen bygger på et skille mellom offentlige og private roller og viser samspillet.

Planen presenterer gravferdsforvaltningens roller og utfordringer (kapittel 3), status for gravferd i Bergen (kapittel 4) og forslag til mål og tiltak (kapittel 5). Det blir blant annet foreslått økt variasjon innen gravferd som følge av flere livssyn og den enkeltes egne ønsker, behov for livssynsnøytrale tjenester, følger av klimaendringer og økte tjenester fordi antall brukere ventes å øke fremover.

Med hilsen
BKKN stab

William Hazell - leder
William Hazell - saksbehandler

Dokumentet er godkjent elektronisk.

BERGEN
KOMMUNE

BKKN stab

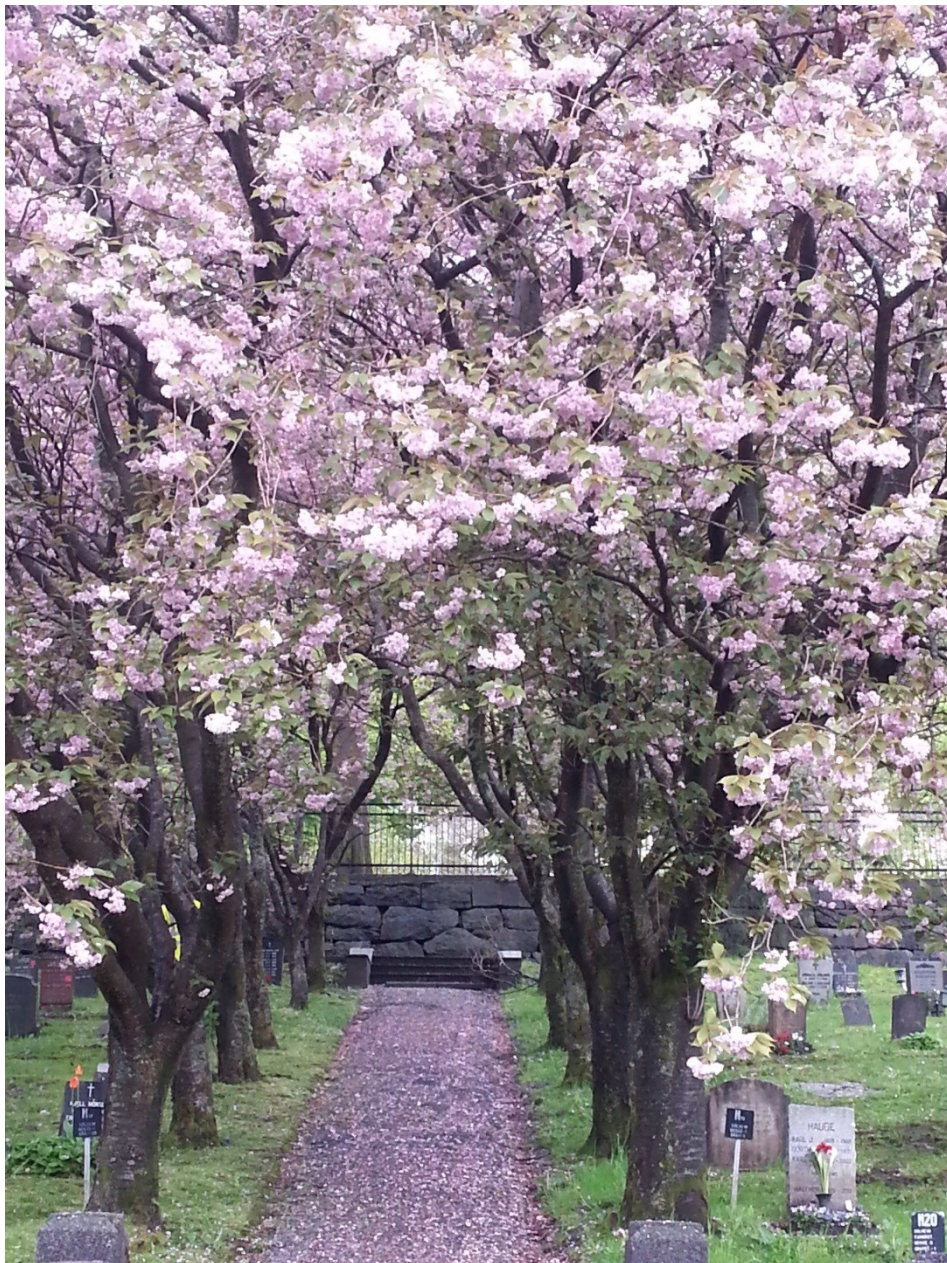
Notat

Vår referanse: 2017/09900-1

Saksbehandler: William Robert Hazell

Dato: 20. november 2017

VERDIG GRAVFERD FOR ALLE – Høringsversjon Gravferdsplan for Bergen kommune 2018 TIL 2028

000108

Innhold

1. BYRÅDENS FORORD.....	4
2. PLANENS STATUS OG PROSESS	5
3. GRAVFERDSFORVALTNING OG ROLLER.....	6
3.1. Noen begreper	6
3.1. Lover og forskrifter.....	6
3.2. Myndighet og ansvar etter lov og forskrift	6
3.3. Livssynsnøytralitet.....	7
3.4. Andre samfunnshensyn.....	7
3.5. De pårørendes roller og behov	8
3.6. Varslet endringer i nasjonal politikk.....	8
4. STATUS FOR GRAVFERD I BERGEN	9
4.1. Brukerundersøkelser	9
4.1. Kostnader og finansiering.....	9
4.2. Historikk og prognoser	10
4.3. Gravplassforvaltningen	10
4.4. Møtepunkt med tros- og livssynssamfunn.....	11
4.5. Bårerom.....	11
4.6. Seremonirom.....	12
4.7. Offentlige seremonirom	12
4.8. Krematoriet	12
4.9. Typer av graver.....	13
4.10. Valgfri gravplass	13
4.11. Dagens gravplasser.....	13
4.12. Historiske gravplasser og gravminner	14
4.13. Gjennomførte investeringer i gravplasser.....	15
4.14. Kapasitet på gravplassene i Bergen.....	15
4.15. Behovet for nytt gravplassareal	16
4.16. Kremasjon og urnegrav	17
4.17. Kistegravlegging	18
4.18. Andre seremonier og arrangementer	19
4.19. Tilrettelagte gravfelt og nye gravskikker	19
4.20. Standard på drift og vedlikehold	19
4.21. Gravminnenes utforming	20
4.22. Form og estetikk.....	20

4.23.	Beredskapsplan ved økt dødsfall.....	21
5.	MÅL OG TILTAK.....	22
5.1.	Overordnede politiske rammer.....	22
5.2.	Forholdet til Den Norske kirke og Bergen kirkelige fellesråd.....	22
5.3.	Forholdet til andre tros- og livssynssamfunn.....	22
5.4.	Nye former for gravferd.....	22
5.5.	Livssynsnøytrale seremonirom.....	22
5.6.	Regionalt samarbeid.....	22
5.7.	Miljø- og andre samfunnshensyn.....	23
5.8.	Universell utforming.....	23
5.9.	Informasjon til befolkningen og til pårørende.....	23
5.10.	Adferd og ferdsel på gravplassene.....	23
5.11.	Rimelige alternativer.....	24
5.12.	Gravferd i kommunal regi.....	24
5.13.	Avgift.....	24
5.14.	Investeringer.....	24
5.15.	Estetiske rammer og kunst.....	25
5.16.	Beredskapsplan ved økt dødsfall.....	25
6.	KOSTNADER.....	26

1. BYRÅDENS FORORD

Gravferd berører oss alle. Det er sårbart å være pårørende. Hva som er «rett» oppleves som viktig, og er både en ramme for og en del av sorgarbeidet. Livssituasjonen er ikke preget av overskudd, og offentlig tilrettelegging må ta utgangspunkt i det.

Gravferd er et samspill mellom avdødes ønsker, de pårørendes bidrag, private leverandører og offentlige aktører. Et samspill som skal være sømløst i en tung tid. Bergen kommune og gravferdsforvaltningen har her et lovbestemt felles ansvar for å tilrettelegge for at innbyggerne opplever en verdig og god tjeneste.

Forventningene til gravferd er blitt mer sammensatt som følge av økende livssynsmangfold. Alle livssyn har sine riter, og uavhengig av hva man tror på, skal man oppleve gode rammer omkring gravleggingen eller kremasjonen. Det samme gjelder det økende antallet som ikke bekjenner seg til et livssyn. Uavhengig av tros- og livssyn er det dessuten mange som vil skape sine egne ritualer, eller som vil ha andre former for gravferd enn det tradisjonelle. Bergen kommune vil legge til rette for at flest mulig skal få gravferden de ønsker.

Gravferdspolitikk berører også andre politikkområder, blant annet klima, økologi og sikkerhet, og det estetiske ved store grøntanlegg midt i urbane strøk. Enkelte av våre anlegg har også antikvariske verdier. Alt dette er hensyn som er omfattet av denne planen.

Med denne planen vil Bergen kommune legge til rette for trygge og verdige gravferder i tråd med behovene i en moderne by. Det legges til rette for økt mangfold i gravferdsform i tråd med den enkeltes ønsker, samtidig som de offentlige roller tydeliggjøres.

Julie Andersland
Byråd for klima, kultur og næring
Bergen kommune

2. PLANENS STATUS OG PROSESS

Denne planen er en sektorplan som skal vedtas av Bergen bystyre.

Bergen bystyre vedtar tilskudd til gravferd og nivået for avgifter ved gravferd som en del av bybudsjettet årlig. Knyttet til det årlige budsjettvedtaket vil det være årsmål som kommer i tillegg til denne planen. Planen viser økonomien i ulike typer behov. Planen i seg selv utløser ikke bevilgninger, men er grunnlag for årlig vurdering i Bergen kommunes budsjettarbeid.

Planen skal sikre at gravferd i Bergen oppfyller lovkrav og legger til rette for at tjenestene som følger av offentlig ansvar har høy kvalitet, er økonomisk effektive og oppfyller behovene til et samfunn med økende livsynsmangfold.

Mange oppgaver innen gravferd er et privat ansvar, planen bygger på et tydelig skille mellom offentlige og private roller og tydeliggjør samspillet mellom disse.

Planen er utarbeidet av byrådsavdeling av klima, kultur og næring i samarbeid med gravplassforvaltningen i Bergen kirkelig fellesråd.

I arbeidet med planen har det vært dialog og møter med Gravferdsmyndigheten i Bergen, Gravferdsutvalget for Bergen, Bergen kirkelig fellesråd og Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn. Tros- og livssynssamfunnene i Bergen ble invitert til et åpent drøftingsmøte, og her møtte Den Norske kirke, Bergen Hindu Sabha, Den katolske kirke - St. Paul menighet, Silence Gravminner, Gjertrudvennene, Åndelig Råd for Bahá'íer i Bergen og Waaqeffannaa Oromo Religion.

3. GRAVFERDSFORVALTNING OG ROLLER

Rettslig er gravferd summen av handlingene fra dødsfallet frem til kisten eller askeurnen er gravlagt. Gravferd blir også brukt i snevrere forstand om selve gravferdsseremonien.

Gravferdsloven krever at kremasjon eller gravlegging finner sted innen 10 virkedager etter dødsfall. Bak dette ligger hensynet til de pårørende om en avslutning, hensynet til verdighet og til forsvarlig oppbevaring av den døde. Dette forutsetter god kapasitet på tjenester.

Når en person dør er det aldri privat. Offentlige institusjoner og andre har roller, alt etter hvor og hvordan døden inntreffer. Det meste av tjenestene, og mye papirarbeid mot det offentlige, utføres av begravelserbyrå eller det offentlige mens de pårørende er i sorg.

3.1. Noen begreper

Gravplassforvaltningen er et forvaltningsorgan med kompetanse etter gravferdsloven, med ansvar for gravplasser, kapell og krematorium. Gravplassforvaltningen har ikke ansvar for stell av den døde, kiste, transport og seremoni.

Andre definisjoner fra vedtekter for gravplassene i Bergen § 2:

- Fri grav: Tildelt grav til kommunens innbyggere som rådes over uten avgift.
- Festegrav: Grav hvor det er inngått avtale om bruk mot betaling av avgift.
- Festegravsted (dobbelgrav): To enkle kistegraver som er festet sammen (9m²).
- Familiegravsted: Areal over 9m² som er festet. Festeavgift per kvadratmeter.
- Urnegrav: Grav til askeurne, med plass til fire urner.
- Kistegrav: Grav som er stor nok for kister.
- Fredningstid: Tidsrom fra siste gravlegging til graven kan gjenbrukes.
- Festetid: Den tid det inngås avtale om leie av en grav mot betaling av festeavgift.
- Fester: Den som står som part i festeavtale.
- Minnelund: Avsatt område på gravplassen for anonym gravlegging av urner.
- Navnet minnelund: Minnelund med navn på gravlagte på felles minnesmerke.

3.1. Lover og forskrifter

Vanlige privat- og offentligrettslige regler gjelder, bl.a. forvaltningsloven og offentleglova. De viktige lover og forskrifter er:

- Gravferdsloven <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-32>
- Kirkeloven <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-31>
- Vedtekter vedtatt av Bergen kirkelig fellestråd
<https://lovdata.no/dokument/OV/forskrift/2015-06-13-735>
- Politivedtekter i Bergen (ferdsel på gravplasser § 21)
<https://lovdata.no/dokument/PV/forskrift/1999-10-26-1110>

3.2. Myndighet og ansvar etter lov og forskrift

Kommunene i Norge har ansvar for utgifter til anlegg og drift av gravplasser (gravferdsloven § 3). Kommunen skal gi tilslutning til anlegg, utvidelse, nedleggelse eller vesentlig endring av gravplass (§ 4). Avgifter for kapell, kremasjon og feste fastsettes av kommunen (§ 21). Kommunen skal sørge for at det er nok regulert areal til gravplass. Loven krever gravreserver for 3 % av befolkningen. Kommunen ved helsefaglig myndighet skal kunne uttale seg om plan for gravplassen før vedtak fattes (gravferdsforskriften § 2).

Gravplassmyndigheten er livssynsnøytral og har ansvar for gravferdsforvaltningen. Gravferdsloven § 3 bestemmer at «Kirkelig fellesråd har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra fellesrådet.». Tilsvarende står i kirkelovens § 14.

Bispedømmerådet godkjenner gravplassplan (gravferdslovens § 3), gir tillatelse til anlegg, utvidelse, nedleggelse eller annen vesentlig endring av gravplass, (§ 4), og godkjenner vedtekter etter § 21, og om anlegg er ferdig til bruk (forskriften § 6). Bispedømmerådet er klageinstans for enkeltvedtak fra fellesrådet (forskriften § 24).

Fylkesmannen har ansvar for saker om askespredning og private gravsteder (lovens § 20). Departementet gir tillatelse til anlegg eller vesentlig endring av krematorium (§ 4), og har tilsyn til utenlandske krigsgravene etter forskrift og internasjonale konvensjoner.

NAV har ansvar for transport av avdøde og det finnes en forskrift om transport, håndtering og emballering av lik samt gravferd fra 1998 og NS-EN 15017 Gravferdstjenester.

Det er ikke regulert hvem som har ansvar for bårerom.

Gravferdslovens § 9 bestemmer at hvis det er uenighet om hvem som skal sørge for gravferd eller være ansvarlig for graven legges spørsmålet frem for kommunen. Hvis ingen sørger for gravferd skal bopelkommunen, eller kommunen der dødsfallet fant sted, besørge gravferd.

Ansvarlig for å holde graven i forskriftsmessig stand er eier av gravminnet. Dette vil som oftest være private som er i slekt med avdøde, men kan være juridiske personer.

3.3. Livssynsnøytralitet

Tradisjonen i Norge er at gravplasser og kapeller brukes av alle. Gravplassforvaltningen er livssynsnøytral, og gravplassene har et livssynsnøytralt uttrykk. Det er opp til den enkelte å bringe et livssyn, og tilhørende symboler, inn i seremonier og i utforming av grav, innen et generelt regelverk. Mangfoldet er økende. Kapellene på Møllendal er utsmykket med smijerns-kors fra det gamle likhuset på stedet. Etter 2010 dekkes korsene når det ikke skal brukes. Musikkjentesten er livssynsnøytral.

3.4. Andre samfunnshensyn

Gravplassforvaltningen skal møte mennesker med respekt og verdighet. Saksbehandling og tjenester skal holde forsvarlig nivå og utøvelsen skal kunne etterprøves forvaltningsrettlig.

Rundt gravferden skal det være ro og ettertanke. Rammen omfatter bære- og seremonirom, krematorium og gravplasser med grøntareal og bygg, benker, veier og avfallsbehandling. God design, kunst, kulturminner og landskapsarkitektur er viktige rammer.

Gravplassene er arbeidsplasser og publikumsrom, der helse og sikkerhet vektlegges. Bl.a. er gravminner så tunge at de er en risiko om de velter. Løse minnegjenstander, som vaser, rullestein og utstyr, kan være en sikkerhetsrisiko i slåmaskiner. Humant materiale kan innebære en helserisiko. Gravplassene må oppfylle klima, driftstekniske og økonomiske krav.

3.5. De pårørendes roller og behov

De nærmeste etterlatte har rett til å gravlegge den døde. Unntaksvis er ansvaret kommunalt.

Gravferdsloven § 9. 1 åpner for at en kan bestemme hvem som skal sørge for gravferden mens en lever. Det må gjøres skriftlig og underskrives. Det finnes ikke et register for dette, så man bør underrette den ansvarlige eller å ta det med i testamentet. En SSB undersøkelse fra 2013 viste at 54 % sa at andre skulle bestemme over gravferden, 37 % ville gjøre det selv og 9 % visste ikke.

Det er viktig for sorgarbeidet at pårørende deltar i det praktiske. De fleste er med på å velge tjenester og innhold i seremoni, bl.a. minneord, kistebæring og blomster. Avdøde stelles av pårørende, institusjon eller begravelsesbyrå. Oppbevaring skjer vanligvis på bårerom.

De pårørende har behov for å få god, tilgjengelig og rettidig informasjon om tjenester, regler og priser, og må kunne nå forvaltningen med utdypende spørsmål. De pårørende skal kunne ta på seg det aller meste av gravferden selv, om de ønsker det.

Når Gravplassforvaltningen mottar krav starter prosessen mot gravlegging eller kremasjon. Gravplassforvaltningen gjør vedtak om hvilken grav som skal brukes, graver graven, tar imot kisten ved inngangen til gravplassen eller tar urnen til graven, ser til at gravlegging skjer og lukker graven. Etter at jorden har satt seg blir graven jevnet og tilsådd.

Når ansvarlig for graven, eller fester, søker om oppsetting av gravminne eller navneendring, gjøres vedtak om det av gravplassforvaltningen. Gravminnet står på gravplassen i 20 år eller mer, og eier av gravminnet har ansvar for å holde graven i hevd. Ved ny gravlegging i graven eller endringer i ansvarsforholdet på graven, gjøres saksbehandling opp mot gravregisteret.

3.6. Varslet endringer i nasjonal politikk

NOU 2014: 2 Lik og likskap foreslår endringer av gravferdsloven, bl.a. reduksjoner i avgiftene og ulike liberaliseringer på gravpraksis.

I høringsutkast til ny trosamfunnslov høsten 2017 er det foreslått at bispedømmenes roller når det gjelder gravferd overføres til fylkesmennene og at det åpnes for at kommunene kan overta gravferdsforvaltningen. Reduksjoner i avgifter fra NOU 2014 er lagt til side.

4. STATUS FOR GRAVFERD I BERGEN

Bergen har en god gravferdstjeneste, hvor mangfoldet og forventninger øker.

4.1. Brukerundersøkelser

Våren 2017 ble en e-post med spørsmål sendt til 192 personer som var ansvarlig for en gravferd i 2.halvår 2016. 33 % svarte. Slike undersøkelser skal gjøres jevnlig og utføres seks måneder etter dødsfall for at pårørende skal ha fått sorgen noe på avstand. Generelt gis det gode tilbakemeldinger. Nedenfor er svarene fra 2017 med svar fra 2016 i parentes:

- 84% (84%) er fornøyd med informasjon om ansvar for gravferden
- 65% (55%) er fornøyd med informasjon om ansvar for en grav
- 82% (81%) opplevde saksbehandlingen som bra/veldig bra
- 95% (94%) opplevde at kapellet fremsto tilfredsstillende
- 75% (97%) opplevde uteområdet som tilfredsstillende
- 93% (84%) opplevde betjeningen ved gravferden som bra/veldig bra

4.1. Kostnader og finansiering

NAVs gravferdsstønad er behovsprøvd ut fra avdødes formue og inntekt, og er i 2017 maks kr 22 723. De fleste større begravelserbyrå opplyser på sine prislistene at det kan gjennomføres en enkel og verdig seremoni innen en totalsum på ca. kr 20 000. Hvis ingen sørger for gravferd, har kommunen ansvar for kostnadene, men kan kreve dekning av boet eller NAVs gravferdsstønad. Båretransport dekkes av NAV, med en egenandel.

Seremonileder og -lokaler er det ofte tros- og livssynssamfunnene som tar seg av. Det er det enkelte samfunn som velger om, og hvor mye, de tar betalt. Alle kan leie kapellene til gravferdsforvaltningen. Leie dekker bare deler av utgiftene til drift, kapellvert og musiker. Solist, sangblad og blomster arrangeres og betales av de pårørende.

Utgifter gravplasser i Bergen i mill. kr.	2001	2011	2016
Tilskudd til drift fra Bergen kommune	18,4	23,7	35,1
Sum driftsutgifter	31,3	57,7	58,7
Tilskudd investeringer Bergen kommune		19,6	20,9
Sum investeringsutgifter	10,3	40,8	28,1
Totalt tilskudd Bergen kommune	18,4	43,3	56,1
Sum utgifter	41,6	98,5	86,8

Avgifter i Bergen	1996	2001	2006	2011	2016	2017
Avgift for bruk av kapell	515	750	895	950	1200	1300
Festeavgift for kistegraver	54	70	89	235	552	599
Reservert kistegrav	2500		3220	5100	11040	11980
Festeavgift for urnegraver	54	70	89	235	387	466
Avgift utenbys kremasjoner	1735	4000	3830	4250	4250	4250

Avgifter 2017 i Storbyene	Oslo	Bergen	Stavanger	Trondheim
Bruk av kapell innenbys/ utenbys		1300/2600	0/2500	0/4904
Festeavgift per år kistegrav	350	599	160	268

Avgift reservert kistegrav	7000	11980	1600/3200	5360
Festeavgift per år urnegrav	635	466	160	172
Avgift utenbys kremasjon	5300	4250	5300	5758

2016	Brukerbetaling per innb.	Utgifter til gravplass per innb.
Oslo	106	213
Stavanger	62	203
Bergen	45	191
Trondheim	73	221

Bergen har noe høyere avgifter enn de andre storbyer, som er et resultat av et arbeid i 2011 med å speile de reelle kostnader. De øvrige storbyer har imidlertid høyere total brukerbetaling per innbygger, det kan reflektere flere avgifter og enkelt kostnader som belastes brukerne. Bergen har lavere kommunale utgifter til gravferd per innbygger enn de andre storbyer over.

4.2. Historikk og prognoser

Noen tros- og livssynssamfunn har føringer for kistebegravelse eller kremasjon.

Historikk	1996	2006	2011	2016
Antall dødsfall i Bergen (SSB)	2098	2014	2092	1998
Gravlagte kister	754	1033	649	526
Gravlagte urner	1341	968	1375	1376
Totalt antall tildelte graver:	2095	2001	2024	1902
Ny kistegrav	657	664	570	454
Gjenbruksandel kister	11 %	36 %	12 %	14 %
Nye urnegraver	584	449	548	574
Gjenbruksandel urner	54 %	53 %	60 %	58 %
Gravlagt anonym minnelund	23	30	38	48
Gravlagt navnet minnelund			Nytt tilbud	15
Urne utlevert for askespredning		8	14	54
Kremasjonsandel	74 %	70 %	67 %	72 %
Nedsatte utenbys urner		64	81	83
Gravlagte utenbys kister		17	28	31
Seremonier i kapellene		904	788	666
Gravferd overlatt til kommunen			3	9

Dødsfallprognosen viser en forventet økning, i tillegg er moderne graver mer plasskrevende:

Prognose dødsfall i Bergen	2016	2020	2025	2030
Dødsfall	2019	2017	2082	2186

4.3. Gravplassforvaltningen

I Bergen var gravplassforvaltningen en del av kommunen frem til ny gravferdslov trådte i kraft 1.1.1997. Normalordningen i dag er at kirkelig fellesråd har gravplassforvaltningen.

Gravplassforvaltningen består av gravplassjef, og en stab på åtte personer. De har publikumskontakt, bestillinger på kapell, krematorium og grav, gravarkiv, kremasjonsregister, saksbehandling, innkreving av avgifter og tilsyn med gravplassene. Fra

2016 er det Akasia AS som utfører de fleste tjenestene på gravplassene etter oppdrag fra fellesrådet.

Bergen kirkelig fellesråds verdi- og måldokument for gravplassforvaltningen sier at BKF vil:

- Gi bergenserne en verdig, tjenlig og fremtidsrettet gravplassforvaltning. Dette er vårt fremste mål og søkes nådd gjennom informasjon og veiledning til brukerne, tjenestene som leveres på gravplassene og standarden på gravplasser og kapell.
- Legge til rette for en fremtidsrettet forvaltning med grunnlag i vår etablerte kompetanse. Gjennom dialog med samarbeidspartnere vil vi legge til rette for et tjenestetilbud som skal speile livssynsmangfoldet i Bergen.
- Vil anlegge gravplasser der folk bor, ved viktige knutepunkt og i tilknytning til transportlinjene i byen, i tråd med kommunens planer og strategi for kollektivtrafikk og boligutbygging.
- At våre brukere velger selv gravferdsform og hvilken gravplass de ønsker å få tildelt grav, og dette er vår hovedprioritering.
- At gravplassene i Bergen skal være vakre og speile den viktige funksjon som anleggene har for brukerne og bymiljøet.
- At kapellene, krematoriet og bårerommene skal bidra til en verdig ramme rundt gravferden.

I 2005 ble det etablert elektronisk bestillingssystem for gravferder, kremasjonsregister og gravarkiv. 90 000 graver er ført inn per 2017, med løsningen skal være ferdig innen 2022. Saksbehandling er forbedret, publikum har fått lengre åpningstider og bedre nettsider, det er regelmessige utsendelser til eiere av graver og månedlig fakturering av festeavgifter. Graver slettes nå rutinemessig når ingen ønsker å beholde dem.

4.4. Møtepunkt med tros- og livssynsamfunn

Det inviteres til et årlig felles møte med tros- og livssynsamfunn, med varierende oppmøte. Det er også faste møtepunkter med Samarbeidsrådet for tros- og livssyn Bergen.

Det er etablert et gravplassutvalg i tråd med NOU 2014:2. Tre medlemmer er valgt av og blant fellesrådets medlemmer, herunder kommunens representant, og to fra tros- og livssynsamfunn virksomme i Bergen. Bergen Moské og Human-Etisk Forbund har de faste plassene i innværende periode, og Den katolske kirke møter som første vara. Utvalget skal befare alle gravplasser, kapell og krematorium og være forberedende utvalg for fellesrådet.

Mange trossamfunn dekker flere kommuner, og regionalt samarbeid om graver ønskes.

4.5. Bårerom

Det er ikke regler om hvem som har ansvar for bårerom.

Bårerommet ved Møllendal er fra 2010 og har 57 plasser med kjøøl samt 8 med frys. Ved Solheim er det 18 og ved Øvsttun 27 plasser med kjøøl. Bårerommene brukes til krematoriet og til oppbevaring før og etter seremoni. De 36 kommunale sykehjemmene har vel 60 bårerom. Det er også bårerom ved sykehus og begravellesbyråer. Det er behov for en vurdering av kapasitet og sikkerhetshensyn knyttet til bårerom.

Noen trossamfunn har vaskeseremoni som en del av gravferden. Bare Haukeland og Haraldsplass sykehus har lagt til rette for dette. Det er ventet at behovet vil øke.

4.6. Seremonirom

Det vanligste er å holde seremonien i egne eller leide lokaler som kirker, moskéer, Rikets sal, Grieghallen, o.l. Dekning av investering og drift av bygninger er en del av det generelle tilskudd til tros- og livssynssamfunn, som gis med lik sum per medlem. Hvor godt utrustet med lokaler et samfunn er vil bero på størrelse og egne prioriteringer.

4.7. Offentlige seremonirom

Det var nær 700 seremonier i de offentlige kapellene i 2016. Få gravferder trenger større plass enn det som er tilgjengelig (150 sitteplasser). Ved begravelser av offentlig interesse har Bergen kommune i enkelttilfeller gitt støtte til leie av f.eks. Grieghallen.

Bergen har fire offentlige kapeller:

- Møllendal Store og Lille kapell er livssynsnøytrale med 150 og 50 sitteplasser, og ca. 40 parkeringsplasser og 6 HC-plasser. Uteområdet trenger utbedringer.
- Øvsttun kapell har 80-100 sitteplasser og god kapasitet på parkering. Kapellet har kristen utsmykning. Det er behov for rehabilitering for 5 millioner i tillegg til uteområdet.
- Solheim kapell har 79 sitteplasser, med begrenset parkering. Kapellet er i dårlig stand og rehabilitering er anslått til kr. 15 mill., pluss uteområdet. Ytterligere kostnader kreves for å gjenåpne kolumbariet som livssynsnøytralt rom, med et kristent rom i kapellet.
- Loddefjord kapell ble stengt i 2016, grunnet svært få seremonier.

Solheim og Øvsttun er tilgjengelig alle ukedager kl. 10 00 og 12 00, med 1½ time før seremoni og en time til seremoni. På Møllendal er det seks seremonier pr dag per ukedag, mellom kl. 9.30 og 14.30. Kapasiteten ved kapellene er stor, men det skjer at ønsket dag og tidspunkt ikke kan oppfylles. Kapellene kan også leies til syninger eller bæreandakter. Ved Møllendal krematorium er det også et flerbruksrom til syninger, utlevering av aske mm.

Behovet for offentlige seremonirom til gravferd kan sees i sammenheng med rom til vielser.

4.8. Krematoriet

Bergen fikk i 1909 det første krematoriet i Norge. Bergen har en relativt høy andel kremasjon totalt, ca. 70 %, men lavere i Fana og Arna.

Det er ett krematorium i Bergen, med to ovner, som holder dagens miljøkrav. Det utføres knapt 2000 kremasjoner årlig, ca. 25 % disse er for andre kommuner. Kremasjon for andre kommuner gjør at kostnadene per kremasjon blir lavere. Kapasiteten er 2000 kremasjoner i året innen vanlig arbeidstid, men kan utvides til 3000 med skiftordning. Levetiden på ovnene er 18-20 år fra 2010, med dagens antall kremasjoner. Fasilitetene er imidlertid trange både ute og inne.

Publikum kan være til stede ved kremasjoner, men fordi lokalene ikke er tilrettelagt må antallet begrenses. Ønske om å være tilstede ved kremasjon er økende. Dette gjelder ikke bare hinduistisk gravferd der det er teologisk begrunnet, men også ved andre gravferder.

Kremasjon for Bergens innbyggere er uten kostnad for pårørende eller boet. Det betales avgift ved kremasjoner fra andre kommuner. Noen andre kommuner dekker kostnaden som et tilbud til sine innbyggere og for å begrense eget arealbruk.

4.9. **Typen av graver**

I Bergen i dag kan man velge mellom vanlig urnegrav, urnegrav i anonym minnelund eller i navnet minnelund og kistegrav. Det er mulig å reservere en grav for urne i navnet minnelund og det gis tilbud om festegraver til kister på fire gravplasser i kommunen.

De fleste pårørende ønsker videreføring av kjente former, selv om utviklingen går i retning av flere former og at enkelte ønsker å bryte med tradisjonene. Loven krever tilrettelegging for religion eller livssyn, men det tas også hensyn til individuelle ønsker.

Det finnes graver tilrettelagt for noen tros- og livssynssamfunn. Det er også etablert urnegraver i navnete minnelunder på flere gravplasser. Det foreligger lovforslag, som ikke er vedtatt, om askespredning på egnet område på gravplassen samt om kolumbarium. Kolumbarium er en vegg eller bygning med nisjer for urner.

4.10. **Valgfri gravplass**

Bergensere kan i dag fritt velge hvor en vil ha grav. Unntaket er Biskopshavn og Slettebakken kirkegårder der en grunnet plassmangel må bo i soknet for å få plass. De tradisjonelle formene skal være tilgjengelige der det er mulig, i tillegg til at det blir lagt vekt på å tilrettelegge for nye og alternative gravleggingsformer.

Gravferdsloven fra 1997 begrenser flytting av gravlagte. Flytting av urner blir tillatt i noen grad, flytting av kiste blir praktisk talt ikke gjort i dag. Skikkene er annerledes i andre land og norske regler kan oppleves som vanskelige av enkelte.

4.11. **Dagens gravplasser**

Gravplassforvaltningen har 27 gravplasser.

Det er 6 historiske gravplasser som ikke får nye graver: Mariakirkegården (anlagt på 1100-tallet), Domkirkegården (ca. 1180), Korskirkegården (ca. 1180), Nykirkegården (1200-tallet), St. Jakob kirkegård (1629) og Assistentkirkegården (1838).

Gravplasser i drift, og fordelingen av byens totalt 93 110 graver:

Arna kirkegård	Anlagt 1865. 9 dekar. 2 130 graver.
Biskopshavn kirkegård	Anlagt 1967 og utvidet i 1992. 1,5 dekar. Kun urner. 913 graver.
Bønes kirkegård	Anlagt 2001. 23 dekar. Mulighet for festegravsted. 1 284 graver
Eidsvåg gravplass	Anlagt 1939, utvidet 1968 og 1991. 23 dekar. 1 348 graver.
Fana kirkegård	Anlagt ca. 1150, siste utvidelse i 1980. 50 dekar. Mulighet for festegravsted. 6 460 graver.
Fyllingsdalen gravplass	Anlagt 1983. 42 dekar. 4 227 graver.
Gravdalspollen gravplass	Anlagt 1957. 17,8 dekar. 2 413 graver.
Loddefjord gravplass	Anlagt 1897, 32 dekar. Mulighet for festegravsted. 4 416 graver
Midttun kirkegård	Anlagt 1857, utvidet i 1878 og 1888. 8,4 dekar. 1 038 graver.
Mjeldheim gravplass	Anlagt 1975. 18,7 dekar. Mulighet festegravsted. 2 996 graver

000120

Møllendal gravplass	Anlagt 1874, flere senere utvidelser. 135 dekar. 28 180 graver.
Nygård kirkegård	Anlagt 1876, 21 dekar. 3561 graver.
Salhus kirkegård	Anlagt 1916, utvidet i 1954 og 1987. 5 dekar. 964 graver.
Slettebakken kirkegård	Anlagt 1974. 2,6 dekar. Kun urner. 860 graver.
Solheim gravplass	Anlagt 1916, flere utvidelser. 117,5 dekar. 14 986 graver.
Storetveit kirkegård	Anlagt 1954. 10 dekar. Kun urner. 1 988 graver.
Takvam kirkegård	Anlagt 1912, flere senere utvidelser. 4,6 dekar. 848 graver.
Øvsttun gravplass	Anlagt 1921, siste utvidelse i 2014. 31 dekar. 6 324 graver.
Årstad gamle gravplass	Se Møllendal. 631 graver.
Årstad nye gravplass	Se Møllendal. 1 410 graver
Åsane kirkegård	Anlagt 1900, siste utvidelse i 2014. 31 dekar. 6 133 graver.

Møllendal på 135 daa er byens største og mest brukte gravplass. Det er regulert en liten utvidelse med tilstøtende areal som i dag disponeres av BIR. Møllendal har flere utfordringer: Gravene må omreguleres for å gi plass til nye gravlegginger. Smijerns-gjerder med støpejerns-søyler, et stort veinett og en vakker lindeallé fra 1814 trenger rehabilitering. Graver er presset av urbaniseringen og Haukeland sykehus, utvidelse av Haukelandsveien og en uavklart privat veirett. Det går en offentlig vei gjennom gravplassen som ønskes endret til intern vei. Arealene rundt Møllendal er i transformasjon og gravplassen blir ventelig enda mer verdifull som seremonisted, historisk dokumentasjon og som en del av grøntstrukturen.

Solheim gravplass er på 117,5 daa. Et fredet kolumbarium (rom for utstilling av urner med aske) er stengt. I dag er kolumbarier ulovlig i Norge, men ved endret lovgivning kan det bli ett verdifullt tilbud. Solheim har tyske, sovjetiske og norske krigsgraver, og æreskirkegård. Grøntstrukturen er viktig, med mange vakre trær, alléer og hekker. Gjerde og mur trenger rehabilitering. Inn- og utkjørselen til Fjøsangerveien er trafikkfarlig. De fleste feltene må omreguleres for å kunne brukes igjen, og svært mange må også terrasserer for å gi verdige graver og tilstrekkelig sikkerhet for driften.

De øvrige 17 gravplassene i Bergen har alle det til felles at det ikke er areal til overs og det er heller ikke grunn til at de helt eller delvis skal gå ut av bruk.

4.12. Historiske gravplasser og gravminner

Kirkegårdene til Korskirken, Mariakirken, Nykirken og Domkirken er del av middelalderkirkenes anlegg. St. Jacob kirkegård og nordlige hjørnet av Assistentkirkegården har fredet grunn. Gravminnene har en bevaringsplan fra 1983. I 2005 ble fem av gravplassene rehabilitert, Mariakirkegården ble oppgradert i 2015. Gravene tildeles ikke på nytt. Noen graver på St. Jacobs og Assistentkirkegården er i privat eie og kan brukes til urner.

På gravplassene fra 1850 til 1930 tallet finnes større familiegravsteder med gravminner. Mange har antikvarisk verdi. Gravplassmyndigheten kan overlate familiegravstedet til ny fester, da overtas hele gravstedet inkludert utstyret på gravstedet. Ca. 200 gravminner er vedtatt bevart, de fleste på Møllendal. Dette omfatter norske krigsgraver, graver der den gravlagte sin personalhistorie er vesentlig, eller fordi gravminnet har en særlig kulturhistorisk verdi. Det har ikke vært ressurser til å etablere bevaringsplan etter gravferdsloven § 27.

Æreskirkegården for de Norske falne på Solheim ble rehabilitert i 2009/2010. En minnelund for de 61 elevene som omkom under bombingene av Holen skole ble etablert i 2011. De

utenlandske krigsgravene på Arna, Gravdalspollen, Møllendal, Solheim og Åsane utgjør kulturminner underlagt internasjonale konvensjoner.

Det finnes noe kunst på private graver. To kunstverk er knyttet til kapellene i Møllendal.

4.13. Gjennomførte investeringer i gravplasser

Investeringer omfatter både gjenbruk og nye gravplasser. Når gamle graver blir gjenbrukt blir det noe færre graver grunnet både HMS-krav og større mennesker; I 2015 ble f.eks. 1260 gamle graver til 756 nye, og i 2016 1620 gamle graver til 972 nye.

Større investeringsprosjekter de siste 10 årene: 2010: Æreskirkegården på Solheim rehabilitert. 2012: Erverv av areal i Åsane og på Øvsttun. 2013: 2 nye urnefelt på Fana kirkegård, 210 graver. 2014: Utvidelse i Åsane med 710 graver og nytt felt i Fyllingsdalen med 211 kistegraver. 2015: Utvidelse på Øvsttun med 589 graver, nytt felt i Fyllingsdalen med 210 graver, Mariakirkegården ble opprustet. 2016: Navnet minnelund i Åsane med 80 graver. 2017: Rehabilitering på Nygård Fase A og urnefelt A20 på Møllendal, Navnet minnelund i Fana med 140 graver, nye urnefelt i Fyllingsdalen med 320 ordinære graver og 188 i minnelund.

4.14. Kapasitet på gravplassene i Bergen

Det er 21 gravplasser i Bergen i aktiv bruk. Bergen har fritt valg av gravplass. Vel halvparten av gravleggingene skjer i graver som familien alt har.

Når gravfelt gjøres i stand til ny bruk går det bort en del graver fordi dagens krav fordrer større plass. Bruk av eksisterende graver gir arealøkonomisk gevinst, men krever investeringer. Det må bl.a. masse utskiftes for å sikre nedbrytning. Anleggsarbeid på gravplass med aktive graver krever hensyn som kan koste mer enn en ny gravplass.

Generelt er det nok areal til gravplass i de ulike gravplassområdene i Bergen, men det er behov for investeringer de fleste steder, i hovedsak til omregulering, masseutskiftning og utvidelser. Større tiltak er utvidelse av Fana kirkegård, Åsane kirkegård, Mjeldheim gravplass og Fyllingsdalen kirkegård og nyanlegg i Tennebekk. Publikum har preferanser ved valg av gravplass, og kapasiteten er ulikt fordelt. Bergen er delt i gravplassområder som følgende:

GRAVPLASS:	Gravplass:	Tomt for urnegraver	Tomt for kistegraver
ARNA	Arna	Etter 2028	2020
	Mjeldheim	Etter 2028	2028
	Totalt:	Behov for kistegraver på nytt areal ca. 2028. Nytt areal erverves på Mjeldheim i 2017.	
BERGEN SENTRUM	Biskopshavn	Ingen nye graver	
	Møllendal	2018	2019
	Slettebakken	Ingen nye graver. Mulig navnet minnelund	
	Solheim	2019	2028
	Storetveit	Ingen nye graver etter 2020. Navnet minnelund 2018	
	Årstad gamle	Ingen nye graver. Mulighet for rehabilitering	
	Årstad nye	Etter 2018 mulig minnelund.	
Totalt:	Nok areal. På Møllendal og Solheim vil investeringer		

		gi nye graver langt utover 2028. Ønskelig med navnete minnelunder på alle gravplasser.	
BERGEN VEST	Gravdalspollen	2022	2019
	Loddefjord	2019	2022
	Nygård	2019	2027
	Tennebekk	Under regulering, bygges på slutten av perioden.	
	Totalt:	Mange graver til gjenbruk må utbedres. Nok areal. Loddefjord har svært dårlig jordsmonn. Ønskelig med navnete minnelunder i Loddefjord og på Nygård	
BØNES	Bønes	Etter 2028	Etter 2028
	Totalt:	Behovet er dekket i perioden.	
FANA	Fana	2020. Navnet minnelund lenger	2019
	Søreide	Regulert. Utbygging etter 2028	Etter 2028
	Ytrebygda	Areal i KPA. Utbygging etter 2028	Etter 2028
	Totalt:	Fana kirkegård er hovedgravplass og fylles opp. Behov for å bygge ut areal i KPA, og å utbrede grunn.	
FYLLINGSDALEN	Fyllingsdalen	2022. Navnet minnelund lenger	2022
	Totalt:	Må ha klar nye graver i 2022. Tilgjengelig areal.	
TAKVAM	Takvam	Etter 2028	Etter 2028
	Totalt:	Graver tilgjengelig utover planperioden	
ØVSTTUN	Øvsttun	2021	2023
	Midttun	Ingen nye graver	Ingen nye graver
	Totalt:	Mange graver til gjenbruk må utbedres. Øvsttun er hovedgravplass. Etter 2023/2021 er det kun gjenbruksgraver og behov for å bygge regulert areal.	
ÅSANE	Eidsvåg	2018	Etter 2028
	Salhus	2018	2028
	Åsane	2020/Navnet minnelund lenger	2020
	Totalt:	Mange graver til gjenbruk, må utbedres før bruk. Utvidelsen Åsane kirkegård Antveit må stå klar i 2020	

4.15. Behovet for nytt gravplassareal

Det er lovbestemt krav om 3 % gravreserver. Etter å ha ligget nede på 2,9 % er gravreserven i Bergen nå på 3,3 %. Økende befolkning innebærer behov for ytterligere kapasitet utover gjenbruk av graver.

Beregning av behov tar utgangspunkt i antall graver tilgjengelig i dag, hvor mye areal som kan brukes på nytt og hvor mye nytt areal som er tilgjengelig. Praxis er at en gravlegger på ett og ett felt om gangen slik at en kan rydde større felt om gangen. Totalbehovet er:

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Behov for nye graver	2100	2100	2100	5000	4200	3000	1000	1000	1000	1050	1100

Frem til 2022 dekkes behovet ved rehabilitering, gjenbruk og navnet minnelund. Gravplasser i Åsane forutsettes utvidet med 2500 graver i 2021, i Fana med 1900 graver i 2022 og i Fyllingsdalen i 2023.

Det er regulerte arealer for utvidelse av eksisterende og nye gravplasser flere steder:

Sted	Utvidelser eller ny	Planstatus
Fyllingsdalen	Utvidelse	Regulert
Møllendal	Utvidelse	Regulert
Åsane (Antveit)	Utvidelse	Regulert
Åsane	Utvidelse	Avsatt i KDP og i utkast til KPA
Loddefjord	Utvidelse	Regulert
Øvsttun	Utvidelse	Regulert
Bønes	Utvidelse	Regulert
Storetveit	Utvidelse	Regulert
Søreide	Ny	Regulert
Fana	Utvidelse	Avsatt i utkast til KPA
Mjeldheim	Utvidelse	Avsatt i KDP, under regulering
Tennebekk	Ny	Avsatt i KPA, under regulering
Haukås	Ny	Avsatt i utkast til KPA
Ytrebygda	Ny	Avsatt i utkast til KPA

Ønsket utbygging av gravplasser i Bergen 2018 – 2028					
Prosjekt	Behov	Størrelse	Planstatus	Kostnad	Ferdig
Åsane Antveit gravplass	Nytt behov for graver i 2021	25 daa totalt 10 daa graver	Ferdig regulert. BKF eier arealet	50 mill.	2021
Fana kirkegård Utvidelse	Gjenbruk gir 2022 graver. Alt. rehabilitere	20 daa totalt 10 daa graver	I forslaget til KPA. Må reguleres og erverves	40 mill- Alt.20 mill.	2022
Fyllingsdalen utvidelse	Nytt behov for graver 2024	18 daa totalt 16 daa graver	Regulert. Kommunalt areal	36 mill.	2023
Tennebekk gravplass	Nytt behov for graver i 2026	53 daa totalt 38 daa graver	Under regulering. Kommunalt areal	106 mil.	2026
Mjeldheim utvidelse	Nytt behov for graver 2030	16 daa totalt 12 daa graver	Må reguleres og delvis erverves	32 mill.	2028
Sum – utbygging gravareal				264 mill.	

Gravplassmyndighetens ønskede innfasing av en del større investeringsprosjekter:

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Arntveit gravplass	10	20	20								50
Fana kirkegård			6	14	20						40
Fyllingsdalen gravpl.				16	10	10					36
Tennebekk gravplass						20	30	30	26		106
Mjeldheim gravplass									4	28	32
SUM	10	20	26	30	30	30	30	30	30	28	

4.16. Kremasjon og urnegrav

Kremasjon med urnenedsettelse øker, og i Bergen kremeres i dag 72 % av de døde. Urnen er av organisk materiale og brytes ned innen 20 år.

Urnedsettelsen krever ikke egen seremoni, men det er anledning til det. Det er vanlig at nærmeste familie er med, men urnen kan settes ned uten slik tilstedeværelse. 88 % av

urnene er nedsatt de første 3 månedene etter døden. Det settes ned i snitt 25 urner per uke, kapasiteten er det dobbelte. De ulike gravplassene har nedsettelse på bestemte dager, men man søker å imøtekomme andre dager. Det er mulig å ha nedsettelse direkte etter seremoni i kapellet. Flexibiliteten for tidspunkt er kanskje viktigere for pårørende enn ved begravelse fordi urnenedsettelsen ikke gir samme aksept for å ta fri fra arbeid som bisettelse.

En urnegrav er i dag på 2,25 m² og har plass for fire urner. Eldre graver kan være mindre. En urnegrav er gratis de første 20 år og nye gravlegginger kan skje i de tre ledige plassene. Den kostnadsfrie perioden forlenges for hver urne som settes ned i graven, så lenge graven ikke er blitt en festet grav. Graven kan beholdes i 60 år etter siste gravlegging, og lenger etter søknad. Det betales festeavgift for å beholde graven så lenge noen ønsker å ta vare på den.

Det er tilbud om anonyme urnegraver på Møllendal, i Loddefjord, Fyllingsdalen og Åsane. Pårørende kan ikke være tilstede ved urnenedsettelsen og beliggenheten av graven er bare kjent for gravplassmyndigheten. 43 urner ble gravlagt anonymt i 2016, og antallet stiger.

Navnet minnelund er arealøkonomisk heldig. Hver urne får en grav på 50x50cm i et gravfelt og navnet kommer på felles minnesmerke. Gravplassforvaltningen har ansvar for vedlikehold og beplantning. Det betales for gravens andel av vedlikehold, men ikke for minnesmerket. Etter 20 år gis det tilbud om å betale festeavgift hvis en ønsker å beholde grav og navneskilt lenger. Ved første gravlegging gis det anledning til å reservere grav. Det planlegges navnet minnelund på alle gravplasser som er i aktiv bruk i dag.

4.17. Kistegravlegging

Det vanlige er at de som deltar i seremonien følger kisten til graven med seremonileder, og at det er ytterligere handlinger ved graven. Det er krav til at kisten skal være i et materiale som blir til jord. Representant fra gravplassforvaltningen følger kisten til graven.

Kistegravferder kan det bestilles med start til kl.12.30. Det kan være gravferder på fire gravplasser samtidig, med en beredskap for å øke til fem. Det betyr maks. åtte gravferder pr dag, og 500 – 700 kistegravferder årlig med 10 – 14 i uken. Gravferdsforskriften krever at en representant fra gravplassforvaltningen er til stede. Kapasiteten er god men det kan i perioder bli utfordringer å oppfylle alle ønskede gravferdstidspunkt.

En moderne kistegrav er 1,5 x 3 m, så de fleste eksisterende graver er for små ved gjenbruk. En kistegrav i Bergen er gratis de første 25 årene, 5 år lenger enn lovens krav på grunn av jordsmonnet i Bergen. Dersom det er mer enn grove knokler og kisterester i graven kan den ikke brukes på ny. Etter de 25 årene gis det adgang til å beholde graven i inntil 60 år, og lenger etter søknad. Det må da betales festeavgift.

Loven gir ikke anledning til å reservere alminnelig grav før det foreligger dødsfall. På fire av Bergens gravplasser kan en feste (reservere) grav ved siden av graven som først tas i bruk - et festegravsted hvor to enkle graver er festet sammen. I dag tilbys festegravsteder på kirkegårdene på Bønes, Fana, Loddefjord og Mjeldheim. Gravformen er arealkrevende, en reserverer areal til senere bruk, og mange festegraver blir ikke brukt.

4.18. Andre seremonier og arrangementer

I noen tilfeller ønskes det ikke seremoni og gravlegging skjer ved oppmøte på graven eller til urnenedsettelsen. Ved disse alternativene kan det være med seremonileder, men det er vanligst at det er en stille handling ved hjelp av de som har ansvar for gravleggingen.

På Allehelgensdag er det stor aktivitet på gravplassene og kapellene. Den katolske kirke har også vandringer på Møllendal. Den russisk-ortodokse kirken har gudstjeneste på det sovjetiske krigsgravfeltet på Gravidalspollen 9.mai. Gravplassforvaltningen arrangerer årlig åpen dag i april på Møllendal. Det er ønskelig å utvide med å etablere kulturvandring.

4.19. Tilrettelagte gravfelt og nye gravskikker

Gravplassforvaltning tilrettelegger for individuelle preferanser, kultur, tro og livssyn.

Det første muslimske gravfeltet ble etablert i 1993. 15 - 16 graver brukes i året. Gravene er orientert mot Mekka. Muslimer planter gjerne blomster over hele graven, beplantningen er viktigst i et par år etter gravlegging, deretter er det mindre betydning i å besøke graven. Tendensen er at muslimer tar etter norsk skikk med gravminne i stein.

Det ble satt av graver til St. Nikolai Ortodokse kirke i Åsane i 2003. Flere trossamfunn har vist interesse for egne gravfelt, bl.a. Åsatrufellesskapet Bifrost. Gravplassmyndigheten har en dialog med samfunnene om dette. Enkelte samfunn som ønsker å ha tilrettelagte graver i bynære strøk har bedt om å få det på Solheim gravplass.

Ansatte har utviklet forståelse og respekt for de ulike samfunns tradisjoner ved gravlegging. Det er etterlyst mer opplæring, som skal gi medarbeiderne trygghet og økt kunnskap. I dag er det i første rekke begravellesbyråene som formidler behovene til gravplassforvaltningen.

Lovgivning tillater ikke kolumbarier (urnehaller) eller spredning av aske på gravplassene, noe som er vanlig ellers i Europa. Det er økende interesse for gravlegging knyttet til naturen, med reduserte ressurser til utstyr og ønske om et annet innhold. Askespredning på sjøen eller for vinden er økende. 34 urner ble utlevert for askespredning i 2016. Krematoriet utleverer urnen til den som sørger for gravferden, og spredning skal være gjennomført ett år etter gravlegging, og etter vilkårene i fylkesmannens tillatelse. Den nye gravplassen i Tennebekk kan være et område der gravplass og natur spiller på lag. F.eks. arrangerer trossamfunnet Bifrost gravøl i naturen, noe som kan være aktuelt her.

4.20. Standard på drift og vedlikehold

Gravplassanleggene er på 630 daa, med varierende kvaliteter og et etterslep på vedlikehold. Behovet for rehabilitering er forsiktig anslått til kr. 43 mill., med vann og avløp, omramming og veier i hovedfokus. Det vil foreligge nye tilstandsanalyser i 2019.

Anleggene er utsatt for endringer i klima. Overflatevann og endret nedbørintensitet og mengde skaper utfordringer, bl.a. vann i og ved graver ved gravlegging, og sølete omgivelser hvor det er vanskelig å få etablert plenflate og blomsterbed. Jordmasser må skiftes til en type med større dreneringsevne. Det investeres årlig i masseutskifting av gravfelt.

Jordsmonn er den største enkeltutfordringen på grunn av manglende nedbryting. Dette skyldes myrjord eller leire, og bruk av plast eller påkledning i kisten. Forskriftene ble endret i 2012, ved at kravet til overdekking ble redusert fra 1 meter til 80 cm. Dette løser problemet

ved gjenbruk av den enkelte grav, men ikke totalsituasjonen på gravfeltene. Bergen deltar i et forskningsprosjekt om jordsmonn, og det vektlegges å informere begravelserbyrå og helsepersonell om utfordringen om påkledning av avdøde og øvrig innhold i kisten.

Vedlikehold av gravplassene skal som hovedregel følge norsk standard når det gjelder kvalitet og intervall. Det skal også foreligge beskjæringsplan for busker, kantstikking, oppmerking av parkering og maling. Rutinene med vedlikehold av gravregisteret fra 2005 har gitt økt sletting av graver.

Det utarbeides en treplan som skal være ferdig i 2018, for å dokumentere verdiene og behov for vedlikehold og sikkerhet. Plen skal være mellom 6 og 12 cm høyt, og klippes 10 ganger i året. Annenhver klipperunde utføres i tillegg kantklipp og blåsing av bed. Klimaendringene ser ut til å kreve en ekstra runde med slått.

Det er økte mengder med avfall, særlig om våren. De siste fire årene har ikke gravene blitt ryddet hver vår grunnet kostnader og at det å fjerne kranser fra bed er inngrep på privat område.

Det er økt lufting av hunder på gravplassene, med økt tendens i at det legges igjen avføring fra hund. I økende grad parkerer og snur publikum biler på gravfeltene tett på gravminner. Løsningen krever etablering av automatiske porter.

4.21. Gravminnenes utforming

Gravminnene er i privat eie, og eier bestemmer utforming innen et regelverk. Gravminnet må godkjennes av gravplassforvaltningen. Eier må vedlikeholde gravminnet.

Regelverket har bestemmelser for størrelser og utforming av gravminner og beplantning. Regelverket bygger delvis på estetiske normer, og delvis på sikkerhets- og arbeidskrav. Tradisjonen er et gravminne med navn og data, et kort minneord og et blomsterbed foran.

Noe av det pårørende legger på graven skaper utfordringer for driften. Elementer står utsatt til for skade av f.eks. gressklipper. Løse gjenstander utgjør en fare om de kommer inn i slåmaskiner og blir slynget ut mot mennesker. Det tar også lenger tid å slå gresset med mange små hinder. Det gis informasjon om dette på nett, ved dødsfall og ved kampanjer.

4.22. Form og estetikk

Gravplassene i Bergen er nøkterne anlegg fra 1970 til -90 tallet eller historiske gravplasser. Alle har behov for rehabilitering og mer universell utforming. Trær som ble plantet for over 100 år siden gir grønne verdier, men sikkerheten til publikum har gitt økt behov for trepleie.

På 1950 tallet ble det vanlig med enkeltgraver, preget av likhetskrav og krav om driftsøkonomi. De eldre gravene er også noe for små etter dagens behov, gamle gravfelt kan være for grunne og overflaten er ofte ujevn. De siste tiår går utvikling mot mer individuelt uttrykk for sorg og savn, bl.a. lys, tekster og pyntegjenstander. Graven brukes mer i sorgbearbeidelsen, og flere vil ha et annet uttrykk enn det vanlige, i tillegg til at livssynskravene er blitt mer varierte.

Med dagens HMS-krav til trygge og lite belastende arbeidssituasjoner er man avhengig av at gravplassene tilpasses bruk av maskiner. I så måte passer den konforme plen-gravplassen

som har vært normen i etterkrigstiden godt. Ulempen med maskinene er støyen og størrrelsen samt det å sikre adkomsten både inn på gravplassen og frem til den enkelte grav.

4.23. Beredskapsplan ved økt dødsfall

Det er nødvendig med kapasitet til lengre tids overdødelighet i befolkningen. I den overordnede risiko- og sårbarhetsanalysen BergenROS 2014 vurderes f.eks. pandemi som meget sannsynlig, med et gjentaksintervall på mellom 1 og 10 år og forventet 20-30 % forhøyning av årlig mortalitet. En handlingsplan/ beredskapsplan for pandemi i Bergen forventes startet i 2018, under ledelse av kommunens smittevernoverlege. Gravferdsbehov vurderes innpasset i arbeidet.

Enkelthendelser med stort antall døde vil i en periode kunne gi overskredet kapasitet, særlig i bårerom. Ekstrakapasitet må etableres gjennom avtaler om bruk av andre bårerom eller med midlertidige løsninger, f.eks. vil bruk av kjølecontainer/ kjølebil ved Møllendal og Øvstun kapeller fordre plass og utlegg av strøm. Levninger med allmennfarlig egenskap kan omfatte særskilt smittefarlige eller andre egenskaper som er allmennfarlige (radioaktivitet). Dette vil kreve omfattende koordinasjon med andre offentlige myndigheter.

Det tas sikte på en forenklet prosess for beredskapsplanlegging av gravferdsordningen i kommunen, med tanke på de overstående punktene. Seksjon for samfunnssikkerhet og beredskap vil kunne bistå med utarbeidelse av en slik plan.

5. MÅL OG TILTAK

5.1. Overordnede politiske rammer

Gravferd i Bergen kommune skal oppfylle følgende grunnleggende verdier:

1. En nøytral gravforvaltning som åpner for de variasjoner og livssyn brukerne ønsker.
2. Miljøvennlige løsninger
3. Tilgjengelighet og nærhet for brukerne, med mulighet for annen hensynsfull bruk av gravplassene.

5.2. Forholdet til Den Norske kirke og Bergen kirkelige fellesråd

Bergen kirkelig fellesråd gjør en god jobb som gravferdsmyndighet i Bergen med tett dialog med andre tros- og livssynssamfunn.

1. Bergen kommune ønsker fortsatt at Bergen kirkelig fellesråd skal være gravferdsmyndighet i Bergen.
2. Virksomheten skal organiseres slik at det vil være enkelt å skille gravferdsmyndigheten fra fellesrådet dersom samfunnsutviklingen gjør det naturlig.
3. Bergen kommune ønsker at gravferd skilles fra bispedømmenes myndighet. Det er ikke lengre naturlig at biskopene skal ha en myndighetsrolle over gravferd for alle.

5.3. Forholdet til andre tros- og livssynssamfunn

Det er i dag god kontakt mellom gravferdsmyndigheten og tros- og livssynssamfunn. Dette skal videreutvikles:

1. Det skal være tett dialog mellom gravferdsmyndigheten og alle tros- og livssynssamfunn som ønsker det, innenfor rammene av den kommunale politikken.

5.4. Nye former for gravferd

Det er ønskelig med bredere utvalg av gravferdstyper, som både omfatter tros- og livssynssamfunns ønsker, og ønskene til de som ikke er medlem av et samfunn.

1. Der det er mulig innenfor rammen av lovverket og det praktisk mulige skal det legges til rette for trossamfunnenes og den enkeltes gravferdsbehov.
2. Bergen kommune ønsker enkle muligheter for spredning av aske til sjøs og i naturen, gjenetablering av kolumbarier og åpning for nye typer gravferder på gravplassene.

5.5. Livssynsnøytrale seremonirom

Det skal tilbys gode og forseggjorte livssynsnøytrale seremonirom. Slike seremonirom bør sees i sammenheng med behovet ikke bare for gravferd men også for bryllup og andre viktige livsoverganger.

1. Det skal utredes felles livssynsnøytral seremonirom med større kapasitet.

5.6. Regionalt samarbeid

Gravferdsmyndigheten ønsker å fremme samarbeid med omliggende kommuner, der særlig krematoriet, livssynsnøytralt seremonirom og tilrettelagte graver er viktige:

1. Bergen kommune støtter økt regionalt samarbeid av hensyn til kostnadseffektive tjenester og fordi det for mindre trossamfunn og grupper vil være hensiktsmessig å samle gravplasseringen. Offentlige kostnader må dekkes av bosteds kommune.
2. I Bergen er det praksis for å tilby tjenester også til de som ikke bor i byen, mot dekning av utgifter. Dette skal fortsette.

5.7. Miljø- og andre samfunnshensyn

Krematoriet ble rehabilitert og ovnene skiftet ut i 2010. I 2015 aksepterte fylkesmannen at innsettingstemperatur ble redusert. Totalt er oljeforbruket pr kremasjon i 2017 mer enn halvert fra 2010. Metaller etter kremasjoner leveres til gjenvinning.

1. Kremasjonsanlegget skal være fossil-fritt innen 2030.
2. Når nytt kremasjonsanlegg skal anlegges skal alternativ energikilde og bruk av fjernvarme være en del av utredningen.

I dag tar drift og vedlikehold på gravplassene og investeringsprosjektene hensyn til miljøet.

3. Miljøhensyn skal minst følge de krav og praksiser som Bergen kommune har.

Gravplassene er viktige grøntområder. De binder CO2 og svevestøv og har mange av egenskapene til parker. I dag bekjempes ugress uten bruk av gift, og at det benyttes bioklipp i slåtten.

4. Gravplassene skal utvikles som urbane biotoper med arts mangfold og som en del av byens grønne rom.

Det er ønskelig at gravpynten skal være nedbrytbar. Bruk av ting som ikke er nedbrytbare forutsetter at publikum fjerner det som ikke kan bli til jord.

5. Bevisstheten om miljø hos brukerne må økes og gravferdspraksiser må bli mer miljøvennlige. Dette er et arbeid som må løses med god dialog og informasjon.

5.8. Universell utforming

Universell utforming av gravplassarealer inngår som lovpålagt del av planlegging og bygging i alle prosjekter. I praksis er det viktig med stigningsforhold, kontraster, ledelinjer, ulikheter i underlag, lesevennlighet på informasjonsskilt, pollenspredning og rekkverk.

1. Det skal tas hensyn til universell utforming i løpende drift og vedlikehold.

5.9. Informasjon til befolkningen og til pårørende

Internett siden gravplass.no er den viktigste kilde til informasjon, med fakta, tidspunkt for seremonier, gravsøk og regler og rutiner. Begravelsesbyråene gjør en god og viktig jobb, men de er samtidig en privat aktør i et kommersielt marked.

1. Det skal gjøres ytterligere oppgraderinger i informasjonsarbeidet hos gravplassmyndighet og Bergen kommune.
2. Gravplassmyndighetens gode samarbeid med begravelsesbyråene videreføres med årlige møter for alle medarbeidere i byråene og styret i Virke gravferd Vest. Samarbeidsavtaler med begravelsesbyråene i Bergen og omegn videreføres.
3. Åpen dag på Møllendal er blitt en tradisjon og videreføres.

Få vet at de kan ordne gravferden på egen hånd.

4. Det skal være mulig å finne nok informasjon til å arrangere gravferd på egen hånd.

5.10. Adferd og ferdsel på gravplassene.

Nye generasjoner tar i bruk gravplassene og det er viktig at de finner seg til rette der, samtidig som en i disse byrommene har litt annen adferd og tar mer hensyn enn ellers.

1. Gravplassene skal være tilgjengelig byrom, men med hensyn til stedets behov for ro og verdighet. Økt informasjon og tilrettelegging for god aktivitet er viktig.

2. Det legges til rette for å begrense bilbruk, håndheve båndtvang og oppmuntre til god adferd på gravplassene. God informasjon og automatiske porter er viktig.

5.11. Rimelige alternativer

Ved god informasjon vil det være et reelt alternativ for pårørende å velge å redusere kostnadene ved f.eks. å utføre deler av forberedelse og/eller seremoni selv.

1. Alle skal kunne gjennomføre en rimelig begravelse.

5.12. Gravferd i kommunal regi

Når ansvaret for gravferden overlates til kommunen etter gravfl. § 9 siste ledd har Bergen kommune delegert ansvaret til sosialsjefen ved NAV Laksevåg. Samarbeidet mellom kommunen og gravplassforvaltningen om disse sakene fungerer godt. I 2016 var det det registrert 9 dødsfall hvor ansvaret for gravferden er overlatt til kommunen.

1. Samarbeidet mellom gravplassforvaltningen og involverte myndigheter videreføres gjennom sosialsjefen ved NAV Laksevåg.

5.13. Avgift

Det er anledning til å ta kremasjonsavgift, jf. gravferdsloven § 10 siste ledd. Bergen kommune betaler i dag imidlertid alle kostnader ved kremasjon, slik at både urnenedsettelse og kistegravferd er gratis. Dette reduserer kommunens totale utgifter siden kremasjon er vesentlig rimeligere en kistegraver. 20 til 25 % av kremasjonene ved Møllendal krematorium utføres for omliggende kommuner til kostpris (4250 kr. i 2017).

1. Kremasjon skal fortsatt være gratis for innbyggere i Bergen kommune, og utføres mot dekning av kostnader for andre.

Er avdøde bosatt i Bergen ved dødsfallet, og ønsker seremoni ved ett av de fire kapellene, er leien kr 1300. Dersom en ikke bor i Bergen, koster det 2600 kroner å leie kapell til seremoni. Ulike tros- og livssynssamfunn vil ha ulik politikk og pris for bruk av deres lokaler.

2. Det vil fortsatt tas avgift for leie av offentlige seremonirom.

I dag kreves det ny festeavgift når pårørende velger å bruke en grav som familien allerede har en festeavtale på (der det alt ligger en person). Dette er en avgift som det er lite forståelse for, og som er med på å øke gravplassbehovet.

3. Det skal ikke kreves ny festeavgift for grav som allerede er i bruk. Reduksjonen i inntekter er anslått til 3,7 mill. kr.

5.14. Investeringer

Det er startet arbeid med en reguleringsplan for Tennebekk med gravplass og krematorium. Her er det også mulighet for å tilrettelegge for nye gravleggingsformer. Kremasjonsovner har kapasitetsbegrensninger i fysisk størrelse (kistestørrelse) og til hvor mange ganger de kan brukes. Ønsket om å bygge et anlegg med litt større kapasitet (3 ovner) vil møte fremtidens behov. Behov for bårerom i Bergen vil løses også.

1. Det etableres ny gravplass på Tennebekk og krematorium utredes.

Dagens strategi er å anlegge gravplasser i nærhet til der folk bor. Gravplassene må likevel være så store at det er økonomisk forsvarlig å bygge ut og ha en rasjonell drift. Det anses som viktig at flere generasjoner av samme familie kan tilbys grav på gravplassen. Det vil

være rimeligst for kommunen om all gravferd ble samlet på Møllendal og Solheim men dette er ikke ønskelig.

2. Gravplassene utvikles slik at en så langt som mulig kan gravlegges i egen bydel dersom man ønsker det.
3. Det skal om mulig være valgfritt for bergenserne hvor de skal gravlegges.

Det er krav om at kommunen til enhver tid har nok graver til de som dør og den skal i tillegg ha 3 % graver i reserve. Nåværende investeringsramme for gravplassene vil ikke dekke kostnadene med anskaffelse, rehabilitering, utvidelse og nybygg av gravplasser i den takt som er nødvendig for en forsvarlig gravplassforvaltning.

4. Det skal innføres en mer forutsigbar finansiering av arealutvikling

Det er et vedlikeholdsetterslep innen gravferd.

5. Møllendal prioriteres i 2017,2018 og 2019.
6. Når tilstandsanalyser og tre-plan er klar, vil det gi svar på hvilke satsningsområder som må prioriteres fra og med 2020.
7. Det må det lages en totalplan for alle bygg. Det legges særlig vekt på utvikling av Solheim og Øvsttun kapeller.
8. Andre tiltak er å kartlegge bruken av bårerommene, for å ha god beredskap og å kunne gjøre gode valg for tilbudet videre.

5.15. **Estetiske rammer og kunst**

Det er ønskelig med utsmykning eller brukelementer som gis en kunstnerisk utforming eller design. Det er ønskelig å utarbeide bevaringsplan for historisk verdifulle graver og gravfelt, og at det etableres budsjetter for dette arbeidet.

1. For å styrke gravplassene sin funksjon som viktige grøntområder for byen og for at de skal være særlig egnet for ro og ettertanke, må det må utarbeides retningslinjer med estetiske rammer for rehabilitering, utvidelse og nyanlegg.
2. 1 % av investeringsmidlene settes av til kunst og design.
3. Det etableres bevaringsplan for antikvariske og historiske verdier som også omfatter plan for bevaring av graver av personalhistoriske årsaker.

5.16. **Beredskapsplan ved økt dødsfall**

Gravplassene inngår som en del av beredskap ved hendelser der mange dør innen kort tid, det kan være pandemier, angrep eller større ulykker. I en slik situasjon kan det kreves håndtering av et stort antall døde, og av døde som kan være smittebærende eller på annen måte helsefarlige.

1. Bergen kommune ved Seksjon for beredskap og samfunnssikkerhet vil støtte gravferdsmyndigheten med utarbeidelse av beredskapsplan for gravferd, og gravferd bør inngå i planlagt handlingsplan for pandemi.

6. KOSTNADER

Kostnadene er samlet som totale kostnader i økt driftstilskudd til gravferdsmyndigheten ved Bergen kirkelig fellesråd. Det er ikke tatt hensyn til innfasingsfart i planens 10 år. Kostnader ved nytt krematorium rett etter planperioden og kostnader til eventuelt nytt livssynsnøytralt seremonirom kommer i tillegg.

Økte kostander for Bergen kommune i mill. kr. per år ved full innfasing.	Økning i årlig drift	Engangs-tiltak	Kommentar
Nye former for gravferd			
En ny navnet minnelund pr år:	1		Reduserer arealbehov
Miljø og samfunnshensyn			
Informasjonskampanje		0,1	Reduserer andre kostnader
Universell utforming			
Fysisk utforming drift, rekkverk og infotavler	0,4		
Informasjon			
Mulighet for å kombinere gravsøk med kart		0,2	Brukervennlighet
Informasjon gravferd på egen hånd		0,1	Reduserte brukerkostnader
Adferd og ferdsel på gravplassene			
En ny port pr år, samt ved prosjekter	0,4		
Avgift			
Alle får gratis grav - nytt prinsipp festegraver	3,7		Redusert brukerkostander
Investeringer			
Kapell/ gravplass/nyetablering/ arealerverv	30		Demografidrevet kostnad
Vedlikeholdsetterslep anlegg (infrastruktur)	4,3		Delvis klimaendningskostnad
Masseutskiftning / tilrettelegge tro- livssyn	7		Demografidrevet kostnad
Bygg /bårerom	0,6		Demografidrevet kostnad
Slette graver og fjerne gravminner	2		Reduserer arealbehov
Grønne verdier			
Utvikling eksisterende areal	0,3		Delvis klimaendningskostnad
En ekstra slått pr år	0,8		Klimaendningskostnad
Estetiske rammer			
Bevaringsplan og rehabilitering gravminner		2	
Bevaringsplan gravminner	0,3		Delvis klimaendningskostnad
Design og kunstprogram	1		
SUM i mill. kr.	51,8	5,4	

Her i planen vises ulike typer budsjettbehov, men planen i seg selv utløser ikke bevilgning. Bevilgninger vurderes årlig av Bergen bystyre som del av kommunens budsjettbehandling.

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Fyllingsdalen gravplass - Navnet minnelund - Minnesmerke - Godkjenning

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
09/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Inghild Hareide Hansen

Arkiv: KA - 563.0

Arkivsaknr: 17/157

Saksbeh.: Inghild Hareide Hansen

Bakgrunn:

Planer for etablering av navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass ble godkjent av Bergen kirkelige fellesråd i sak 47/17 den 20. september 2017.

Søknad om godkjenning fra Bjørgvin bispedømmeråd, vedlagt planmaterialet og vedtak fra Bergen kirkelige fellesråd, ble sendt 22. november 2018. Positiv uttalelse fra Gravplassrådgiveren forelå 18. desember 2017, og formell godkjenning i fra Bjørgvin bispedømmeråd forelå 19. desember 2017.

Bergen kirkelige fellesråd har som mål å legge til rette for urnenedsettelse i navnet minnelund ved flest mulig av gravplassene i Bergen, ved å etablerer minst en navnet minnelund pr år. Ved Fyllingsdalen gravplass er det i løpet av 2016/2017 opparbeidet nye urnegravfelt, hvor det også er avsatt plass til monument til navnet minnelund. Planene for selve gravfeltet ble godkjent i fellesrådssak 015/16 den 24. februar 2016, og i bispedømmerådet den 18. mars 2016.

Feltet for urner ligger i overkant av det nyetablerte urnefeltet U00. Minnesmerket ligger som en langstrakt, slak, duvet bølge langs feltets overkant. Denne rolige bølgen er utført i sort polert betong som kan henlede tankene på god mørk fruktbar jord. Fra denne formen «vokser» det «strå». Disse «stråene» dannes av tynne stålstenger, ca. 4 meter høye og 25 mm i diameter. Selve navneskiltet for hver enkelt består av en gravert messinghylse. Når sliren en tredd utenpå strået vil den kunne minne om leddknutene man ser på ekte strå. Utførelsen av hele minnesmerket er av særlig høy kvalitet. Symbolikken med den fruktbare jorden, stråene som vokser seg ranke og minnesmerket i de evigvarende materialene, gir et bilde på livets forgjengelighet samtidig som det gir et verdig og varig minne om noen som er oss kjær. Når minnesmerket blir tatt i bruk til urnenedsettelse blir navneskiltet/messinghylsen montert samme dag som urnen blir satt ned.

Minnesmerket er bygget som planlagt og omsøkt, med unntak av at navneskiltet ikke var beskrevet. Det er nå valgt messinghylse, et materiale som gir en vakker kontrast til stråene i

stål.

Anleggsarbeidet har bli utført av Akasia Kirke og Gravplass AS. Betongformen er produsert av Tunge Ting AS på Voss, mens stråene er laget av Smi Mekaniske på Litle Sotra.

Den navnete minnelunden har 120 urneplasser, og gravminnet er tilpasset dette antallet. Felte har benevnelsen FY.U30.

Minnesmerke og urnefelt er etablert i henhold til de godkjente planene. Minnesmerket er under ferdigstillelse og navneskilt/messinghylse og minnesmerket blir presentert i fellesrådsmøtet. Plantefelt med pryddress i bakkant av minnesmerket blir etablert til våren.

Kirkevergen ber fellesrådet bekrefte at navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass er etablert i tråd med de planene som ble godkjent i sak 47/17 den 20. september 2017. Vedtaket vil bli vedlagt søknad til bispedømmerådet for endelig godkjenning av prosjektet.

Kirkevergens forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd bekrefter at opparbeidelsen av navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass er utført i henhold til planene slik de ble godkjent den 20. september 2017.
2. Fellesrådets vedtak legges ved søknad til Bjørgvin bispedømmeråd for godkjenning av etableringen av navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass.

KIRKEVERGEN I BERGEN 07.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Inghild Hareide Hansen
gravplassjef

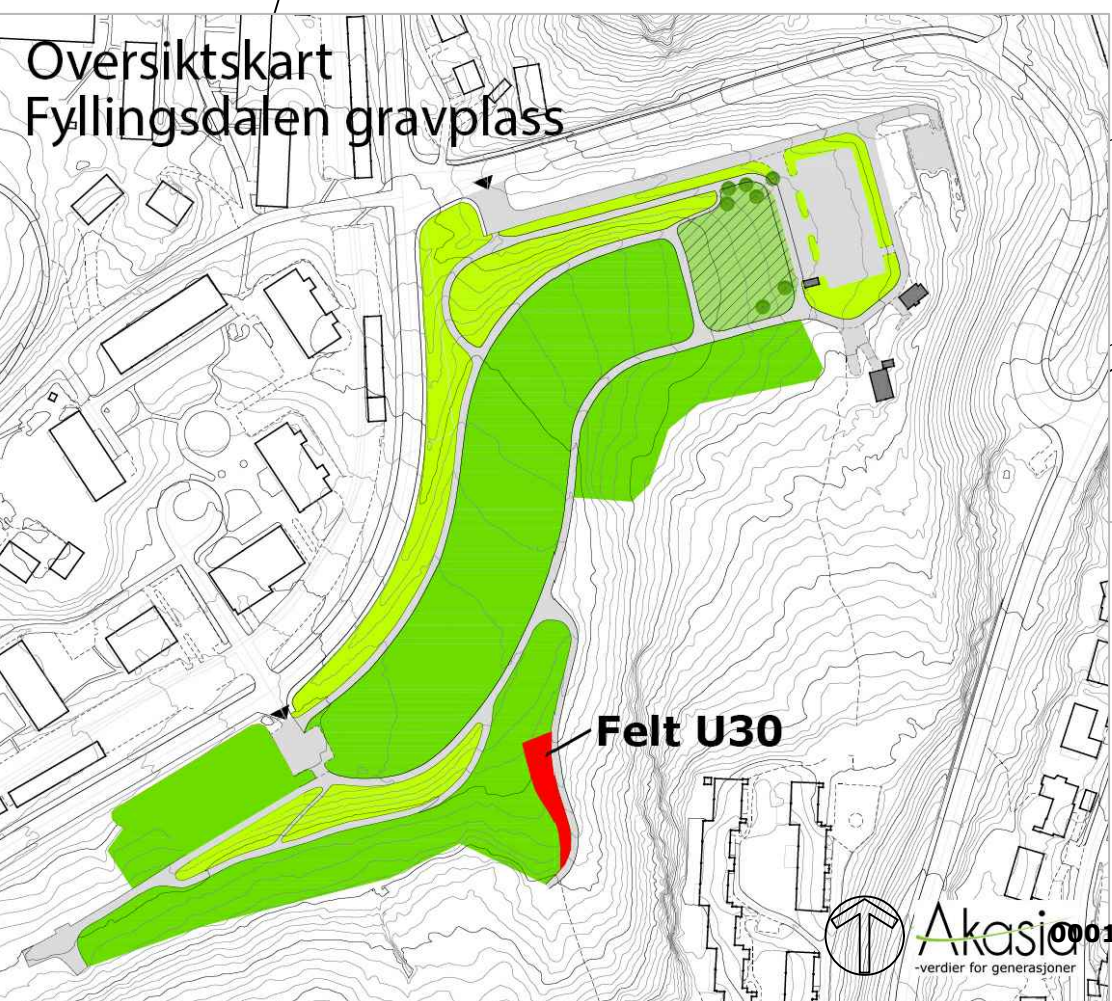
Vedlegg:

Dok.dato	Tittel
05.02.2018	FYLG1702_L250_Gravkart_U30
05.02.2018	FYLG1702_L230_Plan_og_Snitt

24	24	24	24	24
23	23	23	23	23
22	22	22	22	22
21	21	21	21	21
20	20	20	20	20
19	19	19	19	19
18	18	18	18	18
17	17	17	17	17
16	16	16	16	16
15	15	15	15	15
14	14	14	14	14
13	13	13	13	13
12	12	12	12	12
11	11	11	11	11
10	10	10	10	10
9	9	9	9	9
8	8	8	8	8
7	7	7	7	7
6	6	6	6	6
5	5	5	5	5
4	4	4	4	4
3	3	3	3	3
2	2	2	2	2
1	1	1	1	1

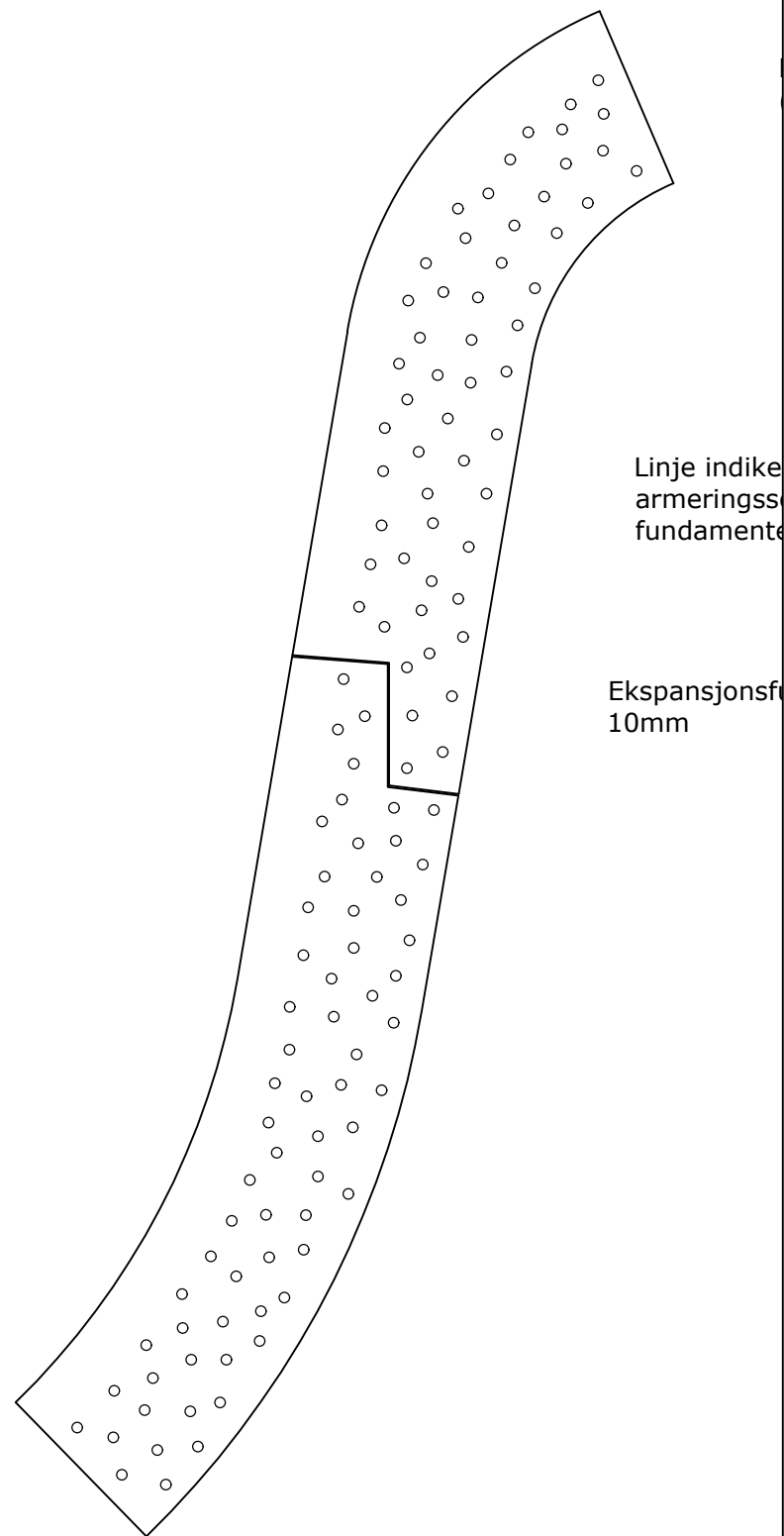
gravrekke 1 2 3 4 5

KOORDINATTABELL			
PNR	KODE	X	Y
1908	FASTMERKE	6696145.461	295986.047
1909	FASTMERKE	6696144.483	295983.746
1910	FASTMERKE	6696139.939	295988.393
1911	FASTMERKE	6696138.961	295986.093
1912	FASTMERKE	6696134.417	295990.740
1913	FASTMERKE	6696133.439	295988.439

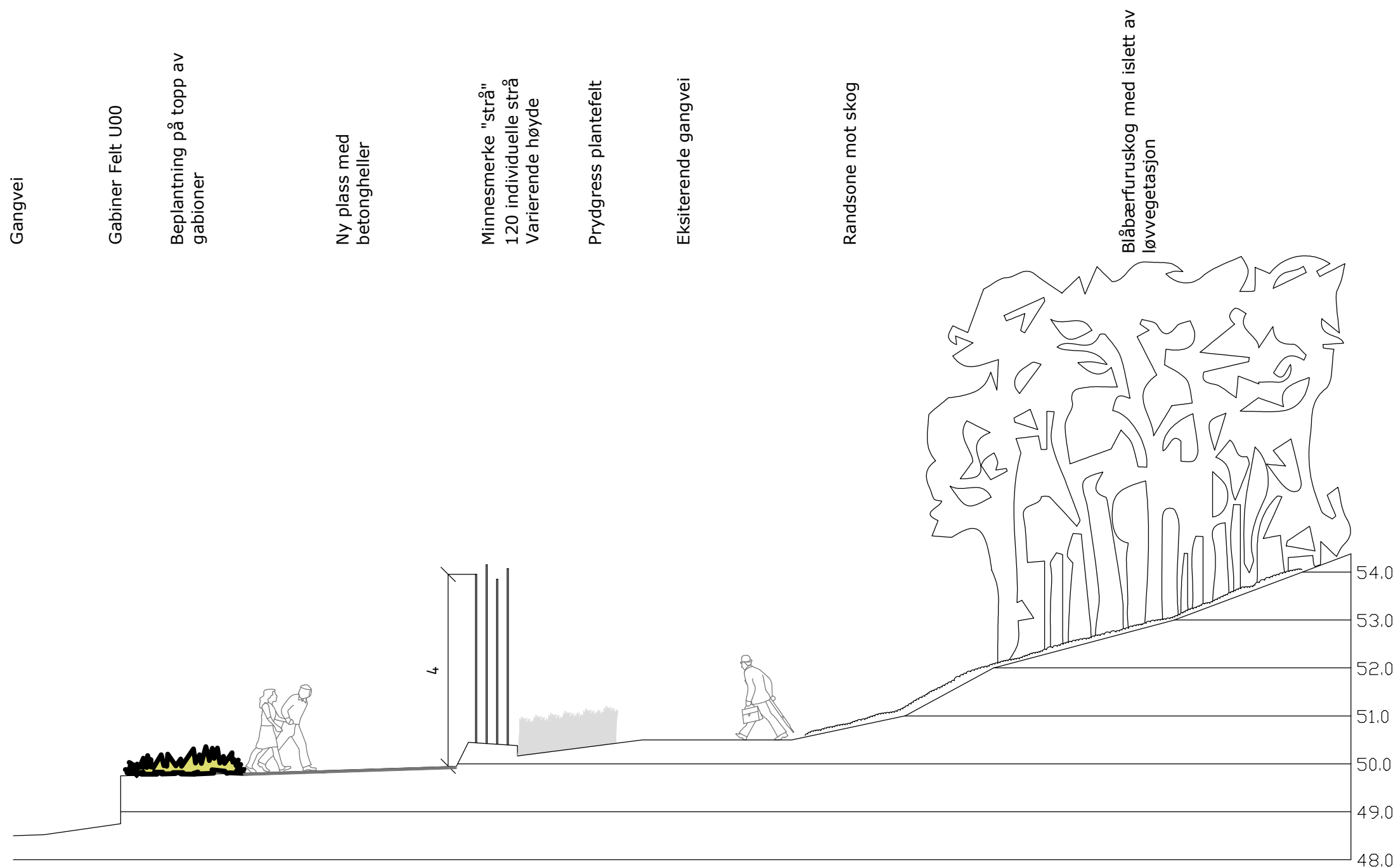

REV.	REVISJONS TEKST	DATO	SIGN.
Godkjent av oppdragsgiver		06.12.2017	ANBJ
Oppdragsgiver Gravplassmyndigheten			
Dato	30.11.2017	Målestokk	1:100 (A3)
Tegner	EB	Kontrollert	GA
Filnavn	fylg1702.dwg	Prosjekt nr.	FYLG1702
Tegningsnr.	L250	Rev. nr.	
Akasia Bjorns gate 1 5008 Bergen		Akasia 000136 -verdier for generasjoner	

M=1:20

M=1:100

000137

REV.	REVISJONS TEKST	DATO	SIGN.
Oppdragsgiver		Gravplassmyndigheten	
Fyllingsdalen gravplass - NML		Dato	Målestokk
Plassering av strå i fundament, Snitt navnet minnelund		29.05.2017	1:20 / 1:100 (A3)
Anbudstegning		Tegner	Kontrollert
		EB	BL
		Filnavn	Prosjekt nr.
		fylg1702.dwg	FYLG1702
		Tegningsnr.	Rev. nr.
		L230	
<p>Akasia Bjørns gate 1 5008 Bergen</p>			

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Storetveit kirkegård - Navnet minnelund - Endelig godkjennelse

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
10/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Inghild Hareide Hansen

Arkiv: KA - 511.0

Arkivsaknr: 17/158

Saksbeh.: Inghild Hareide Hansen

Bakgrunn:

Planene for etablering av navnet minnelund ved Storetveit kirkegård ble godkjent av Bergen kirkelige fellesråd i sak 36/17 den 14. juni 2017.

Søknad om godkjenning fra Bjørgvin bispedømmeråd, vedlagt planmaterialet og vedtak fra Bergen kirkelige fellesråd ble sendt 13. januar 2018. Positiv vurdering fra gravplassrådgiveren forelå i 2018.

Bergen kirkelige fellesråd har som mål å legge til rette for urnenedsettelsei navnet minnelund ved flest mulig av gravplassene i Bergen; målet er minst en ny navnet minnelund per år. Ved Storetveit kirkegård har dette vært ekstra utfordrende, da tilgjengelig areal ikke var egnet for gravlegging. Løsningen ble en forstøtningsmur over bart berg og dermed å bygge opp et helt nytt gravfelt. Planene ble godkjent i fellesrådssak 36/17 den 14. juni 2017, og formell godkjenning i fra Bjørgvin bispedømmeråd forelå 2. februar 2018.

Den navnete minnelunden ved Storetveit kirkegård ligger nedenfor og nord for klokketårnet, omkranset av en hestekoformet mur. Minnesmerket består av tre element formet som tulipanblad. De er utført i syrefast stål, og er 360 cm høye. Tulipanbladene står i en formasjon som tilsier at de var fire, men ett er borte og etterlater seg et symbolsk tomrom. Byrden de var fire om å bære, må nå bæres av tre. Tulipanbladene er bundet sammen med fem parallelle bånd. Båndene, som er utført i syrefast stål, slynger seg mellom bladene. Ett av båndene skiller lag med de andre, stiger og blir brutt. Dette er et symbol på de av oss som ikke får et fullt livsløp og som må forlate oss andre for tidlig.

Foran minnesmerket blir det plassert en trebenk, og i hver ende av den. er det tilrettelagt et område hvor det kan settes ned blomster og lys. Feltet får benevnelsen D20, og skal romme i alt 144 urnegraver á 50 * 50 cm. Feltet vil fremstå som en plenflate, om våren prydet med innslag av lave, blå løkplanter.

Anleggsarbeidet har vært utført av Akasia Kirke og Gravplass AS. Minnesmerket er laget i

samarbeid med Smi Mekaniske og Kongshavn Marine AS.

Minnesmerket og urnefeltet ST.D20 er etablert i henhold til de godkjente planene, bilde av minnesmerket blir presentert i fellesrådsmøtet. Navneskiltene er de samme som brukes på navnet minnelund i Fana og Åsane.

Kirkevergen ber fellesrådet bekrefte at navnet minnelund ved Storetveit kirkegård er etablert i tråd med de planene som ble godkjent i sak 36/17 den 14. juni 2017. Vedtaket vil bli vedlagt søknad til bispedømmerådet for endelig godkjenning av prosjektet.

Kirkevergens forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd bekrefte at opparbeidelse av navnet minnelund ved Storetveit gravplass er utført etter planene slik de ble godkjent den 14. juni 2017.
2. Fellesrådets vedtak legges ved søknad til Bjørgvin bispedømmeråd for godkjenning av etableringen av navnet minnelund ved Storetveit kirkegård.

KIRKEVERGEN I BERGEN 05.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Inghild Hareide Hansen
gravplassjef

Vedlegg:

Dok.dato	Tittel
05.02.2018	L202_Storetveit_Navnet_Minnelund
05.02.2018	L250_Storetveit_Gravkart_D20

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Innspill fra Bergen kirkelige fellesråd til kommunens kulturarenaplan 2019-2028

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
11/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Arne Tveit
Saksbeh.: Arne Tveit

Arkiv: Arkivsaknr: 18/46

Bakgrunn:

Etter invitasjon fra Bergen kommune deltok kantor i Bergen domkirke menighet og kirkebyggsjefen på innspillkonferanse for ny kulturarenaplan 25.januar 2018.

På denne konferansen ble vi bedt om å levere inn innspill til den kommende kulturarenaplanen innen 16.februar 2018. Med så korte tidsfrister lar det seg dessverre ikke gjøre å invitere til en bred prosess om innspillene vi skal gi. Saken var oppe til muntlig drøfting i fellesrådets AU og vi jobber videre ut fra innspillene derfra.

For kirkevergen er det viktig å holde frem og synliggjøre alt det flotte arbeidet som skjer rundt i de mange menighetene våre, også på kulturfeltet. Samtidig vil vi holde klart frem at det er det enkelte menighetsråd som bestemmer aktiviteten i den lokale kirken.

Kirkevergens forslag til innspill vil bli ettersendt før fellesrådsmøtet. Endringsforslagene fra fellesrådet vil bli lagt inn i dokumentet før det sendes inn dagen etter møtet.

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråds innspill til kulturarenaplan for Bergen kommune 2019-2028 sendes inn som foreslått, med de endringer som fremkom i møtet.

KIRKEVERGEN I BERGEN 06.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Arne Tveit
kirkebyggsjef

Vedlegg:

Dok.dato **Tittel**

07.02.2018 Bergen kirkelige fellesråd sitt innspill til kulturarenaplan

Bergen kirkelige fellesråd takker for muligheten til å gi innspill til hva kulturarenaplan 2019-2028 skal inneholde, og vi takker for en interessant konferanse på Litteraturhuset 25.januar.

Bergens 25 menigheter innen Den norske kirke eier 34 kirkebygg og en rekke menighetshus. Det foregår mye kulturaktivitet i og rundt disse lokalene.

I løpet av ett år har ca 100 000 mennesker deltatt på ulike kulturarrangementer i våre kirker (tall fra 2016). (Dette kommer i tillegg til alle gudstjenester, begravelser, vielser m.m. Til sammen har vi ca 800 000 treffpunkter med Bergens befolkning og besøkende gjennom året)

Mens kirkens kulturarbeid for mange er forbundet med orgelmusikk og kirkekor, er det en langt større bredde på arbeidet, samtidig som vi som kirke er svært stolte av de mange vakre orgelfremføringene våre dyktige kantorer står for. Noen kirker har ulike kunstutstillinger, en kirke har et atelier, det settes opp teaterforestillinger, danseforestillinger, mange ulike musikkuttrykk blir presentert osv. Babysang, barnekor, ungdomskor, voksenkor, pensjonistkor er også viktige kulturbærere til glede både for deltakere og tilhørere.

Kirkene som signalbygg i landskapet er også en del av kulturbildet i Bergen. Vi får stadig eksempler på hvor mye byggene betyr for store deler av Bergens befolkning, også fra dem som vanligvis ikke går i kirken. Våre 4 middelalderkirker er i en særstilling her, gjennom deres betydning i det historiske Bergen.

Kirkens kulturmelding som kom i 2005 (<http://www.gammel.kirken.no/kulturmelding/>) og behandlingen av denne i kirkemøtet samme år (https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km2005_sak7_vedtak.pdf) viser en kirke som ønsker mange former for kunst og kultur, både på amatørplan og på profesjonelt plan, velkommen i kirken.

Kirkemøtet i 2015 vedtok nye regler for kirker og for bruken av disse. (Diverse dokumenter finnes på https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/dokumenter_vedtak/Kyrkjemotet-09.04.2015---15.04.2015-Trondheim/) Her stadfestes blant annet menighetsrådets anledning til å plassere midlertidige installasjoner i kirkerommet uten en lang forutgående godkjenningssprosess.

Et viktig prinsipp i kirkeloven er at det er det enkelte menighetsråd som bestemmer hva og hvem som skal få bruke kirken til ulike kulturarrangementer. Ettersom kirkene i Bergen er svært ulike, vil det også være naturlig at det kan være ulike uttrykk som passer best i den enkelte kirke.

I kulturarenaplanen for 2006-2016 står det klart at kirkebygg ikke blir omhandlet i planen. Ser vi bort fra rehabilitering av middelalderkirkene (som også er omtalt i forrige plan) er vi av den oppfatning at de i selve planarbeidet for kommende satsinger heller ikke skal inkluderes denne gangen. Dette begrunnes blant annet i kirkebyggenes egenart både med hensyn til bruk, og med hensyn til kirkenes spesielle plass i lovverket. Vi mener likevel en beskrivelse av all kulturaktiviteten som skjer i kirkene bør løftes frem i kommende plan.

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

Referat og orienteringssaker

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
12/18	Bergen kirkelige fellesråd	15.02.2018

Saksansv : Siri Hoff Austgulen

Arkiv: Arkivsaknr: 18/47

Saksbeh.: Siri Hoff Austgulen

1. Protokoll fra AU møte 30.01.18 - møte nr 01/18

Kirkevergens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering som den foreligger

KIRKEVERGEN I BERGEN 07.02.2018

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Siri Hoff Austgulen
arkivar

Vedlegg:

Dok.dato Tittel

07.02.2018 Protokoll AU møte 30.01.18

**MØTEPROTOKOLL
BERGEN KIRKELIGE FELLESRÅD
ARBEIDSUTVALG**

MØTE NR. 01/2018

Møtedato: 30.01.2018

Møtetid: Kl. 1315 - 1525

Møtested: Kirkevergens kontor, møterom
Lyderhorn, Aasegården

Saksnr.: 01/18 – 12/18

Tilstede:

Asbjørn Valen (medlem)
Bente Krokeide (medlem)
Bjarte Flaten (medlem)
Jan Otto Myrseth (geistl. repr)
Lars Kristian Stendahl Gjervik (leder)

Fra administrasjonen:

Arne Tveit, kirkebyggsjef
Asbjørn Vilkenen, kirkeverge
Berit Bakke, personalsjef
Inghild Hareide Hansen, gravplassjef
Mette Rogstad Heimli, økonomisjef
Tove Margrete Nordmark, sjef menighetsavdeling

Møteleder:	Lars Kristian Stendahl Gjervik
------------	--------------------------------

Bergen kirkelige fellesråd
05.02.18

Lars Kristian Stendahl Gjervik
Leder

Asbjørn Vilkenen
kirkeverge

Saksliste

Sak nr.	Sakstittel	
01/18	Godkjenning av innkalling og saksliste til møte	
02/18	Godkjenning av møtebok	
03/18	BKF - Verdi- og måldokument 2018-19	
04/18	Bergen kirkelige fellesråd - Kirkepartner AS - Aksjekjøp og ansvarlig lån	Ikke offentlig
05/18	Bergen kirkelige fellesråd - Årsregnskap 2017	
06/18	Bergen kirkelige fellesråd - Revidert budsjett 2017, desember - administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt	
07/18	Svar på høring på Bergen kommunes gravplassplan	
08/18	Fyllingsdalen gravplass - Navnet minnelund - Endelig godkjenning	
09/18	Storetveit kirkegård - Navnet minnelund - Endelig godkjenning	
10/18	Søreide kirke - Utforming av nytt kontor	
11/18	Solheim kirke - Forandring av stoloppsett	
12/18	Referat og orienteringssaker	

01/18: Godkjenning av innkalling og saksliste til møte

Kirkevergens forslag til vedtak:

Innkalling godkjennes

Saksliste godkjennes med følgende endringer:

Representanten Lars Kristian Stendahl Gjervik var tilstede på sak 03/18 – BKF- Verdi- og måldokument og sak 04/18 – Kirkepartner AS – Aksjekjøp og ansvarlig lån

Representanten Bjarte Flaten deltok fra og med sak 03/18 – BKF- Verdi- og måldokument

Sak 12/18 – Referat og orienteringssaker fikk 3 nye punkt. Muntlig orientering fra kirkevergen: Punkt 2 – Status for rettsaken angående betalt lunchpause i Akasia/BKF – 3 Høringsnotat om bruk av kirkene som kulturbygg, jfr Kommunens arbeid med ny kulturarenaplan – 4 Kronikk i avisen dagen om fellesrådets arbeid

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 01/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg vedtar enstemmig kirkevergens forslag

02/18: Godkjenning av møtebok

Kirkevergens forslag til vedtak:

Møteboken godkjennes som den foreligger

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 02/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg vedtar enstemmig enstemmig kirkevergens forslag

03/18: BKF - Verdi- og måldokument 2018-19

Kirkevergens forslag til vedtak:

Verdi- og måldokumentet 2018-19 anbefales til fellesrådet med de endringer som fremkom i møtet

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

Behandling:

Kirkevergen fremmet nytt forslag til vedtak

Verdi- og måldokumentet 2018-19 vedtas med de endringer som fremkom i møtet

AU- 03/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg stiller seg bak forslaget med de innspill som fremkom i møtet

04/18: Bergen kirkelige fellesråd - Kirkepartner AS - Aksjekjøp og ansvarlig lån

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar å kjøpe aksjer i Kirkepartner AS som beskrevet i saken.

Bergen kirkelige fellesråd vedtar å yte et ansvarlig lån på ca 1.100.000 som beskrevet i saken.

Fellesrådet er kjent med at endelig lånebeløp ikke er avklart, og gir kirkevergen fullmakt til å undertegne låneavtalen for et beløp inntil kr 1.300.000.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 04/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg slutter seg enstemmig til kirkevergens forslag

05/18: Bergen kirkelige fellesråd - Årsregnskap 2017

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar det fremlagte regnskap med investeringsregnskap, driftsregnskap, balanse, noter og økonomisk årsberetning som virksomhetens årsregnskap for 2017.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 05/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg slutter seg enstemmig til kirkevergens forslag

06/18: Bergen kirkelige fellesråd - Revidert budsjett 2017, desember - administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt

Kirkevergens forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd tar «Revidert budsjett 2017, desember 2017 – administrativ revisjon 30.12.2017 etter fullmakt» til orientering.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 06/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg slutter seg enstemmig til kirkevergens forslag

07/18: Svar på høring på Bergen kommunes gravplassplan

Kirkevergens forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget anbefaler høringsuttalelsen til fellesrådet

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

Behandling:

Kirkevergen fremmet nytt forslag til vedtak:

Bergen kirkelige fellesråd vedtar høringsuttalelsen med de endringer som fremkommer i møtet

AU- 07/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg anbefaler det foreslåtte vedtaket, og ber kirkevergen arbeide videre med høringen i tråd med diskusjonen i møtet

08/18: Fyllingsdalen gravplass - Navnet minnelund - Endelig godkjenning**Kirkevergens forslag til vedtak:**

1. Bergen kirkelige fellesråd bekrefter at opparbeidelsen av navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass er utført i henhold til planene slik de ble godkjent den 20. september 2017.
2. Fellesrådets vedtak legges ved søknad til Bjørgvin bispedømmeråd for godkjenning av etableringen av navnet minnelund ved Fyllingsdalen gravplass.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 08/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg slutter seg enstemmig til kirkevergens forslag

09/18: Storetveit kirkegård - Navnet minnelund - Endelig godkjenning**Kirkevergens forslag til vedtak:**

1. Bergen kirkelige fellesråd bekrefte at opparbeidelse av navnet minnelund ved Storetveit gravplass er utført etter planene slik de ble godkjent den 14. juni 2017.
2. Fellesrådets vedtak legges ved søknad til Bjørgvin bispedømmeråd for godkjenning av etableringen av navnet minnelund ved Storetveit kirkegård.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 09/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg slutter seg enstemmig til kirkevergens forslag

10/18: Søreide kirke - Utforming av nytt kontor

Kirkevergens forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd v/AU godkjenner søknaden til utforming av nytt kontor i Søreide kirke.
2. Saken sendes om prost til Bjørgvin biskop for godkjenning.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 10/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg vedtar enstemmig kirkevergens forslag

11/18: Solheim kirke - Forandring av stoloppsett

Kirkevergens forslag til vedtak:

1. Bergen kirkelige fellesråd v/AU godkjenner søknaden til forandring av stoloppsett.
2. Saken sendes om prost til Bjørgvin biskop for godkjenning.

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 11/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg vedtar enstemmig kirkevergens forslag

12/18: Referat og orienteringssaker

1. Protokoll fra BKF møte 20.12.17 - møte nr 06/17
2. Status for rettsaken angående betalt lunchpause i Akasia/BKF (muntlig)
3. Høringsnotat om bruk av kirkene som kulturbygg, jfr Kommunens arbeid med ny kulturarenaplan (muntlig)
4. Kronikk i avisen Dagen om fellesrådets arbeid (muntlig)

Kirkevergens forslag til vedtak:

Sakene tas til orientering som de foreligger

Arbeidsutvalg 30.01.2018:

AU- 12/18 Vedtak:

BKF Arbeidsutvalg vedtar enstemmig kirkevergens forslag